

YENİ ÇAĞ

- M. Harmel: Emperyalist «yardımın» gerçek niteliği
 - O. Mustafa: Afrikada demokrasi sorunları
 - R. Jato: Devrimci güçlerin birliği
 - J. Marks: Afrikanın kurtuluşu sorunu
-

AFRIKADA KURTULUŞ HAREKETİ

Afrika devrimi dünya devrimci sürecinin ayrılmaz bir parçasıdır
Sihâhli savaş devresi çalışmaları

KOMÜNİST VE İŞÇİ PARTİLERİNDE

Proletarya enternasyonalizmi

ÖZEL SAYFALARIMIZ

TKP Merkez Komitesi Birinci Sekreteri **Yakub Demir** yoldaşın
Alman Sosyalist Birlik Partisinin VII. Kongresinde yaptığı selâm-
lama konuşması

TKP Merkez Komitesinin KARA RI

TKP Merkez Komitesinin Yunanistan olaylarını protestosu

Doğan Avcıoğluna açık mektup

4 (34)

Nisan

1967

B A R I Ş V E S O S Y A L I Z M P R O B L E M L E R İ

Amerika Birleşik Devletlerini, Kanadayı, Türkiyeyi, Japonyayı ve bütün Batı Avrupa devletlerini içine alan «İktisadi İşbirliği ve Gelişme Teşkilâtı», 1965 yılında,

yardımlarla ilgili bir rapor yayınladı. Bu raporda, az gelişmiş ülkelere sağlanan yardım 8.655 milyon dolar olarak gösterilmektedir. Ama bu belgenin belirttiği gibi: «Çok çeşitli yardım şekilleri bu bilançoya alınmıştır,

tüketim malları,

İstatistik verilerinin bu şekilde kullanılması, ciddi bir iktisadi incelemeden çok,

beraber, sosyalist ülkelerin,

bağımsızlığa yeni kavuşmuş devletlere yarar gözetmeyen yardımlar sağladığını gören bazı Batılı hükümetler, son yıllarda gerçek ve etkili yardımlarda bulunmak zorunda kaldılar. Ama şunu da belirtelim: Bu durumda bile açık veya kapalı,

lığının değerini bilen hiçbir ülke kabul edemez.

ratik Alman Cumhuriyetinin Dar-üs-Salam'da bir konsolosluk açmasını kabul eden Tanzanya'nın bu kararına, Batı Almanyanın gösterdiği tepki hatırlardadır.

man Cumhuriyeti Tanzanyada teknisyenler yetiştirmek, bu ülkeye mali yardımlarda bulunmak üzere akdedilen beş yıllık anlaşmayı, olarak,

malara son vermek zorunda kaldı.

belirttiği gibi,

bırakılmıştı: «Ya Batı Almanyanın emrine uyacaktık,

miyecek bir harekette bulununcaya kadar iktisadi yardımından faydalanmaya bakacaktık; yahut da doğru diye düşündüğümüz siyaseti izleyecektik ve yardımdan yoksun bırakılacaktık.

sadakaya karşılık,

istiyorlardı.»

Kapitalist hükümetler hiç değişmemiştir.

hiçbir şey vermedikleri gibi,

yardımda bulunmıyacaklardır.

sağlayacak işletmelerin, yapıtların kurulması için gereken sermayeye muhtaçtır.

lendirmektir.

rürse,

sanılabileceği kadar basit ve «içten» bir yardım şekli değildir.

sağlayan ülkelenin «yardım gören» ülkeyi utanmadan yağma ettiğini kapitalist sömürü yollarıyla,

mıyalım. Yardım sağlayan ülkeyi harekete geçiren duygu, her halde yardım severlik duygusu değildir. Çoğu zaman,

davranışlar,

iç işlerine karışmak,

Kapitalist nükümetlerin sağladığı «elverişli» – yani az faizli ve uzun vadeli – ve «elverişli olmayan» – yani kısa vadeli ve yüksek faizli – istikrazlar da bir «yardım» şeklidir. Burada da bu muamelelerin yardımıyla yeni gelişme yoluna yeni girmiş ülkelere ilgisi bulunmadığını görüyoruz.

lara bağ lı

satın alınabilmesidir.

lefi,

özellikle mali yardımlar, kradiler,

melerin ve aracılarn finansmanını temin etmiş oluyor. teknik yardım vb.»

dım» adlı eserinde Oksfortlu iktisatçı I. M.

noktayı belirtmektedir: «Borç alanların masrafları ve borçların reklam ve propaganda m

leri faydaları değerlendirilirken bunları (istikrazları) diğer yardım şeklini tecil kalın

ile bir tutmak yanlış olur. Tefecilerin de belki müşterilerine faydası doku-

nuyor, ama tefecilerin başkalarına yardım ettiği söylenemez.»

Hükümetler arasında yapılan istikrazlarla ilgili anlaşmalar konusunda

şu noktaların üzerinde de durmalıyız:

çeşitli şartlara bağlan

a) Çoğu zaman emperyalist ülkelerdeki büyük iş çevreleri iktisadi gelişmeye herhangi bir fayda sağlayamayacak mallarını ve donatım malzemesini satmak için bu istikrazları zorla kabul ettirirler.

b) Birçok Afrika ülkesinde zaten yetersiz olan gelirlerin çok büyük kısmı eski istikrazların faiz ve masrafını öder.

letler için de tefecinin eline düşmek bir felâkettir.

26 Eylül tarihli Times gazetesine göre, en yavaş

nispetle borçların artış oranı % 5 kadar inmiştir: «Bununla beraber eski Tanzanya

borçların faiz ve masrafını ödeyebilmek için bu ülkeler tarafından aldıkları paranın % 9'unu sarfetmek zorundadır.»

Birleşmiş Milletlerin yayınladığı rapora göre,

Malawi-Sudan-Ghana-Nijerya-Fas ve Tunus) borçlarını ödemek için 1963 yılında 143 milyon dolar sarfetmiştir.

Başk

dolar sarfetmişlerdi.)

Federal Almanyann elinde

Demek oluyor ki,

ayırımları ile incelemesek,

B

etmesine yardım etmiş oluruz. Zengin, iyi yürekli alacaklı, nanıkör, yalvarmakta de k borçlu masalı ...

Genç Afrika de

para ile çeşitli bombalar,

yapılıyor Amerikada. Sonra Amerikan gemileri de denizden bu ülkelere, bağımsız

Amerikan uçaklarına yükleniyor,

Sermaye sağlama şekilleri bu b

köylerine atıyor,

bu durum ülkeye büyük zararlar verebi

Cumhuriyetinin iktisadi alanda büyük çabalar harcıyarak gerçekleştirdiği

bütün sonuçlar yok ediliyor.

madan,

yoksul bıraktığını

dımı «gelişme yoluna yeni girmiş ülkelere yardım» programına dahil oldu-

ğunu iddia ediyor.

Görüldüğü gibi,

gerçekte şantaj

Ama bu kavramı

yönetici çevreleri satın al

– veya başka bölgelerde – iptidai madde yönünden zengin, ama halkın yaşama seviyesi çok düşük bulunduğu ülkelere yapılan özel yatırımlardır. Ülkelerimizde sermaye yatıran tekeller kimseye yardım etmek niyetinde değildir.

Yatırım yapan emperyalistlerin hesaba kattığı

1.

bolluğu.

bakır vb. gibi zengin maden yatakları bulunan Afrika ülkelerine neden yapıldığını anlatır.

2. Emperyalistler «siyasette denge» dedikleri şeye çok önem verirler. Pratikte emperyalistler için dengenin anlamı şudur: yabancı şirketlerin çıkarlarını koruyan, elektrik ve su dağıtımı, taşıtlar vb.

dilerine imtiyazlar tanıyan, ucuz el emeği sağlayan, muhalif siyasi teşkilâtlara ve sendikalara baskı yapan rejimler «dengeli»dir. Emperyalistler için en mükemmel rejim şekli, eski sömürgeci idare sistemidir.

artık bu şekle pek imkân kalmadığına göre, emperyalistler klâsik sömürgeci rej

kadrolar kullanan rej

Amerika burjuvazisinin görüşlerini benimsemiş, sadece kendi çıkarlarını düşünen, bir an önce ve ne pahasına olursa olsun zenginleşmek isteyen toplumsal tabakalarda emperyalistlere uşaklık edecek Afrikalılar bulunmaktadır.

lerin kadroları bu toplumsal tabakalardan sağlanmaktadır.

Hiç şüphesiz, etkili bir kontrol kurulduğu takdirde, yabancı sermaye, nereden gelirse gelsin – ama ülkenin ekonomisinde başrolü oynamaması şartıyla – bağımsız bir iktisadın gelişmesine önemli yardımlar sağlayabilir. Bununla beraber şu noktayı unutmamalıyız: Tekellerin ihraç ettiği sermaye, Lenin'in «*Emperyalizm, kapitalizmin en yüksek aşamasıdır*» adlı eserinde tanımladığı çağdaş emperyalizmin temelini teşkil etmektedir. (Bundan elli yıl önce yazılan bu eserde Lenin'in emperyalizm konusunda yaptığı inceleme bugün bütün değerini korumuştur.

Emperyalist yatırımları

meye razı olan Afrika hükümetleri aslında, asıl amaçlar güdebilir, ama pratikte bunlar ülkenin bağımsızlığını tehlikeye düşürmektedir.

Hiç şüphesiz emperyalist yatırımlar yardım gören ülkede değişikliklere yol açmış, bu ülkenin gelişimini sağlamış görünüyor.

kuyuları açılıyor, çeşitli işletmeler kuruluyor, demiryolları, karayolları şebekeleri genişliyor, gerçekten büyük bir değer kazanıyor.

özünü unutmamalıyız. Ülkelerimize ithal edilen sermaye ile güdülen amaç, Afrikayı canlandırmak değil, yabancılara azami kazanç sağlamaktır. Afrika ülkelerinde bu yolla elde edilen tesadüfi, bazan aldatıcı sonuçlar, emperyalist yatırımların güttüğü başlıca amaçlara nispetle pek önemsiz kalıyor.

Memleketin ,emperyalistlerin tespit ettiği şartlara bağlı sermaye yatırımlarının olumsuz sonuçlarına açık bir örnek teşkil eder.

yabancı kapitalistler için cennet haline getiren, İngiliz emperyalistlerinin bundan 70 yıl önce yürüttüğü Boer savaşıdır.

Güney-Afrikada siyasi iktidarın beyaz bir azınlığın eline geçmesi, yeni-sömürgeciliğin ilk örneğini teşkil eder. Çıkarlarından başka bir şey düşündük

güneyine yatırılan emperyalist sermaye tutarı, Afrikanın diğer bütün ülke bölgelerine yapılan yatırım tutarını geçmiştir. Yabancı ülkelere ihrac edilebilecek yüks Bu da, tutarı – borsa değerlerine göre – 1,5 milyar sterlini bulmaktadır. Öbür yabancı yatırımlar da (Amerikan, Fransız, Batı Almanya, Japon vb. artmaktadır.

tarma hareketi»nde yatırılan dolarlar 200 milyonu geçmiştir.

Bankasının ve Milletlerarası Kalkınma ve Gelişme Bankasının sağladığı krediler de bu sayıya dahildir.)

Bu yatırımlar Güney-Afrikaya ne gibi kazançlar sağlamıştır? Modern demiryollarımız, kara yollarımız, mükemmel bir ulaştırma şebekemiz, limanlarımız var.

taşan mağazalar, çok pahalıya mal olan ve Afrikada eşi bulunmayan muazzam bir devlet mekanizması bulunmaktadır. imen en yakın, sadece eski emperyalis imlerden yanadır. Ne yaz

tarımımız, önemli endüstrilelerimiz var. mutlu azınlığın malı olan bu sonuçlar ülkemize neye al olmuştur acaba? Bu konuda bazı bilgiler verelim:

1) Pratikte toprakların % 87'si yerli veya yabancı beyaz emperyalistlerin elindedir. Bütün sanayi, gelişmiş bütün tarım, bütün şehirler, limanlar, Afrika'nın bazı ülkelerinde bugün var hava alanları, kısacası, köle haline getirilmiş Afrikalı çoğunluğun alın teri, emeği ile yaratılmış, kanı ile yoğrulmuş servetlerin en büyük kısmı, bu beyaz azınlığın malıdır.

2) Toprakların % 13'ü ise sefil Afrikalı köylülerin üst üste yaşadığı bir «rezerv» haline getirilmiştir. halkını besleyemiyen, servetlerini değerlendiremeyen Afrika bölgelerinde görülen duruma benziyor.

3) Siyasi, iktisadi ve toplumsal bakımdan, bu tek-yönlü gelişme Hitler Almanyasını insanlığa karşı işlediği cinayetlerini,) çekebilmek için iç ve latan, korkunç bir terör ve ırkçılık rej

4) Güney-Afrikadaki muazzam Devlet mekanizması gerçekte devrimci kitleleri ezmek, bütün Afrika kıtasının bağımsızlığını tehdit etmek için kullanılan korkunç bir baskı ve saldırı mekanizmasıdır.

Emperyalist yatırımların Güney-Afrikada doğurduğu feci sonuçların hepsini burada saymadık.

hevesli Afrikalı liderler, Güney-Afrikanın durumundan çıkarılacak sonuçların üzerinde durmalı, bunlarda kendilerine dersler çıkarmalıdır.

Güney-Afrika Cumhuriyeti emperyalist şirketlerin cenneti haline geldiği için de,

nuyor, Güney-Afrikalı kitlelerin, destekleyenlerin öfkesini frenleyerek, korkunç Pretoria rej çalışıyorlar.

Dünya oyunu aldatmak için, emperyalist devletler apartheid rejimini ahlâka karşıt diye suçlamış görüyorlar.

Güney-Afrika yöneticilerini en basit insan haklarına saygı göztermek zorunda bırakmak üzere düzenlenen milletlerarası hareketleri hemen kösteklerler, herkesin nefretini kazanan bu rej sağlayacak, ona karşı zecri tedbirler uygulayacak bütün kararların gerçekleştirilmesine engel olurlar.

meşdan okuyorlar,

kilerini geliştiriyorlar, askeri bağlarını kuvvetlendiriyorlar.

Smith ve çetesini koruyan,

Ginesinde halka karşı kullandığı

lerdir. La Hey Adalet Divanında entrikalar yürüterek, Güney-Afrika Cumhuriyetinin eskiden mandası altında bulunan Güney-Batı Afrika topraklarının haksız ilhakını haklı

Nazi hayranı cellat Vorster rej

Güney-Afrika milletlerarası emperyalist tekellerin özel avlağı haline geldi. Vorster ve gürühu bu tekellerin ortakları, uşakları, polisleridir sadece.

Emperyalist sızmalarla meydana gelen bu olumsuz siyasal ve toplumsal sonuçları göz önünde tutmazsak bile, dolaysız iktisadi sonuçlarını büyük bir dikkatle incelemek zorundayız.

Afrika ülkelerinde faaliyette bulunan emperyalist şirketler, yatırdıkları sermayeye karşılık çok büyük kazançlar istemekte ve elde etmektedir. Yatırılan her sermaye 4 yıl içinde amorti edilmelidir. yıllık kazanç yatırılan sermayenin % 25'ini bulmalıdır. geçmelidir.

Yardım gören ülkelere yatırım yapan ülkelere «akan sermaye» lâfları çok ediliyor.

akan kazançlardan, faizlerden, düşergelerden, göze görünmeyen ihracattan pek az bahsediliyor. ihraç ediyorlar.

ğini sömürerek yatırımlarını defalarca çıkarttılar.

ilgili sayıları yayınlıyorlar, ama tersi olan akımla ilgili istatistikler gizli tutulmakta, ve çok güç elde edilmektedir.

rını (hem de yardımın bütün şekilleri göz önünde tutularak) fevkalâde aştığını söyleyebiliriz.

Bu sayıları incelersek, neden fakir olduğumuzu, neden zengin oldukları

Emperyalistler, ülkelerimizin servetlerini kuşaklar boyunca sömürdüler, ve hâlâ sömürmektedirler.

gerikalmışlığımızla başa çıkamayız, gerçek bir bağımsızlığa kavuşamayız, halklarımıza eşit haklar sağlayamayız. Bu amaçlarımızın gerçekleşebilmesi için Afrikalılar kendi topraklarına sahip olmalıdır; Afrikanın doğal servetleri gerçek sahiplerine iade olunmalıdır.

Afrikada demokrasi sorunları

Omer Mustafa

Sudan Komünist Partisi Merkez Komitesi Politbüro üyesi

Birleşmiş

Güney-Afrika Cumhuriyeti

Salazar'a Moza

Afrikada hayatın demokratikleştirilmesi sorununu ele alınca, siyasal ve toplumsal gelişmelerinde birbirinden çok farklı düzeylere varmış Afrika ülkelerinin geçirdiği çeşitli tecrübeleri gözönünde tutmak zorundayız. tek yazı çerçevesi içinde bu tecrübeleri derinlemesine incelememiz mümkün olmadığı için, biz burada sadece Sudan tecrübesini ele alarak, şartların bu ülkenin şartlarına benzeyen birkaç ülkeye de aynen uygulayabileceğimiz, genel nitelikte kalan birkaç nokta belirtmekle yetineceğiz.

Bugün ülkelerimizde demokrasi sorunu, eskisine nispetle çok daha önemli bir sorun haline geldi. Çünkü kitlelerin hayatında devrimci dönüşümler sağlayabilecek başka bir yol yoktur; çünkü kiltelere, siyasal, toplumsal, iktisadi ve kültürel işlerini tam anlamı ile yönetme hakkını kazandıracak, kendi kaderlerini tâyin etme imkânını sağlayacak tek yol, gerçek bir demokrasidir.

Afrikada iki tip demokrasi vardır: Birincisi, halk kitlelerinin çıkarlarına uygun düşen, çeşitli emekçi kitlelerinin birliği temeline dayanan, yaşama ve yürütme kuvvetlerini, üretimi düzenleyen devlet kuruluşlarının yönetişimleri sağlayabilecek başka bir yol yoktur; çünkü emekçiler, yoksullar, toplumsal dönüşümlere yol açan bir demokrasidir. İkinci tip demokrasi, emperyalistlerin, sömürgecilerin, Batı tipinde emperyalistler elli

ülkesinde görülen, sömürgecilikten miras kalmış, Batı tipinde emperyalistlerin Doğan servetlerimizi, işçileri lâmento, hükümet ve muhalefet basını bulunuyor, belirli süreler içinde genel seçimler yapılıyor, ama bu rejim demagojiden öteye gidilmiyor.

Bu ikinci tipteki demokrasiyi dikkatle incelediğimiz zaman, bunun özden tamamiyle yoksun olduğunu, emekçi kitlelerle herhangi bir bağı bulunmadığını görüyoruz.

işçinin, köylünün sırtından geçindiği halde emekçilerle bağ kuramayan bu rejimler, gerçek bir demokrasi değildir.

Sudan'daki rejim, bu Batı tipi demokrasilerin tipik bir örneğidir. Bu rejim sömür eder.

emperyalizmi ile uzun ve direşken bir mücadele yürüttükten sonra bağımsızlığa kavuştu.

işçiler, köylüler, aydınlar, talebeler, yani en ilerici toplumsal güçler taşımıştır. Bu ilerici güçler, daha ilk günden, sömürgeciliğe karşı yürütülen

savaşla,
ratik hakları ele geçirmekle,
daha da geliştirebileceklerini anlamışlardı.

İşte bu nedenlerle, sömürgecilik döneminde,
lüler,
kurulmuştu. Solcu güçlerin yürüttüğü mücadelenin içinde ve bu güçlerin etkisiyle kurulan bu teşkilâtlar,
gini sağlayan demokratik ve devrimci bir kat izliyordu. Bu alanda en önemli rolü oynayan Sudan Komünist Partisi idi.
larla kitle teşkilâtları devrimci niteliklerini koruyabildi,
etkisi altına düşmekten kurtuldu. Bu etken Sudan'da yürütülen demokratik ve ilerici harekette önemli bir rol oynamıştır – ve hâlâ oynamaktadır.

İşçilere,
tutulunca) milli burjuvaziye dayanan devrimci hareket,
larında,
demokrasi,
mek üzere Anayasadan faydalanarak çevirdiği manevraları başarısızlığa uğrattı.

İşte bu şartlar devam ederken,
ihtilâl,
Mısırdaki kabul edilen ilkelerin ilân edilmesi,
kralı tahtından indiren,
prensler gürühünü defeden,
yıkmaya başlayan çeşitli tedbirlerin uygulanması,
ilerici niteliğini keskinleştirdi. Böylelikle İngiliz emperyalizmi içerden ve dışardan çember içine alındı.

Mısırdaki yeni devrimci rejimin baskısı altında, Şubat 1953 te Kahire İngiliz-Mısır anlaşması imzalandı. Bu anlaşma Sudanın siyasal bağımsızlığına yol açıyor; Mısır devrimci için olduğu gibi, demokratik güçleri için de büyük bir zafer teşkil ediyordu.

Kahire Anlaşmasının hükümlerine uygun olarak,
bağımsızlığa ulaştı. Sudan'ın milli burj
kuruldu,
Sudan başrağı çekildi.
kaldı,
lelikle toplumsal gelişme

ler,
sızlığa gerçek sosyal bir öz kazandıran meselesi ile – karşılaştı.

Sömürgeciliğe karşı yürütülen savaşın asıl yükünü omuzlarında taşımış olan güçler,
çekleşmesini,
kalmış az gelişmişliğin yok edilmesini candan istiyorlardı.
siyasal bağımsızlık,
luga son verecek ilk aşamayı teşkil ediyordu.

Ama iktidarı ellerinde tutan burjuva partileri, demokrasinin yegane yürütülen getirecek çapta değildi. Sudan'ın henüz kuruluş aşamasına varmadığına rağmen, kurtuluş döneminde bulunduğunu iddia eden bu partiler, kurtulamadılar, milli kurtuluşun, lerden ayrı tutulamıyacağını talebeler,

Bağımsızlığa kavuşmanın verdiği sevinçle gözleri kamaşan, gerçek bağımsızlığın toplumsal devrime sıkı sıkıya bağlı olduğunu kavrayamayan devrimci hare geniş halk kesimlerinin, geleneksel yönetici partilerin etkisi altında kalmasına rağmen, ilerici güçler, yönetici güçlerin başedemediği zorluklara göğüs gerdiler, lara karşı gelerek, sosyalizmin, ğunu iddia etmeye devam ettiler.

Zamanla, köylülere, gerçeği gösterdi. Burjuva demokrasisinin uğradığı fiyasko anlaşıp sadi alanda emperyalist baskısı, köylerde ise büyük toprak ağalarının egemenliği devam ettiği, emekçi kitlelerin hayat seviyesi durmadan düştüğü, ik

lerine bakanlıklar sağlamaya bakıyordu. Mısırdaki 23 alınıp satıldığı bir pazar haline gelmişti. Burjuva partilerinin iktidara geçebilmesi, sadece ellerindeki mali kaynaklara bağlı idi. farkediyordu. Bu sözüm ona demokratik rejimden soğudular, ülkedeki bütün kilitli güvenmez oldular. toprak reformun

1958 sonlarına doğru, Sudan'da rejimi ve burjuva demokrasisini sarsan buhran son kertesine vardı.

çek örneklerini veren yeni toplumsal güçler geliyordu. Halk artık bütün umudunu bu güçlere bağlıyordu.

Kasım 1958'de, Parlâmento toplandığı zaman, hükümetin büyük değişikliklere uğrayacağı anlaşıyordu.

eden büyük toprak sahiplerini ve yabancı tekellerin ortaklarını tecrid edecek, açacaktı.

demokratik rejime öldürücü bir darbe indirmek üzere parlâmento seçildi, anlaşıldı.

besi yapıldı. İngiliz işgal kuvvetle

Sudan'da demokrasinin geçirdiği buhran böylelikle yeni bir döneme giriyordu. devlet mekanizması bütünü ile Sudanlıların yeni bir evresin

askerler, bağımsızlığın ilânından sonra ortaya çıkan

bütün devrimci halk örgütlerini dağıttılar, Gerici kanunlar çıkarttılar, yüzlerce komünist ve ilerici militanlar, tevkif ettirdiler, emekçi kitlelerin fenime işleyecek

Biz burada Sudan'da tertiplenen askeri hükümet darbesini dikkatle incelemeliyiz. elli yıl süren sömürgeci baskıla

bunu nasıl yorumladığını ve uyguladığını gösteren açık bir örnektir. toplumsal kalkınmanın ha

darbe, gerçekte,

Burjuva demokrasisinin düzensiz niteliğini anlamak için şu gerçeği hatırlayalım: Emperyalistlerle yerli gerici ajanları, çıkarlarına hizmet ettiği, egemenliklerini koruduğu süre ancak,

liğına razı oluyorlar. Bu demokrasi şartları içinde, halk kitlelerinin köklü siyasi kazançlar elde edebileceğini hissettikleri anda,

kaldırıyorlar. Emperyalist ve gerici güçler halk kitlelerine önemsiz menfaat kırı

kazancağlardan yoksun bırakıldığı gibi, şiddet ve baskıya tabi tutuluyor.

Öte yandan, komplolarla, hükümet darbeleriyle burjuva demokrasisinin ne kadar kolaylıkla ortadan kaldırıldığını görebiliyoruz.

kitlelerde bağı olmayan yönetici sınıflar – yani burjuva sınıfı ile büyük toprak sahipleri – için ancak bir demokrasi

sisinin niteliğidir. Askeri hükümet darbelerine şahit olan bütün Afrika ülkelerinde, burjuva demokrasisinin bu gerçek niteliği meydana çıkmıştır.

Askeri hükümet darbelerine karşı, bazı halk tabakaları pasif bir tutum takınıyor. Bazıları ise bu darbeleri sevinçle karşılıyor.

halk kitlelerinin, burjuva

inanmadıklarını göstermektedir.

Ama Sudan'da, devrimci ve ilerici güçler tutumlarını ve niteliklerini değiştirmediler. Askeri hükümet darbesi daha önce vardıkları kanaati kuvvetlendirdi.

gerçek bir demokrasiyi gerçekleştiremez. Buhran döneminde olduğu gibi, altı yıl süren askeri hükümet döneminde de, yönetici çevreler demokrasiyi hiç savunmadılar. Halkın güvenine ihanet ettiler.

oldu.

lar.

ettiler.

Ama işçiler, köylüler, talebeler, aydınlar milliyetçi subaylar, devirmek,

Bütün baskılara rağmen devrimci güçler, askeri diktatoryaya karşı yürütülen savaşın ilk safında kaldılar. Devrimçi, komünist ve ilerici yöneticiler, yurtsever subaylar hapishanelere atıldı, toplama kamplarına sürüldü. Bir çoğu çok ağır hapis cezalarına mahkûm edildi. Beş subay asıldı. Sayısız militanlar altı yıl boyunca gizlenmek zorunda kaldı.

lüler,

ket kurdu.

Devrimci güçler askeri rejim belâsına karşı kahramanca savaştılar. cesur savaş,

yol açtı. Geleneksel partilerin yöneticileri zahmetsiz, rahat bir ömür sürerken, bütün siyasi faaliyetlerine son vermişken, devrimci güçlerin savaşın başına geçtiğini, en büyük fedakârlıkları göze aldığını, halkın menfaatlerini cesaretle savunduğunu gören kitlelerin duygularında ve tutumunda büyük değişiklikler meydana geldi.

21 Ekim 1964 ihtilâli ile, yeni toplumsal güçlerin askeri rejimdeki rolü adını ta-
içinde kendilerine fevkalâde önemli siyasi mevkiler sağladığını gösterdi.
İhtilâli yapan, işçilerin, köylülerin, talebelerin, devlet memurlarının katıl-
dığı genel siyasal grevi tertipleyen, bu güçlerdir. Bu hareketler askeri burjuva
rejimi felce uğrattı.

ten sonra ancak, geleneksel partilerin liderleri devrimci harekete katıldı.
Kahramanca yürütülen on günlük bir savaştan sonra, askeri rejim yıkıldı
Sudan demokratik tecrübesinin üçüncü eteğine binyo. Burjuva emekçi sınıfının iste-
likleri şunlardı:

Gelişen yeni toplumsal güçler siyasi hayatta artık önemli bir rol oyna-
makta idi. Geleneksel toplumsal güçler ise oldukça zayıf düşmüştü, siyasi
durumları

Böylelikle devrim daha zengin, sosyalist bir nitelik taşıyan toplumsal bir te-
öz kazandı.

darı kurma işine katılıyordu. Yeni tipte bir hükümet kuruldu.

mette işçileri, köylüleri, aydınları, Sudan Komünist Partisini, Demokratik
Halk Partisini temsil edenler bulunuyor, bunlar ilerici bir çoğunluk teşkil
ediyordu.

sınıfının uyguladığı

Bu yeni hükümet iktidarda kaldığı müddetçe, devrimci harekete o za-
mana kadar eşi görülmemiş ilerleme olanakları açıldı.

defa, demokrasi savaşı, hakkı olan önemli yeri işgal edebiliyordu. Dev-
rimci hareketin parolaları şunlardı: «Demokrasi halkın içindir: Halk
düşmanlarına demokrasi yoktur!»

Gerçek bir demokrasinin kurulması için zorunlu olan şartları gerçekleşt-
tirmek üzere, devrimci hareket kendine şu amaçları tayin etti:

Askeri rejimin bütün kalıntılarını, Ya pasif kaldılar, yahut da ortadan kal-

Orduda, polis mekanizmasında, devlet ~~Bazı işlerde askeri rejim bütü-~~
gerici ve fırsatçı unsurları temizlemek.

Büyük tarım işletmelerini istimlâk etmek, ve bunları köylü kooperatifle-
rine teslim etmek. demokrasiyi tekrar kurmak üzere ar-

Köylerde demokrasiyi gerçekleştirmek üzere,
mak, aşiret yetkilerine son vermek.

Milli menfaatlerle ilgili bütün işletmeleri, bankaları ve şirketleri milli-
leştirmek.

Bazı seçim bölgelerini işçilerin, köylülerin ve aydınların adaylarına
ayırarak.' çeşitli grevler yürüttü. Ordunun içinde b

Emekçi kitlelerin demokratik özgürlüklerini garanti altına almak, askeri
rejimin çıkarttığı bütün gerici kanunları yürürlükten kaldırmak.

Gerici askeri güruhu, 17 Kasım 1958 tarihli hükümet darbesinin sonu-
lularını mahkemeye vermek.

Milli kurtuluş hareketlerine yardım sağlamak, emperyalist ameyhtarı
bir dış politika izlemek.

Yeni hükümet, köklü toplumsal dönüşümlere yol açacak devrimci bir
tutum benimsedi. Ama tekrar saldırıya geçen gerici güçler, sözüm ona

«milli» bir cephe içinde toplandı,
deleye başladı,
metotlarına başvurdu.

Gerici güçler,
silâhlarını, komünizm düşmanlığını
hükümete karşı,
yaya girişti.

Ondan sonra,
meti tecrid edebilmek,
metçe alınan her tedbire cephe aldı,
güçler,
Hartumda topladı.

Kısacası
gelişmeye yol açacak yeni bir demokrasinin kurulmasına engel olmak
üzere,
yani emperyalistleride yardıma çağırırdı.

Bu çatışma henüz devam ederken,
köylüleri,
hileli seçimler yapıldı. Bu seçimler seçmenlerin % 15'i ancak katıldı.
lelikle gerici güçler tekrar iktidarı eline alabildi.

Bu güçlerin iktidara dönmesi,
karşı yeni bir hükümet darbesi,
yordu.
ketin en dinamik gücü olan komünist Partisi yasaklanınca,
nist milletvekillerini Meclisten çıkartmaktı),
Böylelikle,
kendi elleriyle kurdukları demokratik rejimi yıkıyor,
lerini kesinlikle reddediyordu.

Bu şartlar içinde,
sömürgecilikten kurtulduğu zamanki duruma dönmüş bulunuyor: Kapitalist
ülkelere iptidai madde sağlayan,
egemenliği altında,
ülke. Sudan devrimindeki temel çelişme, bugünkü durumu
isteyen yönetici çevrelerle; sosyalizmi kurmak isteyen toplumsal güçler
arasında varolan çelişmedir. Toplumsal gelişme ve ilerleme mantığına
aykırı düşen bu durumun daha uzun süre devam edeceğini hiç sanmıyoruz.

Birleşik Arap Cumhuriyetinde,
ülkelerinde gerçekleşen köklü toplumsal dönüşümler bize şu gerçeği gös-
termektedir: demokrasi demek; parolaları ile sömürücü ve tüfeyli sınıf-
ların gerçek niyetlerini gizleyen çeşitli partilerin bulunması demek de ğil-
dir. Demokrasi demek; kitleleri seferber eden,
den kurtulma isteklerini dile getiren devrimci bir siyasi yönetim demektir.
Yukarıda saydığımız ülkelerde gerçekleşen bu köklü toplumsal dönüşümler
bize şunu da göstermektedir: Sömürmenin devam ettiği yerde,

olabilir,
siyi engelleyen başlıca etkendir.

ilerici güçler
ve bu savaşta,

Bu noktalardan hareket ederek şu sonuca varıyoruz: Afrikada yürütülen
savaşın bugünkü döneminde demokrasi sorunu, her şeyden önce devrimci gü
sorununa sıkı sıkıya bağlıdır. Bu dönüşümler gerçekleşmedikçe, kullandı
anlamsız bir söz, isteri şeklini alan,
oluyor.

bu gerici güçler iftirayı bol b
ona öldürücü darbe

Kapitalist rejimde,
kı
demokrasi,
Bize bunu gösteren tarihtir; Sudan'ın ve diğer Afrika ülkelerinin güçleri yıldırım
diği,

Bununla beraber,
bir şekilde karşı değiliz. Devrimci sürecin bazı dönemlerinde kalkınmaya
ve ilerlemeye yol açan kitle hareketinin gelişmesi devrimci hareketi seferber ett
bir önem kazanabiliyor. Sudan'da,
burjuva demokrasisi şartları içinde gelişebildi, geçici
edebildi. aydınları temsil etmeyen yeni bir
mından,

Bağımsızlığa yeni kavuşan ülkelerde kültürel tesirlerini arttırmak isteyen
emperyalizm, gerçekte,
de görünüşlerden öteye gidemeyen, demokrasi içi
aydın çevrelerine daima etki yapmıştır. Bu Kasım 1965'te Anayasada değişiklikler
onları devrimci sosyalizme değil, çevrelerin eğitimi ve kültürü

Örneğin, ge
kurma, sekiz yıllık bir dönem içinde,
de bu rejim,
bu soruyu cevaplandırmak istemiyorlar. Yetişme şartları,
lenen peşin yargılar yüzünden bu aydınlar, on yıl önce bağımsızlığı
yasından,
rayamıyorlar. Emekçi kitlelerin menfaatlerini temsil eden halkçı güçler yabancı ba
liberalist ve idealist bir tutum takınsa, halkın yoksulluk,
teşkilâtlanmasına müsaade etse,
dırır,
feodalizme tekrar sürükler.

Her toplumda,
yerde sorulacak soru şudur: demokrasiden yararlanan toplumsal güçler, Ginede,
toplumsal sınıflar hangileridir?

Gerçek bir demokrasinin tek garantisi,
savunan güçlerin iktidarda bulunması

Afrikada devrimci güçlerin birliği sorunu

Ruchard Andriama Jato

Madagaskar,
rından biridir.

cografi durumundan doğan stratejik önemi emperyalistlerin gözünden kaçmıştır. Madagaskarda çok büyük ve kolay işletilebilecek maden yataklarının bulunması da bu stratejik önemi bir kat daha arttırıyor.

Egemenliğini devam ettirmek veya arttırmak için,
meden her yola başvuruyor; bir yandan çeşitli aşiretler arasındaki anlaşmazlıklardan,

da Madagaskarda sömürü ve ezgi rejiminin toplumsal temelini teşkil eden burjuvaziye güçlendirmeye çalışıyor.

Sömürgeciler eskidenberi Madagaskarlıının kişiliğini yok etmeye, her çeşit bağımsızlık isteğini engellemeye çalışırlar. Bu amaçlarına varmak için en kanlı baskı ve yıldırma hareketlerinden çekinmemişlerdir. 90.000 kişinin öldürülmesine yol açan 1947'deki feci olaylar bu davranışın sadece bir örneğidir.

Bugünkü şartlar içinde,
miz de bağımsızlık bayrağını çekmiş bulunuyor. Ama faaliyetini hiç azaltmayan emperyalizm,
eden en büyük tehlike,
istiyeen Amerikan emperyalizmidir.

Bu bakımdan,
bir radar istasyonu kurmuş olmaları,
büyük NASA istasyonu haline getirmek,
kası
Diego-Suarez koyunu ele geçirmek istemeleri,
ranışlardır. Bu belirtiler arasında,
kada enflasyona yol açacak ürün fazlalarını Madagaskara akıtan,
rimizde siyasi seferberliği önleyecek,
araç haline gelen politika da yer almaktadır.

Madagaskar sorunları üzerinde ısrarla durmamız şundandır: Bu sorunlara – tabii başka nisbetler içinde – bütün kıta ölçüsünde olduğu gibi, Afrika ülkelerinin her birinde de rastlamaktayız.

Emperyalistler Afrikayı stratejik bir üs haline getirmek istiyorlar. amaca varmak için de en korkunç yollara başvuruyorlar: Viyetnam savaşı bize her an, ğini hatırlatıyor.

Emperyalistlerin ve gerici güçlerin çevirdiği entrikalar karşısında, emperyalist devletler arasında varolan çelişmelere fazlasiyle önem vermek, bunlardan fazlasiyle medet ummak büyük bir hata olur. Şu noktayı unutmıyalım: milletlerarası yeni-sömürgeciliğin başlıca amacı, devam ettirmek, peryalistlerle gerici güçlerin kurduğu ortak cepheye, hem ülke ölçüsünde saflarımızı

Madagaskarda devrimin bugün başlıca koruyucusu, Madagaskar Bağımsızlık Kongresi Partisi (A.K.F.M)

seçmiş bulunan birkaç siyasi partinin birleşmesinden meydana gelmiştir. Harıtaya bakınca bu gerçe Sosyalist olduklarını iddia ettikleri halde kendilerine «tinselci», karlı» ilân eden çeşitli nazariyelerden farklı olarak, milli ve milletlerarası bütün verileri objektif bir şekilde inceliyerek, mıza çıkan sayısız sorunlara en doğru çözüm yolları bulmaya çalışıyor.

Komünist aleyhtarı, kamu oyunu etkilediği bir dönemde, bölünmelerden faydalanıyor, Partisinin, meli bile devrimci bir eylem teşkil ediyordu: kapitalistlerin bütün çabala-

kurulmasına yol açacak bir devrimci sürecin tohumlarını taşı

Bütün hareketlerimizde ülkemizin ve halkımızın niteliğinden doğan çeşitli zorlukları bırakan sömürgeci kalıntıları

Şartlarımıza bakıp, bütün milli güçler arasında sağlam bir birlik kurma zorunluluğuna kanaat getirdik. Ama bu yolda giriştiğimiz teşebbüsler tam bir başarıya ulaşamamıştır.

Bu başarısızlıklara, yeni yayılma şekilleri kanımızca, likler sebep olmuştur. Bu yetersizlikler ise devrimci imkânlarımızı öldürün- dan çok üstün görmemizden ileri gelmiştir. Halkın etkili desteğini kaza- nabilmek için hapiste yatmış olmanın kâfi geleceğini sanan liderler var. Amerika'nın Madagaska bu is- Bu liderler, sömürgecilerin miş unsurlar arasında işbirlikçileri bulabildiklerini, izlemesinden faydalanarak, harekât diklerini pek çabuk unuttular, kitlelerin yeteri kadar hazırlanmadığını, aydınlatılmadığını, emperyalizmin yürüttüğü zehirleyici propagandalarını ise en uzak orman köylerine kadar yayıldığını göz önünde tutmadılar. «Amerika

Birliğin gelişmesi ve kuvvetlenmesi için, poli gerçekci bir gözle değerlendirilmesi zorunludur...

Bunlardan başka yeni güçlüklerle karşılaşmak istemiyorsak, talara dikkat etmeliyiz.

lendirmek için dini sömürdüklerini biliyoruz. Ama bu gerçeğe bakıp, emperyalizmin aynı tecrübeler,

kendimize tayin ettiğimiz hedefin gerçekleşmesini kolaylaştırmak için öldürme olabilir; olmalı

Birlik,
hesaba katmalı

Hareket şekilleri de her yerde ve her zaman aynı olamaz. Birlik, tek düzen demek değildir.

Maddi şartları
yollarla, falân ülkede ve falân dönemde ise illegal yollarla savaş yürütmemizi gerektirir.

Bu amaç,

Adımlamaya başladığımız kurtuluş yolunda sosyalist hükümetlere çok büyük sorumluluklar yüklenmektedir.

yardımdan, sosyalist yolda ilerlemeye samimiyetle çalışan hükümetler yararlanmalıdır evvelâ. Ama sosyalist devletler, de kurdukları ilişkileri ihmal etmemelidir bu yüzden.

sadece varlığı bu ülkelerdeki devrimci güçlerin durumunu kuvvetlendirir, hiç değilse,

yalistler meydanı boş bulmamalıdır. Imkânını bulunca, lik isteklerine set çekmek zorunludur.

İnsanlığı adaletsizlikten,
yok edilme tehlikesinden kurtaracak olan tek yol, sosyalist yoldur; Afrika-
kada, bütün dünyada, bütün devrimci güçler arasında kurulacak hareket birliğidir. Halklarımız bu temel gerçeği günden güne artan bir bilinçle anlamaya başlamı

Güney Afrikanın kurtuluşu sorunu

beraberlik sözünü ettiğimiz zaman, yız.

mızdaki farklar bizi, filân

J. B. Marks

Afrika Milli Kongresi İcra Komitesi Uyesi (Güney Afrika)

Ama amacımızın hiç güçler dengesini halklarımızın leh

Güney Afrikası
ivedili sorunudur. Kı

Kanaat

zam maddi kaynakları ile, emperyalizmin ve beyaz azınlık hükümetlerinin egemenliği altında kaldıkça, devrimimizi tamamlamaya imkân bulamayız.

Afrikanın her yerinde en önemli sorun, halkların eksiksiz bağımsızlık ve toplumsal kalkınma uğruna yürüttükleri savaş soempyalist-aleyhtar gerçekleşmesine engel olan emperyalizm, yeni-sömürgecilik ve dünya emperyalizmi ile ittifak kuran veya ona hizmet eden yerli gerici güçler ve çevrelerdir. Siyasi bağımsızlı

dünyamızı emper

elde edildi. Ama Afrikanın bir bölgesinde siyasi bağımsızlı
zor elde edilecektir: Sömürücü bir beyaz azınlığı
nan kıtanı

beyazlar kıyıcı ezgilerini devam ettirmeye kararlı görünüyolar.

Güney Afrikada Malawi,
(Rodezya),

Afrika Cumhuriyeti bulunmaktadır

bağımsızlığa kavuşmuştur. Bunlar,

Malawi Cumhuriyeti ve Zambiya'dır. Bu devletler bugün Afrika Birliği Teşkilâtında üye bulunmaktadır. Karşılaştı

bağımsızlıklarını kuvvetlendirmeye çalışıyorlar.

Mozambik ile Angola,

dı

«deniz-aşırı vilâyetleri» olduğunu iddia ediyorlar. Oysa gerçekte, bu sözüm ona vilâyetler tipik sömürgelerdir. Bu iki ülkede halkın büyük çoğunluğu en kıyıcı ezgiye ve sömürmeye tabi tutuluyor.

Zimbabve ile Swaziland İngiliz sömürgeleridir. Zamanı
land bir krallık olarak bağımsızlığa kavuşacaktır. İl.
kanı olacaktır.

cı

lanan ve halkın menfaatlerine büyük zararlar veren beyaz bir azınlığı yönetimi altında bulunmaktadır. Smith güruhu «isyan» edip Rodezyanın tek taraflı «bağımsı
uğruna savaşımaya başladı.

Güney-Afrika Cumhuriyetinin, milletlerarası kanunları çiğneyerek ilhak ettiği, emperyalist egemenliği altına soktuğu bir ülkedir.

devlet sayılan Güney-Afrika Cumhuriyeti, Birleşmiş Milletler üyesidir, ve egemenliğin bütün özelliklerini taşımaktadır. Ama halkın büyük çoğunluğuna, ne bağımsızlık tanınmaktadır, ne de özgürlük. Bu çoğunluğa sadece, ırkçı, faşist ezgi ve sömürmenin en korkunç şekilleri uygulanır. Güney-Afrika Cumhuriyeti emperyalizmin Afrika kıtasındaki en gerici kalesi olduğu gibi, Afrika halklarına karşı yönetilen bütün bozguncu ve karşı-devrimci faaliyetlerin merkezidir.

İktisadi, siyasi ve toplumsal şartlarının çeşitliğine rağmen, Güney Afrika ülkeleri, birçok bakımdan, özgürlük uğrunda yürütülen savaşta, ortak bir strateji, ortak bir taktik gerektiren tek bir jeo-politik bölge sayılabilir. Örneğin, Güney-Afrika apayrı bir iktisadi bölge teşkil ediyor. Bu bölgenin yüreği de, Güney-Afrika Cumhuriyetinin sanayi ve maden servetleridir. Bütün bu bölgedeki ticari faaliyetlerin toplandığı başlıca merkez, Johannesburg'tur.

Emperyalist strotejide, bütün bu bölge tek bir kendilik sayılmaktadır.

Dünya emperyalizminin Güney Afrikadaki menfaatleri muazzamdır. İngilterenin, Amerikanın, Fransanın, Batı Almanyanın, Japonyanın bu bölgeye yatırdığı paralar, kıtanın diğer bölgelerindeki yatırımlarının toplamından yüksektir. Emperyalist devletler arasında bu bakımdan başta gelen, Güney-Afrika Cumhuriyetinde 1 milyar sterling, Zimbabwe'de 200 milyon sterling, yatıran İngilteredir. Zambiya'da da – özellikle bakır madenleri endüstrisinde – yatırılan yabancı sermaye milyonları buluyor. Afrikada Portekizli sömürgecilerle de işbirliği yapan İngilterenin Angola'da ve Mozambik'te demiryolları, maden şirketleri, şeker kamışı çiftlikleri, deniz yolları şirketleri, bankalar ve denkleştirme Odaları alanlarında, muazzam çıkarları vardır.

Zambiya, Zimbabwe ve Güney-Afrika Cumhuriyetlerinde, bu büyük çıkarları sağlayan işletmelerde çalışacak emekçiler, az gelişmiş ülkelerden temin edilmektedir. Güney-Afrika Cumhuriyetinin madenlerinde, çiftliklerinde ve sanayilerinde Lesotho krallığı vatandaşı olan 120.000'e yakın emekçi çalışıyor. Sadece madenlerde çalışan Lesotho'luların sayısı 80.000'e yükseliyor. Botsawana Cumhuriyetinden gelmiş 25.000 işçi de Güney-Afrika Cumhuriyetinde devamlı şekilde çalışmaktadır.

Portekizle Güney-Afrika Cumhuriyeti arasında imzalanan bir anlaşmaya göre, Transvaal Madenleri Odası, Mozambikten her yıl ortalama 100.000 Afrikalı işçi ithal etmektedir. Buna karşılık ise, Güney-Afrika Cumhuriyeti Portekize işçi başına 2 İngiliz lirası ödemekte, ve kendi topraklarında Portekiz idaresine vergi alma yetkisini tanımaktadır. Bundan başka, Güney-Afrika Cumhuriyetinde ve Rodezyada çalıştırılan Mozambikli Afrikalıların sayısı 200.000'i buluyor. Güney-Afrika Cumhuriyetinin maden endüstrisinde çalışan emekçilerin % 60'i dışardan gelmektedir.

Güney-Afrika Cumhuriyetine bol bol işçi sağlayan Portekiz sömürgeleri – özellikle Mozambik – Transvaal'ın ihracatında ve ithalatında çok önemli bir rol oynuyor. Yukarıda sözü geçen anlaşmanın hükümlerine göre, Jo-

hannesburg bölgesine deniz yolu ile yapılan ithalatın % 47,5'i; Transvaal'dan ihraç edilen 340.000 narenciye sandığı Mozambik demiryollarını kullanmak, veya Lurenso-Markes limanından geçmek zorundadır. Malawi'nin, Zimbabwe'nin, Zambiya'nin ve Güney-Afrika Cumhuriyetinin ekonomileri için, Lurenso-Markes, Beyra ve Luanda limanlarının taşıdığı önem, bu bölgede hüküm süren siyasi durumun çok önemli bir nedenidir.

Her alanda – ticarete, maliyede, bankalarda, sigorta şirketlerinde, ulaştırma firmalarında, – bu ülkeler arasında çok sıkı bağlar görülmekte, iktisadi bakımdan bunların ne derece birbirine bağlı oldukları anlaşılmaktadır. Bağımsızlığa kavuşmuş ülkelerin en önemli ödevlerinden biri, beyaz azınlığın ve emperyalist müttefiklerinin kontrolü altında bulunan bu iktisadi kısıpçaları yıkmak üzere savaş yürütmeleridir. Bu ülkeler iktisadi bakımdan birbirlerine bağımlı oldukları için de, bu ülkelerden birinde meydana gelen siyasi olaylar, bütün öbür ülkelerde hemen büyük yankılar uyandırıyor.

Rodezya buhranı bu gerçeğı bütün çıplaklığı ile meydana vurdu. Bugün Afrikanın karşılaştığı en önemli sorun, hiç şüphesiz bu buhrandır. Tek başına ele alınabilse, bu buhrana bir çözüm yolu belki bulunabilir: Ama Zimbabwe'yi ilgilendiren her tedbir derhal Güney-Afrika Cumhuriyetine ve Portekiz sömürgelerine etki yapıyor. Güney-Afrika Cumhuriyetinin, bir bağımsız Zimbabwe cumhuriyetinin ilân edilmesine engel oluşu, Rodezya sorununun tek başına ele alınamıyacağını gösteriyor. Zimbabwe'nin özgürlüğü, bütün Güney Afrikanın gelişmesine sıkı sıkıya bağılıdır. Mozambik için, ve bölgenin bütün ülkeleri için, aynı şeyi söyleyebiliriz.

Zimbabwe buhranı Batı emperyalizminin – özellikle İngiliz emperyalizminin – Güney-Afrikada yerli halkın köle haline getirilmesinde oynadığı rolü bir kere daha belirtmiştir. Bir İngiliz hükümetinin Afrikalı çoğunluğun haklarını ayaklar altına alması bu buhrandan önce de görölmüştür: 1910 yılında İngiltere ölkemize karşı aynı şekilde davranmıştı.

Zimbabwe buhranı, emperyalistlerin, her yola başvurarak, Güney-Afrikayı beyaz egemenliğinin kalesi haline getirmek niyetini de açığa vurmuştur. Güney Afrika ile ilgili çetin ve ivedili sorunların hepsine çözüm yolları bulmak, dünyanın bu kesiminde özgürlük uğruna savaşan güçlere eksiksiz yardımlar sağlamak, Afrikaya ve ilerici insanlığı düşen bir ödevdir. Bu ödevi yerine getirmediikleri takdirde, pek yakında, Afrikanın güneyinden hareket edecek büyük bir emperyalist karşıaldırı ile karşılaşacaklardır.

«İğrenç ittifak» ve işbirlikçiler

Çoğunluğun özgürlüğüne ve bağımsızlığına büyük zararlar vermek pahasına Güney-Afrikada çıkarlarını korumak isteyen emperyalizm bu niyetini defalarca belirtmiştir. 30 milyon Afrikalıyı sömürmek için emperyalistlerin

dayandığı toplumsal temel, sömürücü beyaz azınlıktır. Portekiz sömürgelerinde, Zimbabwe'de ve Afrikanın Güney-Batısı dahil, bütün Güney-Afrika Cumhuriyetinde, siyasi, iktisadi ve toplumsal hayatın bütün kilit noktalarını ellerinde tutan beyazlar, üstelik askeri kuvvetlerin belkemiğini de teşkil ediyorlar. Bu askeri kuvvetler olmasa bu rezil rejim bir gün bile tutunamaz.

Güçlü ordu ve polis mekanizması, bir savunma aracı olmaktan çok, komşu Afrika ülkelerine karşı bozguncu faaliyetler yürütmek, kurtuluş hareketlerini bastırmak üzere kullanılan bir saldırma aracıdır. Güney Afrikanın henüz kurtulmamış bütün bölgelerinde, bu korkunç düşmana karşı savaşmak zorunda kalan halklar, özgür Afrikadan oldukça kesikli bir yardım görmektedir. Daha fazla yardıma, plânlı bir işbirliğine, çeşitli ülkelerde kurtuluş hareketleri ile devamlı danışmalara ihtiyacımız var. Halklarımız ayrı ayrı dövüştükleri için geçen yüzyılda emperyalistlere yenildiler. İşbirliğimiz yetersiz kaldıkça, kurtuluşumuz da gecikir.

Daha önce belirttiğimiz gibi, düşmanın elinde muazzam askeri kaynaklar bulunmaktadır.

Londra'da Stratejik İncelemeler Enstitüsünün yayınladığı bir esere göre, Güney-Afrika Cumhuriyetinin elinde kıtanın en büyük askeri kuvvetleri bulunuyor. Bu kuvvetlerin sadece ülkenin beyaz azınlığından meydana geldiğini hatırlatalım. Devamlı ordu 25.000 kişiliktir. Polis kuvvetlerinin sayısı 29.600'e yükselmektedir. Bundan başka da 210 birlik halinde 51.000 komando askeri bulunmaktadır.

Hava kuvvetlerindeki asker sayısı 4.000'dir. 100 avcı uçağı, 60 helikopter, ve komandalara ayrılmış 250 uçak vardır.

Aynı Enstitünün verdiği bilgiye göre, Portekiz Afrikasında 100.000 asker bulundurmaktadır (30.000'i Mozambikte, 20.000'i Portekiz Ginesinde ve 57.000'i Angolada) Kıtamızdaki Portekiz hava kuvvetlerinde 14.000 asker, 350 uçak bulunuyor.

Rodezyaya gelince: 4.500 kişilik bir ordusu 6.400 polisi, 28.500 yedek askeri var. Hava kuvvetlerinde çok modern uçaklarla donatılmış 6 filo bulunmaktadır.

Hiç şüphesiz, emperyalistlerin parası ile kurulan bu Stratejik İncelemeler Enstitüsü, «iğrenç ittifak»ın askeri gücü olduğundan çok küçük göstermeye çalışıyor. Ama kabul etmek zorunda kaldığı sayılar bile korkunçtur. Tarihi gidişin aleyhlerine işlediğini bilen, bu yüzden de yok edilmeden önce sonuna kadar dövüşmeye karar vermiş, her şeyi göze almış bu insanların yönetimi altında bulunan bu büyük askeri güçler, Afrikanın bağımsız devletlerine ve kurtuluş hareketlerine karşı harekete geçmek üzere hazır durmaktadır.

Büyük yenilgilere uğramak istemiyorsak, Afrikanın her ülkesinde, kurtuluş hareketlerinin yöneticileri, emperyalistlerin silâhlarından ve desteğinden faydalanan bu korkunç güçlere karşı yürütülecek savaşta, son derece

titiz siyasi ve askeri görüşler temeline dayanarak durumu olduğu gibi değerlendirmek zorundadırlar.

Oysa, bu gibi sorunlara değinebilmek, çeşitli ihtimalleri iyice düşündükten sonra ancak karar verebilmek için gereken bilgi ve yeteneklerden yoksun bazı insanlar, özgürlük uğruna savaş yürütenleri, teşkilâtını, donatımını, plânlarını hazırlamadan, dost komşu ülkelerde kendilerine üsler sağlamadan, düşmana saldırılarını istiyorlar. Kurtuluş hareketlerini kolayca yeren, onları boyuna ilerlemeye, savaşmaya çağıran gayretkeş devrimcileri çok gördük!

Güney Afrikanın her bölgesinde halkımız kurtuluş uğrunda savaştı ve savaşacaktır. Ama bir şartla: Modern silâhlara ihtiyacı var. İnsanlarımızı sopalarla, taşlarla savaşa çağırmak istemiyoruz. Halkımız bu işi yıllarca yaptı. Bu uğurda binlerce evlâdını feda etti. Afrikadaki, bütün dünyadaki dostlarımızdan, kıtamızdan bulunan bütün düşmanlara karşı savaşabilmek üzere binlerce Güney Afrikalıya, silâhlanmalarına, askeri eğitim görmelerine yardım etmelerini rica ediyoruz. Silâhlı karşı-devrime karşı, silâhlı devrim bir zorunluluktur.

Yeni bir rüzgar esiyor

Rodezya ve Nyassaland Federasyonunun çözülmesi, bağımsız Malawi ve Zambiya devletlerinin meydana gelmesi, Güney Afrikadaki beyaz gerici güçler için ve emperyalistler için büyük bir yenilgi sayılabilir. Botsawana Cumhuriyeti ve Lesotho krallığı gibi devletlerin meydana gelişi de beyazların üstünlüğünü iddia edenleri – bir beyaz azınlığın sömürmesine ve ezgisine tabi bu ülkeler iktisaden bağımsız olmadıkları halde – güç duruma düşürmektedir. Çünkü bugün 30 milyon Afrikalı özgürlüğe kavuşmak üzere savaşmaktadır. Bu bir gerçektir. Oysa Afrikanın herhangi bir yerinde Afrikalıların iktidarı eline olması, beyaz azınlığa göre korkunç bir felâkettir.

Bununla beraber, bu bölgedeki en büyük devrimci güç bağımsız devletlerden çok, beyaz üstünlüğünün ve ırkçılığın ne olduğunu iyi bilen Güney Afrikalı emekçi kitleleridir; Zambiyada, Zimbabwede, Güney-Afrika Cumhuriyetinde, Angolada, Malawide, Botsawanada ve Lesothoda, madenlerde, çiftliklerde çalışan milyonlarca insandır. Irkçılığı yıkmak, bu ülkelerden muazzam kazançlar sağlayan yabancı sermayenin iktisadi imtiyazlarını yok etmek üzere yürütülen savaşın öncüleri bu kitlelerdir. Zambiya, Malawi, Botsawana ve Lesotho gibi, bağımsızlığa kavuşmuş ülkelerin halkları, hâlâ sömürgeciliğin ve beyaz azınlığın boyunduruğu altında bulunan Güneyli kardeşlerinin de özgürlüğe kavuşmalarını istiyor, onlara ellerinden gelen bütün yardımı sağlıyor.

Ama bu isteği taşıyanlar sadece işçilerle köylüler değil. Aydınlar, iş adamları, talebeler, gençler, hattâ aşiret başkanları da ırkçı baskının

altında eziliyor. Emekçilerin yönetimi altında, bütün bu güçlerin meydana getirdiği geniş cephede, milli kurtuluş uğrunda savaşımlar, birbirinden çok farklı görüşlü insanlar, dindarlar, dinsizler, komünistler, komünist olmayanlar, yer almaktadır. Hepsi de yolun ilk evresini teşkil eden siyasi bağımsızlıktan öteye gitmeye, iktisadi ve toplumsal dönüşümleri de gerçekleştirmeye kararlıdır.

Hâlâ beyaz bir azınlığın hâkimiyeti altında bulunan bütün bölgelerde tek perspektif, silâhlı savaştır; bütün bu bölgelerde başlıca ödev, silâhlı yollarla devrimci savaşlar düzenlemek ve açmaktır. Hiç şüphesiz, özgürlük uğrunda savaşımlar arasında, kurdukları teşkilâtlar arasında kurulacak işbirliği olanakları pek çoktur. Ama bu, bütün ülkelerdeki şartların arasında fark olmadığını, her yerde aynı stratejinin uygulanacağı anlamına gelmiyor. Böyle bir şey imkânsızdır. Her ülkenin kendine özgü siyasi ve askeri yönetimi olmalıdır. Ama düşmanın sıra ile her kurtuluş hareketine karşı bütün kuvvetlerini kullanmasına engel olmak için, çeşitli ülkelerde yürütülen savaşları bir elden düzenlemek ve yönetmek çaresini bulmak bur zorunluluktur.

Savaş her ülkede ayrı ayrı yürütme zorunluluğunu iddia eden nazariyeye karşı savaşmalıyız. Kurtuluş sorununun çeşitli ülkelerde sıra ile çözümlenmesini isteyen görüşü de benimsemiyoruz. Bundan sonra patlak verecek ilk ihtilâlin nerede olacağını tahmin edemeyiz. Bu şartlar içinde Güney Afrika da emperyalizmin hâkimiyeti altında bulunan bütün ülkelerde savaş şiddetlendirilmelidir. Emperyalistler Afrikayı güneyden başlayarak işgal ettiler. Bu işgal yine Güneyde sona ermelidir.

Afrika devrimi dünya devrimci sürecinin ayrılmaz bir parçasıdır

Mac Laurin

Afrika Bağımsızlık Partisi Merkez Komitesi Sekreteri (Senegal)

Dünya halklarının çağdaş tarihi, bir yandan ezgi altında yaşayan halklar ve sınıflar, öte yandan bu halkları ve bu sınıfları ezgi altında tutanlar arasındaki, bazan açık, bazan kapalı, ama daima dramatik bir nitelik taşıyan devamlı çatışmalardan meydana gelmektedir. Dünya devrimci süreci, ezgi altında bulunan halk ve sınıfların zalimlere karşı yürüttükleri mücadelede elde ettiği zaferler, uğradıkları başarısızlıklar tarihi demektir. Bu zaferlerin çeşitli şekiller alması, çeşitli sonuçlara yol açması, zaman ve mekân içinde birbirinden uzak bulunması, aralarındaki siyasi ve mantıki bağın görünmesine engel oluyor. Oysa bu bağ, bu zaferleri insanlığı tarihsel kaderine, özgür ve mutlu insanlar, özgür ve mutlu halklar toplumu kurma amacına yaklaştıran, tarihsel bakımdan birbirine bağlı halklar haline getirmektedir.

Sömürüye yol açan sistemi yıkma sorununun ilk defa ortaya ya konulması, bir ülkede, o zamana kadar ezgi altında tutulan insanların, insanlık tarihinde ilk defa iktidarı alıp insanlığın ileride alacağı şekli müjdeleyen yeni tipte bir devlet kurması ile ancak, dünya devrimci süreci önemli ve kesin bir aşamaya ulaştı. Bu aşama 1917 Ekiminde başladı.

O tarihten önce yapılan devrimler – özellikle 1789 Fransız ihtilâli – kişilerin özgürlüğe kavuşması sorununu hiç şüphesiz ortaya atmıştı. Ama Fransa, İngiltere gibi, kölelik sisteminden yararlanan ülkelerdeki burjuvazi, kölelerin özgürlük hakkını tanıdığı zaman bile, bu sefer halkları ezgi altında tutmak, dünyanın en büyük kesiminde, Amerikada, Asyada, Afrikada, sömürgeci eşkiyalık sistemini devam ettirmek hakkını kendine tanıyordu.

Devrimci süreç, 19. yüzyılda ancak, Marks'la, Engels'le, hareketinin nazariyecilerini buldu. Ama o zaman bile, «Bütün dünya proleterleri bir-

lişiniz» parolası, insanlığın bir kesimini – yani teknik bakımdan ilerlemiş, sınıf yapısı Marksın eserlerine konu olmuş – kesimini ancak doğrudan doğruya ilgilendiriyordu. Oysa dünyanın çok ufak bir kesiminde ancak proleterler bulunuyordu. Bugün hiç de yerinde olmayan bir deyimle tanımladığımız, «Üçüncü Dünya» dediğimiz dünyanın çok geniş bir kesiminde yaşayan muazzam kitleler için, Marksist devrimci nazariyeden gereken sonuçlar hemen çıkartılamadı.

Ekim 1917'nin büyük destanı ile ancak dünya devrimci sürecinin – gerek nazari gerek pratik – birliği kurulabildi. «Bütün dünya proleterleri, ezgi altında yaşayan bütün halkları, birleşiniz» ancak o zaman denildi. Bütün halkların Lenine, evrensel bir süreç olan devrimci hareketin en büyük, en şanlı şahsiyet diye bakması bundandır.

Eskiden beri ezgi altında yaşayan halklarla Sovyetler ülkesi arasında kurulan yeni ilişkiler – küçük ve büyük – bütün dünya halkları arasında gelecekte kurulacak olan ilişkilerin alacağı şekli nazariyede ve pratikte göstermiş oldu. Bu yeni birlik büyük bir güç kurdu. Faşizmi yenilgiye uğratan, emperyalizmi zayıf düşüren, Avrupada sosyalist ülkeler sisteminin doğmasına yol açan şartları yaratan, dünya devrimci güçlerinin şaşırtıcı gelişmesini sağlayan bu yeni güçtür.

O tarihten bu yana, dünya devrimci süreci çok büyük zaferlere ulaştı: Çin devrimi, Viyetnam Demokratik Cumhuriyetinin kurulması, Amerika kıtasında Kübada sosyalist bir rejimin kurulması, Asyafa, Afrikada ve Amerikada 40'dan fazla ülkenin milli bağımsızlığa ulaşması, dünya işçi sınıfının geri alınmaz zaferler elde etmesi, dünyamızda gerçekleşen devrimci dönüşümün en önemli ve yeni aşamalarını teşkil etmiştir.

İkinci Dünya Savaşının patlamasına yol açan emperyalizm, bu hareketiyle kendi mahvını hızlandırmış oldu; dünyadaki ilerici güçlere, sayısız fedakârlıklar, yıkıntılar pahasına, birliklerini perçinleştirmek; zafere ulaşarak killetlerarası güçler arasında yeni ilişkilerin kurulması için gereken tarihsel şartları yaratma imkânını sağlamış oldu.

Hiç şüphesiz, Afrika devrimci hareketi de bu konjonktürden büyük faydalar gördü.

Cezayir halkı milli bağımsızlığını 8 yıl süren bir kurtuluş savaşı ile elde etti. Bu sekiz yıl içinde Cezayir sorunu, dünya devrimci hareketinin önemli bir sorunu haline geldi. Bununla beraber şu noktayı da belirtmeliyiz: Afrika halklarının büyük çoğunluğu hiç şüphesiz büyük fedakârlıklar gerektiren, Um Nyobe, Mumiye, Lumumba gibi büyük kahramanlar yetiştiren, ama sömürücü devletlere karşı silâhlı harp şeklini almayan siyasi savaşlarla özgürlüğe ulaştı.

Sömürgeci devletlerin niteliği aslında hiç değişmedi. 1947 yılında Madagaskarda halkın artık tahammül edemediği baskı mekanizmasında en ufak değişikliğe yanaşmak istemiyen, bu yüzden de 90.000 emekçinin katlini göze alan bir devlet, 1960 yılında asil ve mert duygular beslemeye başlamaz. Davranışlarındaki değişikliğin nedenleri başkadır: 1955–1960

yılları arasında, yani Afrika ülkelerinin çoğunlukla milli bağımsızlığa ulaştığı dönem içinde, halkların yürüttüğü siyasi savaşına genel ortamı, emperyalizmin on yıl önce yenilgiye uğrayarak, asırlardan beri ülkelerini boyunduruk altında tutan ezgi ve baskı sistemini yok eden Çin devrimcilerinin zaferini kabullenmek zorunda kalarak uğradığı büyük yenilgiyi, yeni bir şekilde, devam ettirmiş oluyordu.

Öte yandan Afrikada bağımsızlığa yeni kavuşan devletlerin izlediği siyaset sonradan çok çeşitli şekiller aldığı halde, bu devletlerin bağımsızlığa ulaşması, bu durumdan meydana gelen ulusal ve uluslararası sonuçlar bile dünya devrimci hareketi için bir zafer teşkil ediyordu. Bir yandan Afrika halklarının dünya devrimci sürecine sağladığı bir başarı, öte yandan bu devrimci sarecin sonucu olan bir zaferdi.

Sömürgeci ülkelerde (özellikle Fransada ve İngilterede) işçi sınıfının teşkilâtları, Afrika devriminin bu ilk evresinin gerçekleşmesine yol açan savaşlarla yakından ilgilendi, bu savaşlarda önemli bir rol oynadı. Afrika özgürlüğü uğrunda savaşan «Afrika Demokratik Birliği» adını alan büyük hareket, bu birliğin gerek Fransız işçi sınıfı ile CGT ile, Fransız Komünist Partisi ile, gerek Dünya demokratik sendika hareketi, yani Dünya Sendikaları Federasyonu (F.S.M.) ile kurduğu ilişkiler, Afrika devrimi ile dünya devrimci hareketi arasındaki sıkı ve devamlı bağları ispatlamıştır.

Ama Afrika devrimi ile bu hareketler arasında kurulan birlik ve dayanışma bağları, sadece belirli şartlara bağlı ve belirli şartlardan doğan olaylar değildir. Bu bağlar devrimci sürecin genel niteliğini dile getirmektedir. Emperyalizm bu gerçeği iyi anlamıştır: Rus devrimini ezmeye çalıştıktan sonra yeni kurulmuş Sovyetler Birliğine karşı bütün kuvvetlerini seferber eden; sosyalizmi ortadan kaldırmak amacı ile İkinci Dünya Savaşına yol açan; Batı Almanyayı silâhlandıran, sosyalist ülkelere karşı-devrimi sokmaya kalkışan, Çini tecrid etmeye çalışan, Viyetnamda saldırgan bir harbe girişen, Lumumbayı katlettiren, başkan N'Krumah rejimini deviren, Gineyi tehdit eden, Küba'yı abluka altına alan, dünyanın her tarafında çeşitli cinayetler işleyen emperyalizm (başında Amerika Birleşik Devletleri) çağdaş devrimci hareketin temel niteliğini iyi anladığını her davranışı ile göstermektedir. Bu hareket, devrimci bir süreç, devrimci bir zincirdir. Afrika devrimi de bu zincirin bir halkasıdır.

Bu bağlar her zaman iyi anlaşılmamıştır, hattâ bazan inkâr bile edilmiştir. Çoğu zaman maneviyat bozan gerçeklerin yeni gelişen milliyetçilikleri fazlasiyle keskinleştirdiği bir dönemde bunu çok gördük. Afrika-daki devrimci hareketi tecrid etmek amacı ile Afrikanın kültüründe ve siyasi hareketlerinde görülen özellikler, ayrılıklar gibi, aslında doğru olan bazı kavramları büyük bir ustalıkla sömürmesini bilen emperyalizmin sistemli propagandaların etkisi de hiç şüphesiz burada büyük rol oynamıştır.

Ama dünya devrimci süreci, çeşitli unsurlarını harekete geçirerek, denizin kabarması ve çekilmesi gibi tıpkı, çeşitli aralıklarla ilerlemeye devam

ediyor. İlk aşamasında, yani İkinci Dünya Savaşı sona erdikten sonra, Afrika devrimci hareketi dalganın en yüksek noktasına erişti. Bu yükselişi sağlayan, dünya ilerici güçlerin tümü idi. İlerici güçlerin akışı hem dış şartların, hem de yürütülen siyasi ve askeri savaşların aldığı şekilleri de tâyin ediyordu.

Devrimci güçlere karşı giriştiği soğuk harpte yenilen emperyalizm, sosyalizmle yan yana ve barış içinde yaşamayı prensip olarak kabul etmek zorunda kaldı. Kore Halk Cumhuriyetini yok etme teşebbüsünde yenilgiye uğradı; Viyetnamda yenildi; Afrikada yenildi; halkların bağımsızlık uğruna yürüttüğü haklı savaşlar karşısında, çeşitli ülkelerin bağımsızlığını kabul etmeye mecbur oldu.

Ama emperyalizm, kaderine bir türlü boyun eğmek istemiyor. Dünya devrimci hareketinin ileri karakolları, dünya devrimci sürecinin çevresi diye baktığı halklara karşı çeşitli saldırılara, zorbalıklara devam etti. Sovyetler Birliğini ve Avrupadaki sosyalist ülkeleri dünya haritasından silme umudunu kaybetmiş görünen emperyalizm, Asya, Afrika ve Lâtin Amerika haklarına karşı harplere girilerek, bu ülkeleri mahvetmeye çalışarak dünya devriminin gelişimini köstekleyebileceğini sanmaktadır. Son yıllarda giriştiği bütün teşebbüsler bunu göstermektedir.

Oysa emperyalist saldırganlığında fevkalâde keskinleştiğini gören bir dönemde, Afrika devrimci gelişimi ikinci evresine varmış bulunuyor. Bu evre çok karmaşık bir nitelik taşıyor. Mesele bir yandan iğrenç sömürgeci hâkimiyetî altında bulunan, çağımıza artık hiç uymayan kıyacı emperyalizme karşı savaşan milyonlarca Afrikalının milli bağımsızlığını gerçekleştirmek; öte yandan, emperyalizme uşaklık eden azınlık hükümetlerinin uyguladığı ırkçı ezgiye, her çareye başvurarak, demokratik çözüm yolları bulmak, Güney-Afrikada, Rodezyada iktidarı halkın eline teslim etmek; bundan sonra da, milli bağımsızlık temeline dayanarak, iktisadi, siyasi ve kültürel alanlarda, bu bağımsızlığı kuvvetlendirmek; nihayet, yüzyıllar boyunca dünya milletleri arasında yerini alamayan büyük Afrika cemaatına kendine düşen rolü, barış ve kalkınma davalarının lehine olarak oynamasını sağlamaktır.

Görüldüğü gibi bu ödevler büyük ve çetindir. Bu ödevleri gerçekleştirme yolunda atılacak ilk adımların Afrika devrimci hareketini çok büyük zorluklarla karşı karşıya bırakacağını kabul etmek zorundayız. Devletlerimizin çoğunda iktisat tehlikeli sarsıntılar geçiriyor. Birçoklarında eski sömürgeci devletlerle bağımlılık ilişkileri devam etmektedir. Emperyalizm bütün bu ülkeleri içten yıkmaya çalışıyor. Hiç şüphesiz ayrı ayrı nitelikler taşıyan ama her yerde bir takım sorunlara yol açan, çoğu zaman, Ghanada olduğu gibi, Afrika halklarının menfaatlerine büyük zararlar veren hükümet darbeleri düzenleniyor. Demokrasi bir türlü gerçekleşmiyor. Kültür sorunları çözülüyor. Emperyalizm, devrimci hareketi bölebilmek, demokratik rejimleri devirebilmek üzere, durmadan çeşitli teşebbüslere girişiyor.

Gine, Mali, Brazzaville-Kongosu, Birleşik Arap Cumhuriyeti gibi ülke-

lerde sömürgeciliğin bütün sonuç ve kalıntılarını yok etmek üzere girişilen başarılı teşebbüslere rağmen ne yazık ki, yukarıda çizdiğimiz tablo Afrikanın genel durumunu dile getirmektedir.

Dünya devrimci hareketi, bugüne kadar karşılaştığı ve gelişmesiyle ilgili sorunların en çetinlerine çözüm yolları bulmaya çalışırken, Afrika devriminin de tehlikeli ve güç bir döneme girmiş olması bir tesadüf eseri değildir. Oysa bugünkü tehlikeli şartlar içinde bile Afrikalı devrimcilere, dünyada ilerici güçlerden ayrı kalmayı öğütleyen Afrikalı nazariyeciler bulunuyor. Bazıları bilimsel devrimci nazariyenin Afrika gerçeklerine uygulamıyacağını iddia ediyor; bazılarına göre ise, en ilerici toplumsal bilimlerin metotları ile, toplumun yapısı incelenemez; bazıları ise, emperyalist tehlikenin Batıdan olduğu kadar Doğudan da gelebileceğini, artık dünyanın, ilerici güçler – gerici güçler diye ikiye bölünemeyeceğini, sadece varlıklı ülkeler-yoksul ülkeler (burjuva milletler – proleter milletler) diye iki gruba ayrılabilceğini ileri sürüyorlar.

Bütün bu iddialarda, ortak bazı noktalar görülmektedir: Emperyalizme bağlı sosyologların ve iktisatçıların ileri sürdüğü bu nazariyeler, iktisadi gerikalmışlığın derin nedenlerini meskelemek, böylelikle halkları yeni-sömürgeciliğin ezgisi altında tutmak amacını güdüyor. Öte yandan, bu nazariyeler çağımızdaki başlıca çelişmeyi: Başka bir deyişle, emperyalizmin bütün şekilleri ile sosyalizmin bütün şehilleri arasında yürütülen, kâh olumlu kâh olumsuz evreler geçiren, kâh başarılı kâh başarısız sonuçlar elde eden savaşı gizlemeye çalışıyor.

Bütün bu nazariyelerde güdülen ortak amaçlar, halkları bölmektir; devletleri, en ufak buhran karşı gelemeyecek kadar iktisaden zayıf bırakmaktır; Afrikanın ufak ufak devletlere bölünmüş halini devam ettirmektir; öte yandan da, Afrika devrimini, dünyü devrimci süreci dışında, ona eklenmiş ve ondan ayrı bir olay haline getirmektir. Bu hal ise Afrika devrimini, yerli gerici güçlerin ve uluslararası gerici güçlerin – açık veya gizli – darbelerine dayanamayacak kadar zayıf düşürecektir.

Ama Afrika devrimci hareketi, temel sorunlarda, kendini bu yalancı nazariyelere kaptırtmıyor. Bu hareketle, Asyada, Amerikada, Avrupadaki ilerici güçler arasında kurulan bağlar sağlamdır. Afrika devrimci hareketi, milletlerarası Asya-Afrika, veya Asya-Afrika-Lâtin Amerika teşkilâtlarında yer almakta; bütün ülkelerde iyi niyet sahibi insanların yürüttüğü savaşlara katılmakta; Avrupa işçi sınıfının teşkilâtları ile samimi ilişkiler devam ettirmektedir. Afrika devriminin sosyalist ülkelerle kurduğu ilişkiler de gelişmektedir. 1966'nın ilk üç ayında toplanan çeşitli komünist partilerinin kongrelerine katılmış olması bu gelişmeyi dile getiriyor.

Üstelik, sosyalizm bugün, Afrika devrimci hareketlerinde olduğu gibi, genellikle halklarının kalkınmasını gerçekleştirmek isteyen bütün vatan-severlerde de günden güne artan bir ilgi uyandırmaktadır. Afrikada, ülkelerindeki iktisadi ve siyasi sorunlara çözüm yolu bulmak üzere sosyalist doktrine başvurduklarını açıktan açığa söyleyen devlet adamları,

demokratik siyasi partiler çoktur. Afrikada gençler ve talebeler genellikle ya tamamiyle sosyalizmden yanadır, yahut da sosyalist prensiplere karşı ilgi ve sempati duymaktadır.

Bununla beraber teori ile pratik arasındaki ara büyüktür; sosyalist prensipleri kabul etmek başka, Afrika gerçeklerini derinlemesine bilmek, sosyalist nazariyeyi gerçeklere yerinde uygulayabilmek başka. Gerek yeni-sömürgecilerin ezgisi altında bulunan Afrika ülkelerindeki parti ve hareketlerin, gerekse eksiksiz bir milli bağımsızlık kurmaya çalışan demokratik Afrika devletlerinin karşısına çıkan en çetin sorunlar, sosyalist nazariyeye gerçeklere uygulama güçlüklerinden ileri gelmektedir.

Bu son yıllar içinde Afrikada ortaya çıkan ve sosyalizme az veya çok yanlış şekiller veren çeşitli «sosyalizm»lere gelince, bunların burada ayrıntılı bir incelemesine girişmemekle beraber, bütün bu sistemlerin, artık kendini belli etmemeye çalışan kapitalist ideolojinin birer hilesi olduğunu söyleyebiliriz. Yine de, kötülük böylelikle faziletin üstünlüğünü kabul etmiş oluyor.

Emperyalistler ve yeni-sömürgeciliğe hizmet eden yerli uşakları, Afrika devrimci hareketini sosyalist ülkelerden ayırmak için çabalarını esirgemiyorlar. Afrikanın herhangi bir ülkesinde bir emperyalist ajanı iktidara geçti mi, ilk işi, sosyalist ülkelerle diplomatik ve ticari ilişkilerini derhal kesmek oluyor.

Ama sosyalist ülkelerin sağladığı yardım, yaptığı işbirliği olmasa, Afrika devrimci hareketi, emperyalizmin elindeki muazzam siyasi ve iktisadi mekanizmaya karşı gelebilir mi acaba? Devrimci Gine, Sovyetler Birliğinden ve diğer sosyalist ülkelerden yardım görmeseydi, bağımsızlığının ilk yıllarında kendisine uygulanan iktisadi ablukaya dayanabilir miydi? Sosyalist ülkelerin yardımı olmasa, Mali'deki, Brazzaville-Kongosundaki demokratik rejimler, karşılaştıkları zorluklarla başedebilir mi? Birleşik Arap Cumhuriyetindeki işlenebilir toprak tutarının artması, emperyalizme herhangi bir fayda mı sağlar? Emperyalistler zaten, Assuvan barajını kurmayı reddetmediler mi? Kadrolarının öğretimini ve eğitimini eski sömürgeci devletlere bırakan yeni-sömürgeciliğe tabi Afrika ülkelerinde genç ve aydın kadro sıkıntısı çekilirken, her yıl sosyalist ülkelerin üniversitelerinde, yüksek okullarında binlerce genç Afrikalı yetiştiriliyor.

Siyasi bağımsızlıklarına kavuştuktan sonra Afrika Devletleri, birçok karmaşık sorunlara çözüm yolları bulmak zorunda kalıyor. Bu sorunlar arasında, en önemlilerden biri her halde, iktisadi gelişme sorunudur: sanayi henüz kurulmamıştır, enerji ile ilgili kaynaklar ya hiç işletilmemiştir, yahut da yabancı tekeller yararına işletilmektedir; tarım gecikmiştir: ülke, dünya piyasalarında eşitliğe kavuşamamıştır; uzmanlar, teknik kadrolar çok yetersizdir; bütün Afrika kıtasını iptidai madde sağlamakla yetinecek bir kaynak haline getirmiş ve yüzyıllarca ezgisini devam ettirmiş sömürgeci egemenliğin çeşitli kalıntıları devam etmektedir. Bu şartlar içinde, Afrika devriminin ikinci aşamasında karşımıza çıkan başlıca ödevlerden biri,

Afrikanın iç gücünü teşkil eden kaynakların, milli kalkınma amacını güdererek, gelişmesini sağlamak, emperyalizmi iptidai maddeden yoksun bırakmak ve zayıf düşürmektir.

İktisadi bağımsızlık uğruna yürütülen bu savaş, emperyalizmi canevinden vurmaktadır. Bu yüzden de, bu alanda elde edilen başarıları gören emperyalizm saldırılarını arttırıyor; Afrikanın demokratik ülkelerinde iktidarı ele geçirebilmiş devrimci hareketlere karşı duyduğu nefret, bu rejimleri devirmek için harcadığı çabalarla dile gelmektedir. Bu hareketleri frenlemek için emperyalizm her çareye, komplolara, yıkıcı faaliyetlere, gerici hükümet darbelerine, ablukaya, cinayetlere başvuruyor.

Sömürgecilikten henüz kurtulmamış ülkelerde emperyalistler aynı amansız savaş, siyasi bağımsızlıktan başka iktisadi bağımsızlığa da programlarında yer vermiş yurtsever hareketlere karşı yürütüyor. Özellikle Angolada, Portekiz Ginesinde, emperyalistler, sömürgecilik sorununa çözüm yolu bulunması ihtimalini düşünerek, o zaman da temel çıkarlarını koruyabilmek amacı ile halktan en uzak, en gerici çevreleri hoş tutmaya bakıyorlar.

Bu savaşta Afrika Devrimi mücadelesini sadece milletlerarası gerici güçlere karşı yürütmüyor. Ülkelerimizde de, savaşın alacağı şekle bağlı iktisadi çıkarlar fevkalâde büyük olduğu için, teklif edilen amaçlardan, girilen reformlardan zarar edecek gerici sınıf ve tabakalar, yabancı emperyalizmle ittifak kuruyor, ülke içinde ajanlığını yapıyor. Yeni-sömürgeciliğe tabi ülkelerde yurtseverlere karşı baskı ve yıldırma tedbirleri alan, Ç.I.A'nın demokratik Afrika ülkelerinde yürüttüğü yıkıcı faaliyetlere yardım eden bu unsurlar, halkın ve ilerlemenin düşmanlarıdır.

Bu şartlar içinde, Afrika devrimci hareketinin emperyalist entrikalarla başedebilmesi için, bu hareketi meydana getiren bütün kesimler arasında sağlam bir birliğin kurulması şarttır: Her ülkede bütün yurtsever güçler arasında birlik; çeşitli ülkelerdeki halktan yana güçler arasında birlik, halkların temel menfaatlerine uygun düşen bir gelişme yolu seçmiş bulunan rejimleri destekleme vb. zorunludur. Devrimci hareketimiz, emperyalistlerin ısrarla belirttiği, hattâ çoğu zaman yarattığı önemsiz ayrımların ve anlaşmazlıkların üzerinde durmamalıdır. 1960 yıllarında kıtamızdan geri çekilen emperyalistlerin bugün Afrikayı tekrar ellerine geçirmesi tehlikesi karşısında, Afrika devrimci hareketi ülkelerimizin özgürlüğü ve eksiksiz bağımsızlığı uğrunda yürütülen ortak savaşta bütün güçlerini seferber etmek zorundadır.

Çok tabii olarak, bu ödevi yerine getirmeye çalışan Afrika devrimci hareketi, dünya devrimci sürecine katılmış oluyor, halkların emperyalist sömürüyü yok etmek üzere yürüttüğü savaşa büyük yardımlar sağlıyor. Hattâ daha ileri giderek şu iddiada bulunabiliriz: Afrika devrimi bugün üzerine düşen ödevleri yerine getirmediği, kıtamızda kurulan yeni-sömürgeci egemenliğin kendisine sağladığı stratejik ve iktisadi yedek kaynak-

lardan faydalanabilen emperyalizm, bütün dünya halklarını tehdit etmekte devam edebilecektir.

Görüldüğü gibi, Afrika devriminin ve dünya devrimci sürecinin amaç ortaklığı bugünkü şartlardan doğmuş bir tesadüf değildir; aksine, bir prensip meselesidir.

Devrimci zincirde her halkanın kendine özgü ödevleri, kendine özgü bir rolü var. Hiç şüphesiz bize düşen ödev, dış ve iç düşmanlarımızı zararsız hale getirerek, halklarımızın çok-yönlü gelişmesini sağlayabilecek iktisadi ve toplumsal bir sistem kurarak, sömürgeci egemenliğin kalıntılarını yoketmek, iktisadi bağımsızlığımızı gerçekleştirmek, emperyalizmi kendi topraklarımızda yenilgiye uğratmaktır.

Belli bir aşamada zincirdeki her halkaya düşen ödevlerin kendine özgü niteliği bazan dünya devrimci sürecinde ayrı ayrı amaçlar olduğu sanısını uyandırmaktadır. Ama gerek devrimci nazariye, gerekse Afrika devrimci hareket ile bütün dünya devrimci güçleri arasındaki pratik işbirliği bize bir tek düşman olduğunu gösteriyor: bu düşman emperyalizmdir, ve onun müttefikleri, yani çıkarları devrimin yakın ve uzak amaçları ile çatışan toplumsal güçlerdir. Bu yüzden de, Afrikada sömürgeciliğe ve yeni-sömürgeciliğe karşı kurulacak tek cephe sorunu, bütün halkların emperyalizme karşı yürüttüğü genel savaştan ayrı tutulamayacak bir sorundur.

Demek oluyor ki, devrimci hareketimizin, sosyalist ülkelerle, dünya işçi sınıfı ile, hiç bölünmemek şartıyla zafere ulaşabilecek bir bütün teşkil etmesi, tarihin bir sonucudur. Ama bu bütünü meydana getiren unsurlar için, tarafsızlık söz konusu olamayacağı için aralarında bir tane-sinin hegemonya kurması da düşünülemez.

Çağımızda emperyalizmle sosyalizm arasında yürütülen savaş çok çeşitli, gittikçe daha karmaşık şekiller almaktadır. Ama dünya devrimci hareketinin çeşitli kesimleri bu savaşa özgü, birbirinden ayrı konke şartlar içinde katılmaktadır; her birine düşen sorumluluklar bellidir; devrimci süreci meydana getiren, savaş sonuçlarının bütünüdür. Gelişiminin çeşitli yönleriyle Afrika devrimi bu sürecin tarihsel bir parçası haline gelmiştir. Hareketinin en kesin dönemine girdiği, yani eski bağımlılık ilişkilerini yok ettiği, Afrika toplumsal hayatını insanlığa yakışır bir hale getirdiği anda, Afrika devrimi dünya devrimci güçlerinin bütünü ile bir kat daha birleşmiş olacaktır. Başarıya ulaşması bu şartın yerine getirilmesine bağlıdır. Hiç şüphesiz Afrika devrimi kendi öz kaynaklarına, kendi öz güçlerine başvuracaktır. Ama devrimci hareketimizin geçirdiği bütün tecrübeler, sosyalist ülkeler ve dünya işçi sınıfı ile kurulan dayanışma halinin artırıcı ve güçlendirici etkilerini ispatlamıştır.

Silâhli savaş devresi çalışmaları

(Savaş yürütürken ülkeyi kurma sorunu?)

Vasko Kabral

Portekiz Ginesindeki bugünkü durumda görülen başlıca özellik; ülkenin yarısından çoğunu, silâhlarımızla özgürlüğe kavuşturduktan sonra, sömürgecilik boyunduruğundan kurtulan bölgelerde barış, kalkınma, ve mutluluk ilkelerinden esinlenerek yeni bir hayat kurmaya başlamamızdır.

Askeri harekâta teşebbüs, artık kışlalarından çıkamaz hale gelen Portekizli sömürgecilerin elinden alınmıştır. Azıkları artık havadan veya denizden sağlanmaktadır. Askeri kuvvetlerimiz sık sık saldırıya geçerek düşmanı büyük insan ve malzeme kayıplarına uğrattırıyor. Askeri zaferlerimizle yeni yeni bölgeler kurtarabildik. Ordumuz gerek insan, gerekse teknik donatım bakımından genişliyor, kuvvetleniyor. Her an düşmana topla saldırabilecek duruma geldik.

Askeri harekâta devam eden Portekiz Ginesi ve Yeşil Burun Adaları Bağımsızlık Partisi (P.A.I.G.C.V.) bir yandan da çok geniş tutulan siyasi eğitim çalışmaları yürütüyor. Çünkü kanaatımıza göre, başlıca ödevimiz, halkımızdan, bütün Afrikanın, bütün insanlığın yararına bilinçle savaşacak unsurlar yetiştirmektir. Biz askerler değiliz, her şeyden önce özgürlük uğruna savaşan, halkımızı yabancı sömürü boyunduruğundan kurtarmak üzere – ve Portekizli sömürgeciler bize başka çare bırakmadıkları için – bir süre için silâha sarılmış insanlarız.

Kısa bir süre önce, halkımız, kendisine milli kurtuluş yolunu açan, devrimci gücünü örgütlemesini ve yönetmesini bilen Portekiz Ginesi ve Yeşil Burun Adaları Bağımsızlık Partisinin onuncu yıldönümünü kutladı.

Bu on yıllık dönem içinde büyük başarılar bağladık, muazzam tecrübeler elde ettik. Ama bu dönemde çok büyük hatalar da işlenmiştir. Bu hataları hiç usanmadan düzeltmeye çalışıyoruz. Kanaatımıza göre, ödevimiz aynı anda birkaç yönden faaliyet yürütmektir: Askeri harekât, siyasi çalışma, iktisadi faaliyet, sağlık, eğitim sorunlarına çözüm yolları aramak, kadrolar yetiştirmek vb. Bütün bu meseleleri çözümlemek bizim için zorunludur, sömürgeci idarenin kovulması ile milli kurtuluş savaşı tamamlanmış olmuyor.

Partimizin izlediği politika, silâhli savaş ve yaratıcı faaliyeti aynı zamanda yürütmektir.

Düşman iktisadının kalelerini yıkmaya çalışıyoruz. Böylelikle Portekizli sömürgecilerin durumunu sarsıyoruz. Bu savaşı yürütürken durumu büyük

bir dikkatle inceliyoruz, mücadelemizin genel menfaatlerine uygun ölçüler kullanarak yıkacağımız hedefleri tespit ediyoruz.

Portekizli sömürgecilerin zorbalıkla kurduğu iktisat, ülkenin kara kısmında yer fıstığı üretimine, Yeşil-Burun Adalarında ise mısır üretimine dayanmakta idi. Henüz kurtulmamış bölgelerde, bütün yollara başvurarak, sömürgeci üretimi, özellikle yer fıstığı üretimini – baltalamaya karar verdik. Bu amaçla, hem halkın pasif direnişine, hem de sömürgecilerin ambarlarını yıkan, düşmana herhangi bir fayda sağlayabilecek her türlü iktisadi faaliyeti engelliyen çetecilerimizin silâhlı hareketine başvuruyoruz.

Öte yandan Partimiz, ülkemizin iktisadını kurmaya başladı. Bugün için tâayın edilen başlıca hedefler şunlardır:

1. Savaş sürerken bile ülkenin kalkınmasına çalışmak,
2. Kendi çabalarımızla yetinmek.

Düşman elinden kurtulan bölgelerde tarımı geliştirmek için, ekilen yerleri genişletiyoruz. tarım işlerinin çabuk ve dikkatle yapılmasını sağlıyoruz, üretim metotlarını düzeltiyoruz, yeni üretim alanları kazanmak için köylüleri isteklendirmeye bakıyoruz. Hayvan yetiştirmesine, kocabaş hayvanların ve tavukların bakımına, ot ve saman stoklarının sağlanmasına, otlakların bakımına büyük önem veriyoruz. Böylelikle, bazı bölgelerde, tarım üretiminde çok büyük bir artış sağlayabildik (özellikle pirinç üretiminde. Sömürge döneminden farklı olarak, pirinç, ülkemizin başlıca gıdası haline geldi).

Bugün artık halkımızın ve silâhlı kuvvetlerimizin (milli ordu, halk milisi, ve çeteler) gıdasını sağlayacak hale geldik, hattâ üretimin bir kısmını ihraç edebiliyoruz.

Bir süreden beri «Halk Mağazaları» adını verdiğimiz milli satış kurumlarında çok büyük bir gelişme görülmektedir. Bu mağazaların sayısı 6'dan 9'a yükseldi. Bu satış kurumlarını yeni kurtulan bölgelerde de kurduk.

Partimiz, bütün faaliyeti ile, iktisadımızın rasyonel bir plânlama yoluna girmesi için gereken şartları sağlamaya çalışıyor.

Partinin yönetimi altında, düşmandan kurtulan bölgelerde, yeni toplumsal ilişkiler kurulmaktadır. Aileler arasında, köyler arasında, yardımlaşma şekilleri gelişiyor. Bugün muz, ananas ve genellikle meyva üretimine ayrılmış kolektif işletmeler kuruyoruz. Şartlar müsaade ettiği yerlerde, deneme olarak tarım üretimi kooperatifleri de kuruyoruz. Ülkeden kaçak sömürgecilerin ve yerli suç ortaklarının mallarına bakmakla görevli komiteler de kuruldu. Parti sorumlularının yönetimi altında bulunan bu komitelerde halkı temsil edenler çalışıyor.

Halka adha iyi yaşama şartları sağlamak üzere sağlık hizmetleri, yaralılara bakım hizmetleri kurduk. Erkek ve kadın hastabakıcı yetiştir-

mek üzere meslek okulları açtık. Yabancı ülkelerde eğitim gören doktorlarımız memlekete dönüyor, halkın ve askerlerin sağlığına bakıyorlar.

Geçirdiğimiz tecrübeler bize, ülke içinde mümkün olduğu kadar kalabalık kadro yetiştirmek zorunluluğunu göstermiştir. Temmuz-Eylül 1966 dönemi içinde, öğretmenler için olgunlaşma kursları düzenledik. 200 öğretmen, pedagoji, Portekiz dili, matematik, coğrafya, Afrika tarihi vb. gibi alanlarda bilgilerini ilerletebildi. Savaşa başladığımız günden beri, Partimiz kadro sorununa çok büyük önem vermektedir. Bu çabalar çok başarılı sonuçlar verdi: 1961-1964 yılları arasında, Partimizin yetiştirdiği kadrolar, ülkemizde yüzyıllarca süren sömürgeci ezgi dönemi boyunca yetişen kadrodan 3 kat fazladır.

Sayılar, eğitim alanında elde edilen büyük başarıları dile getirmektedir. 1966'da özgürlüğe kavuşan bölgelerde okul sayısı 127'ye, öğrenci sayısı ise 13.500'e yükseldi. Oysa 1965 yılı içinde 50 okul, 4.000 öğrenci ancak bulunuyordu. Bu büyük fark, halkımızın sömürgeci rejimin doğurduğu cahalete son vermek, genç kuşaklara yeni bir hayat kurmak için gereken bilgileri sağlamak kararını dile getiriyor.

Kanaatımıza göre, iktisadi gerikalmışlığımıza bir an önce son vermek için, bugünkü şartlar içinde, her şeyden önce, orta dereceli teknik kadrolar yetiştirilmelidir. Bugünkü geçiş döneminde, bu kadrolar daha çok tarıma dayanan bir ekonomi kurabileceklerdir öte yandan, gerçek kalkınmanın, gerçek gelişimin temelini teşkil eden sanayileşmenin temellerini de atabileceklerdir.

Partimizin kanaatına göre, silâhlı savaş sorunları ile yetinmemeliyiz. Kurtuluşumuz, çeşitli aşamalardan geçmelidir. Ülke hayatını yeni temeller üzerine kurmaya başlamazdan önce, bütün ülkeyi kurtarma zorunluluğunu ileri sürenlerin bu görüşüne katılmıyoruz. Bizim için devrim, devamlı dönüşümler sürecidir.

Macaristan

Proletarya enternasyonalizmi

Robert Garai

Macaristan Sosyalist İşçi Partisinin IX.

luşu gelişmesinde milletlerarası şartların rolü konusuna büyük bir önem verildi. Kongrede, dünyada gelen başlıca olayların, önemli gelişmelerin, bugünkü milletlerarası durumun ve milletlerarası komünist hareketindeki meselelerin tahlili yapıldı. Yanoş Kadar yoldaş, Merkez Komitesi faaliyet raporunda bu meselelerin Marksçı-Leninci bir tahlilini yaptı.

Çağımızın başlıca devrimci etkeni, sosyalist kampın varlığı, toplumun gelişmesi ve dünya olayları üzerinde bugün artan bir etki yürütmektedir. Bunun içindir ki, bütün devrimci ve ilerici hareketler gibi komünist hareketi de dünya sosyalist sisteminin kuvvetlenmesini istemektedir.

Çağımızda dünyanın büyük çelişmeleri şunlardır: Evvelâ, kapitalizm ve sosyalizm, burjuvazi ve işçi sınıfı arasındaki çelişme. İkincisi emperyalizmle, sömürge sisteminin ortadan kaldırılması için savaşıyan halklar arasında mevcut çatışma. Üçüncüsü, harp kışkırtıcısı tekelci, militarist çevrelerle barış kuvvetleri arasındaki muhalefet. İşte bu kuvvetlerin savaşıdır ki, milletlerarası durumun gelişmesini tâyin etmektedir.

Kongre, milletlerarası ilişkileri tahlil ederken sosyalist ülkeler arasındaki münasebetlere, özellikle Macaristanla öteki sosyalist memleketler ve ilk başta Sovyetler Birliği ile ilişkilere özel bir önem verdi. Merkez Komitesinin faaliyet raporunda şunlar kaydedilmektedir: Oktobr Devriminin vatani ve Leninin mirasının şaşmaz bekçisi Sovyetler Birliği milletlerarası işçi sınıfının, sosyalist memleketleri ve halklarının, bütün antiemperyalist kuvvetlerin ve barışa bağlı insanların en büyük dayanağı olarak kalmaktadır. Sovyetler Birliği ile bağlar daima kesin olmuştur. Son elli yıl içinde emperyalistlerin en korkunç düşmanı Sovyetler Birliğidir. Sosyalist devrime, halkların özgürlüğüne ve barışa taraftar olanların en sadık dostu da Sovyetler Birliği oldu. Rapor, sosyalist memleketler arasında özellikle ekonomik ve askeri alanlarda iş birliği politikasının devamının kaçınılmazlığını göstermektedir. Rapor, Varşova Paktının dünya barış ve güvenliğinin korunmasındaki önemini göstermekte, bir yandan da, karşılıklı Yardım Konseyinin Macaristan ekonomisinin gelişmesindeki büyük rolünü belirtmektedir.

Kongre kabul ettiği kararda, Partinin şu prensip tutumunu belirtti: Her memleketin özel menfaatlerini, sosyalist kampın genele menfaatleri ile barıştırmalıdır. Çok tarafı ve iki taraflı iş birliği bu ihtiyacı yerine getirmektedir. Karar şunları kaydediyor:

«Macar Sosyalist İşçi Partisinin görüşüne göre, sosyalist memleketlerin özel menfaatlerini sosyalist sistemin bütününün genel menfaatleri ile ahenkleşebilir ve ahenkleşmelidir.»

Merkez Komitesinin raporunda olduğu gibi, konke kararında da Parti Çin ve Arnavutluk dahil bütün sosyalist memleketlerle ilişkilerini geliş-tirme isteğini açığa vurmaktadır.

Kongre dünya kapitalist sisteminin durumunu da dikkatla göz önünde tutmuştur. Merkez Komitesinin raporu bu konuda şu tesbitleri yapmaktadır: Emperyalizmin genel bunalımı darınlaşmaktadır. Kapitalist memleketlerdeki eşit olayan gelişmenin sonucu olarak, Birleşik-Amerikanın emperyalist kampın yöneticisi rolü zayıflamıştır. Büyük kapitalist devletler arasındaki çatışmalar çoğalmıştır. Ve Birleşik-Amerikanın askeri ve politik anlaşmalar sistemi bunalım içindedir.

Bu bunalım ve olanaklarının azalması, emperyalistleri sosyalist memleketlere karşı bir sabotaj taktiğine baş vurmaya ve avantürist teşebbüslere girişmeye zorlamaktadır.

Merkez Komitesinin faaliyet raporu, konuşmalar ve alınan kararlar, kongrenin oy birliği ile şu kaniya geldiğini göstermektedir: Emperyalizm ve her şeyden evvel Amerikanın artan saldırganlığı milletlerarası gerginliğin sorumlusudur. Birleşik Amerika sosyalist güçlerin engellenemez yükselişini, ilerlemeyi ve halkların kurtuluşunu durdurmak istemektedirler. Emperyalist dünya bunalımına açık saldırı, saltalamalar ve silâhlı kuvvetlerin kullanılması ile bir çıkış aramaktadırlar. Bunun en açık ve en belirli açıklanması Amerikanın Vyetnam saldırısıdır. Kongre oy birliği ile Birleşik-Amerikanın Vyetnama karşı canice saldırısını suçladı ve Amerikanın Vyetnam saldırıcı hakkında bir bildiri kabul etti. Bildiride şöyle denmektedir:

«Barışa bağlı yüzbinlerce insan Vyetnam halkının Amerikan saldırısına karşı, özgürlüğu, ülkenin birleşmesi ve kurtuluşu için yürüttüğu kahramança savaşı hayranlıkla izlemektedir. Bu savaş sosyalist memleketler ve barış isteyen bütün ilericiler tarafından desteklenmektedir... Macar Sosyalist İşçi Partisi ve Macar halkı oy birliği ile saldırıya uğrayan Vyetnam halkını destekler... Macar halkı Vyetnam Demokratik Cumhuriyeti hükümetinin dört noktada toplanın ve başkan Ho Chi Minh tarafından 17 Temmuz 1966'da ilân edilen ve Güney Vyetnam Kurtuluş Milli Cephesinin beş noktada toplanan bildirisini destekler. Birleşik Amerika Vyetnam Demokratik Cumhuriyetini bombalamaktan kayıtsız şartsız vaz geçmeli, Güney Vyetnamdan kendi ve müttefiklerinin askerlerini geri çekmeli, Kurtuluş Milli Cephesini Güney Vyetnam halkının tek temsilcisi olarak

Kongres

tanınmalı, Viyetnamın iç işlerine karışmaktan vaz geçmeli ve 1954 Cenevre anlaşmalarına saygı göstermelidir.»

Kongrenin bildirisi, barışa bağlı herkese, barış davasını savunmak için Amerikan saldırısını durdurmak, günden güne daha tehlikeli bir hal alan harbi durdurmak için birleşmeleri için çağrıda bulunmaktadır.

«Sosyalist ülkelerin komünist ve işçi partilerinin, bütün barış ve ilerici davasına bağlı kuvvetlerin birliği emperyalist saldırıyı önleyebilir. Bunu gerçekleştirmek, bizim en büyük ödevimizdir.»

Kongre kürsüsünden Viyetnam Emekçileri Partisinin bir delegasyonu, yapılan yardım için teşekkürlerini bildirdi.

Milletlerarası sorunlara gelince, Kongre, Avrupadaki durumunu ve meselelerini gözden geçirdi. Merkez Komitesinin faaliyet raporunda, Alman Federal Cumhuriyetindeki tekellerin intikam politikalarının Avrupadaki gerginliği devam ettirdiği, kıtanın güvenliğini ve barış içinde yana yaşamayı tehdit ettiği belirtilmektedir. Batı Almanyanın Sosyalist memleketlerin az çok güvenliğini kazanabilmesi için, hükümetinin İkinci Dünya Harbinden sonra çizilen hudutları tanıması ve iki alman devletinin varlığını kabul etmesi gerekmektedir. Kadar yoldaş kapanış konuşmasında da bu noktalar üzerinde durdu. Bu iki Alman devletlerinden biri Alman Demokratik Cumhuriyeti Varşova Paktı Devletlerine, bütün Avrupa halklarına ve bu arada, Alman emperyalizminden çok çekmiş olan Macar halkına büyük hizmetlerde bulunmuştur. Alman Demokratik Cumhuriyetinin bu hizmeti, onun, Avrupanın ortasında barış ve sosyalizmin ileri kolu olmasından ileri geliyor.

Kongre, Asyada, Afrikoda ve Düney Amerikada ilerici güçlerle gericiliğin savaşı da andı. Merkez Komitesinin raporu, evvela Sovyetler Birliğinin sonra sosyalist kampın meydana gelişi ile, sümürge sisteminde bulunan halkların kurtuluş savaşlarının nasıl mümkün olduğu noktasını da belirtti. Sömürge sistemine karşı bu savaş devam ediyor. Kongrenin kararı, emperyalistlerin sümürge sistemini eski şekili ile devam ettirmeye güçlerinin yetmediğini tesbit etmektedir. Bunun içindir ki, eski sömürgelelerini kapitalist yola sürüklemektedirler. Çünkü bu yolda bu memleketlerdeki gericilikle iş birliği yapmak ve yeni sömürgecilik sistemini kuvvetlendirmek olanağını bulmaktadırlar. Müdahalelerle, askeri hükümet devirmeleri ile, sabotajlarla ve iç gericiliğin yardımı ile, ilerici hükümetleri devirmeyi denemektedirler. Endonezya, Gana, Dominik Cumhuriyeti örnekleri bunu göstermektedir. Rapor şunları ilâve etmektedir: Halklar emperyalizmin işgal denemelerine karşı savaşmaktadırlar. Bu halkların ve yeni kurtulmuş ülkelerin idarecileri, şunu bilmeliler ki, devrimci güçlerin birliğini gelecekte emperyalizme karşı korudukları, ülkelerinde halk yığınlarına, milletlerarası alanda gerçek ve karşılık aramayan dostlarına, Sosyalist Kampa dayandıkları takdirde özgürlükleri tam ve gerçek olacaktır.

Kongre kararlarında, Merkez Komitesinin raporu ve müzakereler sırasında söz alan konuşmacıları söylediklerinde, Macaristanın dış politika

alanında birinci plânda gelen bir meseleye parmak basıldı. Macaristanın öteki sosyalist memleketlerle birliğinin ve iş birliğinin doğrulanması, emperyalizmin saldırılarına karşı savaşmakla beraber, aynı zamanda rejimleri ayrı devletlerin barış içinde yan yana yaşamalarını sağlamak, halklar arasındaki dostluğu kuvvetlendirmek ve yer yüzünde sürekli bir barış kurmak gerekmektedir. Kadar yoldaş, Macaristan Halk Cumhuriyetinin milletlerarası politikasının ana prensiplerini şu şekilde özetledi.

1) Emperyalist faaliyetlerine karşı Macaristan Cumhuriyetinin ulusal bağımsızlığını ve egemenliğini korumak.

2) Sosyalist memleketlerin politik, askeri ve ekonomik otoritelerinin yükseltilmesi için, birlik ve dayanışmalarının kuvvetlenmesi için savaş.

3) Kapitalist memleketlerdeki kardeşlerimizin, emekçilerin demokratik özgürlükler barış ve sosyal ilerleme için yürüttükleri savaşla dayanışma; eski ve yeni sömürgeciliğe, emperyalist baskı ve saldırılara karşı, ulusal kurtuluş savaşlarını desteklemek.

4) Asya, Afrika ve Güney-Amerikadaki bağımsız devletlerle iş birliğinin genişletilmesi.

5) Sosyal rejimleri ayrı ülkelerin barış içinde yan yana yaşamalarının gerçekleşmesi için savaş.

6) Macar milletlerarası politikasının merkezi, bütün dünya harplerine karşı garanti meselesidir. Bunu dünyadaki bütün barışçı güçlerin birliği ile çözmek gerek.

Macaristan Sosyalist İşçi Partisinin IX. Kongresi milletlerarası işçi hareketinin birliği meselesini büyük bir sorumluluk duygusu ile ele almıştır. Müzakereler bu birliğin kurulması isteğinin çok derin olduğunu göstermiştir.

Merkez Komitesinin raporu ve Kongrenin kararları milletlerarası komünist hareketinin önünde duran sorunları tesbit etti. Milletlerarası komünist hareketi çağımızın en etkili politik gücüdür. Sosyalist memleketlerde komünist partilerinin, sosyalizmin ve komünizmin kuruluşunu örgütleme işinde öncü rolü kuvvetlenmiştir. Kapitalist memleketlerde ise komünist partilerinin otoritesi ve yığınlar üzerindeki etkisi artmıştır. Komünistler tekellere karşı, demokratik haklar, barış, sosyalizm ve işçi hareketinin birliği için devamlı bir savaş yürütmektedirler. Bir çok kapitalist memleketlerde komünistler, sosyalistler ve daha başka ilericiler arasında bir dialog başlamıştır. Söz konusu olan eylem birliğidir. İşçi sınıfı ile, öteki emekçi yığınları arasında tek bir antimonopolist cephe kurulmaktadır. Gelişme yolunda olan ülkelerde de komünist partilerinin etkisi ve araçları artmaktadır. Kindi memleketlerine has olan zorluklara rağmen, bu partiler, yeni sömürgecilik karşı ekonomik bağımsızlık ve kapitalist olmayan gelişme için kahramanca bir savaş yürütmektedirler.

Kongre, bir çok memleketlerde sınıf savaşının daha kuvvetlendiğini de tesbit etmiştir. Bu savaşta, burjuvazi, en kuvvetli darbelerini işçi sınıfına

ve onun devrimci partisine yönetmektedir. Çünkü onda en barışmaz düşmanını görmektedir.

Alman Federal Cumhuriyetinde, İspanyada, Portekizde, Yunanistan, Türkiye İran ve daha bir çok memleketlerde komünist partileri gizliliğe zorlanmış ve ağır baskılara konu olmuşlardır. Endonezya ve bazı Güney Amerika memleketleri gibi bazı ülkelerde komünistler ve öteki ilericiler vahşice öldürülmekte emekçilerin ve bütün halkın demokratik özgürlükleri kan içinde boğulmaktadır. Teröre baş vurulmaktadır.

Kongre, teröre kurban giden komünistlere ve ilericilerle dayanışmasını açıklamış ve sosyal ilerleme ve ulusal bağımsızlık için savaşılan komünistlere vurulan darbelerin, esasında sosyal ilerlemeye ve ulusal bağımsızlığa vurulduğunu, bunun da emperyalizme yaradığını hatırlatmıştır.

Merkez Komitesinin faaliyet raporunda tesbit edildiğine göre, Marksçı-Leninci görüş nirligi ve bütün ilerici güçlerin birliği yönünde yorulmaz bir savaş, dünya komünist hareketinin kuvvetini arttıracaktır.

Rapor ve karar, dünya komünist hareketinde meydana gelen ciddi ayrılıkları da söz konusu ediyor ve Çinli idarecilerinin ayrılıkçı politikaları ile hareketin birliğini tehlikeye düşürdüklerini kaydediyor.

Bugün devrimci işçi hareketinde Marksçı-Leninci prensiplere aykırı eğilimler vardır. Bunlar proletarya enternasyonalizmini ve sosyalist memleketlerin menfaat ortaklığını çığnemekte, sosyalist devrim olanakları için yanlış kıymetlendirmelerde bulunmakta ve sosyalizmin kuruluşunda özelliklerin göz önünde tutulması Marksçı-Leninci yanlış bir şekil vermektedirler. Burada Marksçı-Leninci tutum nasiyonalizme doğru dejenere olmaktadır.

Dünya komünist ve işçi hareketinde sağ ve sol bütün sapık akımların bir niteliği her zaman antisovyetizm olmuştur ve öyle de kalmaktadır. Sapık akımlara girişenler, idarelerinin aksine isteyerek ya da istemeyerek emperyalizme yardım etmektedirler. Merkez Komitesinin raporunda Macar komünistlerinin milletlerarası komünist hareketindeki anlaşmazlık hakkındaki görüşleri açıklanmıştır. Macar Sosyalist İşçi Partisi şunu tesbit ediyor:

«... Milletlerarası ilişkilerde belirli bir sorun hakkında tarafsız kalınabilir, fakat Marksizm-Leninizmin, dünya komünist hareketinin en önemli meseleleri hakkında mutlaka fikrini açıklamak gerekmektedir.»

Faaliyet raporunda, müzakere ve kararlarda şu nokta üzerinde de duruldu: Son zamanlarda milletlerarası komünist hareketinde birliği sağlamak, ayrılıkçıları ve bu birliği parçalamak isteyenlerin izole edilmesi eğilimleri kuvvetlenmiştir. Rapor da deniliyor ki.

«Komünist ve işçi partilerinin büyük bir konferans halinde toplanmaları için şartlar olgunlaşmaktadır. Macar Sosyalist İşçi Partisi, birliğimizin doğrulanması ve genişlemesi şartı ile konferans fikrine taraftardır. Eylem birliğine evvela Viyetnam yardım için ve genel olarakta ortak düşmanımız emperyalizme karşı savaşta birlik istemekteyiz. Biz bu konferansı ve birliği emperyalizmi afaroz etmek için değil, Çin Komünist Partisi ve Arnavut

Emek Partisi dahil bütün devrimci partilerin ve bütün ilerici hareketin yardımı ile ona karşı savaşmak için istiyoruz. Fakat Çin ve Arnavut idarecileri böyle bir konferansı kesinlikle reddediyorsa, milletlerarası hareket kaldığı yerde durmayacaktır, büyük bir toplantının çağrılmasını yüz yılın sonuna kadar geri bırakamayız.

Milletlerarası komünist hareketinin ve insanlığın menfaatleri herşeyin üstündedir. Öyle yapmalı ki, bu fikri benimseyen bütün parti temsilcileri geniş bir toplantı halinde birleşebilsinler ve yoldaşca bir ortamda şimdiki durumun Marksçı-Leninci bir tahlilini yapabilsinler ve ortak hedefler etrafında anlaşabilsinler.»

Kardeş partilerin çoğunluğu dünya komünist hareketinde birliğin korunmasını ve Amerikanın Viyetnamdaki saldırısına karşı etkili bir müdahale istemişlerdir.

Delegasyonların çoğunluğu dünya komünist hareketi birliğinin parçalanmasını suçlamışlardır. Eylem birliğini istemiş ve komünist partilerinin bir konferansı toplamak fikrine taraftar olmuşlardır.

Sovyetler Birliği Komünist Partisi genel sekreteri şunları söyledi:

«Dünyanın değişik bölgelerinde emperyalist gericilik ve saldırı güçleri faaliyetlerini arttırırken Sosyalist memleketler, dünya komünist ve işçi hareketinde ve bütün ilerici kuvvetlerin eylem birliği bugün özel bin önemle kendini göstermektedir.»

Viyetnam Emek Partisi Merkez Komitesi sekreteri ve Politbüro üyesi Le Dúc Tho nutkunda şunları belirtti:

«Sosyalist kampı, milletlerarası komünist hareketi, halkların dayanışması emperyalistlerin askeri saldırı plânlarını başarısızlığa uğratacaktır. Bu özellikle emperyalistlerin vahşi cinayetlerine kurban olan Viyetnamda başarılabacaktır. Viyetnam Emekçiler Partisi Marksizm-Leninizme proletarya enternasyonalizmine bağlı kalacağına yemin etmektedir. Bütün gücü ile sosyalist kampın ve milletlerarası komünist hareketinin birliği için bütün gücü ile savaşacaktır . . .»

Pak Sung Chul, Kore Emek Partisi Merkez Komitesi Politbüro üyesi şunları söyledi:

«Sosyalist Kampın birliği ve milletlerarası komünist hareketinin birliğine karşı engeller çıkarılmasına müsaade etmeyeceğiz.»

Macar Sosyalist İşçi Partisinin IX. Kongresindeki milletlerarası sorunlar hakkında komünist hareketinin meseleleri etrafındaki müzakereler Marksçı-Leninci bir anlayış içinde ve birliğin tekrar kurulması isteği ile geçti. Kadar yoldaş kapanış nutkunda bunu bir daha doğruladı. Nutuk kongrede bulunanlar arasında büyük bir heyecan uyandırdı. Partimiz, dedi, Sosyalist memleketlerin birliği ve dayanışması için, milletlerarası komünist hareketin birliği için elinden geleni yapacaktır. Macar Sosyalist İşçi Partisi, proletarya enternasyonalizmi prensiplerine bağlı kalarak, tesbir ettiği sosyalist hedeflere ulaşmak kararındadır.

İngiliz komünistlerinin elde ettiği sonuçlar

Geleneklerimize sadık kalarak, okuyucalarımıza komünist ve işçi partilerinin faaliyetleri ile ilgili haberleri vermeye çalışıyoruz. Bu sayımızda İngiltere Komünist Partisinin yürüttüğü gündelik faaliyetin çeşitli yönlerini inceleyen birkaç yazı yayımlıyoruz.

Bu makalelerin yazarları, İngiltere Komünist Partisinin temel belgelerinde veya sözcülerinin yazılarında (özellikle, Aralık 1966 sayımızda yayımlanan John Gollan'ın makalesinde) yer alan büyük nazari sorunları ele almış değildir.

Bu yazılarında, İngiliz komünistleri, Parti çalışmalarının çeşitli alanlarında, Partinin gündelik faaliyetinde, emekçiler dâvası, sosyalizm dâvası uğruna yürüttüğü savaşta, karşılaştığı konkre sorunlara ve zorluklara çözüm yolları ararken, elde ettiği tecrübeleri okuyucalarımıza bildiriyorlar.

Belediye Meclislerinde

51.000 nüfuslu bir şehir olan Clydebank'ta, belediye meclisinde 21'üye bulunmaktadır. 16'ı işçi partisinden, 3'ü komünist Partisinden, 2'si bağımsızdır. Hepsi işçi sınıfından gelmedir. Bu özellik Clydebank'ın bir sanayi şehri olmasından ileri geliyor.

Clydebank, Glasgow'un hemen yakınlarında, Dumbarton eyaletinde bulunur. Bu yüzden de belediye hayatının bazı alanlarına, Glasgow belediyesi ve eyalet idaresi karışmaktadır. Meselâ, Clydebank belediyesi dahilindeki şehir nakliye araçları «Glasgow Belediye Şirketi»ne bağlıdır. Dumbarton eyalet meclisi de, eyalet içindeki ufak veya büyük bütün şehirlerin milli eğitim işleri ile meşgul olur. Polis teşkilâtı da Eyalet Meclisine bağlıdır.

Her şehrin belediye meclisi, eyalet meclisinde 16'üye bulundurur. Bu üyeleri belediye meclisi seçer. Bu üyeler bütün sorunlarla ilgili toplantılara ve tartışmalara katılabilir, toplantıda söz alabilir, ama doğrudan doğruya kendi şehirlerini ilgilendiren sorunlarda ancak oy hakkını kullanabilir.

İkinci Dünya Savaşından sonra yapılan ilk seçimlerde seçilen Arnold Henderson, yirmi yıldan beri partimizi Clydebank Belediye Meclisinde

temsil eden, düşmanlarımızın saldırılarına ve iftiralarına cesaretle karşı gelen komünist bir üyedir. Siyaset alanındaki dürüstlüğü ile tanılan, seçmenlerin menfaatlerini daima büyük bir cesaretle savunan Henderson, halkın güvenini ve saygısını kazanmıştır. Clydebank halkı Henderson'a isteklerini dile getiren ve savunan bir dost diye bakar. 1964 ve 1965 yıllarında, Hendersondan başka iki komünist üye daha Belediye Meclisine seçilmiştir. Clydebank Belediye Meclisinde böylelikle üç komünist üye yer almaktadır.

XIX. yüzyılın sonlarında gemi sanayiindeki büyük gelişme, Clydebank şehrinin birden bire gelişmesine yol açtı 1884 yılında Singer adlı Amerikalı fabrikatörler Clydebank'ta bir dikiş makinesi fabrikası kurdu. Clyde nehri kıyısında kurulan iki tersane ile dikiş makinesi fabrikası şehrin gelişmesine yol açan başlıca etkenler olmuştur. Clydebank'ta sıcak suyu, banyosu, hattâ çoğu zaman helâsı bile bulunmayan bir veya iki odalı apartman daireleri o zaman kurulmaya başladı.

Birinci Dünya Savaşında önce ve bu savaş içinde işçi hareketinin yürüttüğü büyük kampanya, daha konforlu apartmanların yapılmasını sağladı. Kiralar işçilerin bütçesine uygundu. 1919 yılında yeni konutlar yaptırmak üzere belediye meclislerine ödenek sağlayan kiralık evler ve plânlama ile ilgili bir kanun kabul edildi. Belediyeler böylece üç, dört ve beş odalı, sıcak suyu, banyosu, helâsı bulunan yeni tipte evler yaptırtmaya başladı. Belediye meclisinde bulunan komünist üyelerin güttüğü amaç, herkese çağımızın şartlarına uygun bir ev, emekçilere ucuz bir kira sağlamaktır. İşçi partisine mensup üyeler de aynı amacı güttükleri halde, fiatları yükselten, her yıl yapılacak bina sayısını indiren bir politika izleyen hükümetin emirlerine uymak zorundadırlar. İşçi hükümetleri, Muhafazakârların çıkarttığı, kiralık konutlarla ilgili kanunu yürürlükten kaldırmadı. Muhafazakârlar, belediyelere ait bütün konutlarını kirasını yükseltmek istiyorlardı. Kiraların hizmet ve mal fiatları kadar yükselmediğini, belediyelere ait evlerde kiracı olanların, özel kişilerin malı olan konutlarda kiracı olanlara göre, imtiyazlı bir durumda bulunduklarını iddia ediyorlardı.

Komünist üyeler kiraların arttırılmasına daima engel olmaya çalıştı. Ama İşçi Partisine mensup üyelere bu muhalefetin doğruluğunu kabul ettiremediler. Yeni konutların inşaatına gereken parayı bulmak için belediye meclisleri, hükümet daireleri ve bankalarla anlaşmalar aktetmek zorunda kalıyor. 1919'dan sonra kiralık konut konusunda çıkarılan her kanun, belediye meclislerine verilen ödeneklerin tutarını indirmiştir. Yıllar geçtikçe, bu ödenekler hayat pahalılığı karşısında çok önemsiz kaldı. Öte yandan belediyelere açılan kredilerin faizleri de çok yükseldiği için kiralık konutlar sorununda, belediyeler çok çetin para meseleleriyle karşılaşılıyor. Bu son dört yıl içinde, Clydebank Belediyesinin borçlara ve faizlere ödediği para miktarı iki kat artmıştır. Borçlara ve faizlere ödenen para miktarı, hükümetin verdiği ödenekleri ve kredilerle alınan paraları aşmaktadır. Açık, vergi yolu ile kapatılıyor.

Belediye meclisindeki komünist üyelerin belirttiği gibi, kapitalist rejimde çok yüksek faiz hatları tespit eden alıcı, kitleleri daima soyar. İşçi hükümeti yabancı ülkelerde yaptığı yatırımları, askeri masraflarını kısarsa, kiralık konutlara geniş ödenekler ayırırsa, belediyelere açtığı krediler için % 2'yi aşmayan bir faiz alırsa ancak bu duruma son verilebilir. Hükümete bu istekleri kabul ettirmek için, komünistlerin kanaatine göre tek çare, belediyelerin – ister kiraya zam şeklinde, ister belediye vergisi şeklinde olsun – emekçilere yüklenilmek istenen yeni fedakârlıkları reddetmesidir. Belediyeler bu zamları reddettiği takdirde, hükümet işe karışmak, Belediye Meclisinin bu ödevini üzerine almak zorunda kalır. Bu sorun, sanayi bölgelerinde faaliyet yürüten bütün belediyeleri ilgilendirdiği için, başka belediyeler de aynı yola başvurur. İşçiler de, oyları ile seçilen belediye meclislerinin bu teşebbüsünü mutlaka desteklerler.

Belediye konut sorununda olduğu gibi diğer bütün şehir hizmetlerinde de aynı güçlüklerle karşılaşılıyor. Belediye Meclisinin en önemli komisyonlarından biri, maliye komisyonudur. Her yıl kabul edilen bütçe, belediye meclisinin o yıl için öngördüğü değişikliklere göre tanzim ediliyor. Gelişme programları, ödenek, belediye vergisi ve yardım şeklinde belediyenin eline geçecek para miktarını aşmamalıdır. Bu yüzden de genel eğilim, yeni konut inşaatını ve modern konutların gerektirdiği hizmetleri elden geldiği kadar kıstmaktır. Komünist belediye üyeleri, spor alanlarının kurulması, eski konutların daha modern bir hale sokulması, garajların, şehir hizmetlerine gereken binaların yapılması için çaba sarfediyorlar.

Parasızlık bu amaçların gerçekleşmesine engel oluyor. Büyük inşaat işleri için yapılan borçlara çok yüksek faizlerle ödeniyor. Bu satırları yazdığımız anda bu faiz % 7'yi buluyordu. Konutlar için, 4 yıl içinde, borça ve faizlere ödenen miktarı, 481.000 sterling'ten 824.000 sterling yükselmiştir. Aynı dönem içinde konut bütçesindeki açığı kapatmak üzere alınan belediye vergileri tutarı, 294.000 sterling'ten 456.000'e sterlinge yükseldi. Bu şartlar içinde İşçi partili belediye meclisi üyeleri, özel teşebbüsün yardımına başvurmak zorunda kalıyor. Arsa spekülâtorleri bütün ülkeyi dolaşılıyor, şehirlerde yeni ticari binalar, otomobil park yerleri yapılacak arsalar arıyorlar. Birkaç günde milyonlar vuran bu spekülâtorler bu binalara fevkalâde yüksek kiralar istiyor. Küçük esnafı mahveden bu yüksek kiralık, büyük mağaza sahiplerinin ekmeğine yağ sürmüş oluyor. Bugünkü şartlar içinde Belediye Meclisinin komünist üyesi, özel müteahhitlerle yapılan anlaşmalara muhalefet edemiyor. Ama bir şart ileri sürüyorlar: İnşaata verilen arsalar Belediye meclisinin malı kalmalıdır.

Belediye Meclisinde bu prensip tartışılırken, komünist ve İşçi partili üyeler arasında çok şiddetli çakışmalar oldu. İşçi partili üyelerin iddiası şu idi: Borçları biriken belediyenin, yeni konutlar yapabilmek için yıkılması gereken eski binaların bulunduğu arsaları satın almasına şimdilik imkân yoktur. Böylelikle, özel inşaat firmaları, vaktiyle Muhafazakârların kapat-

tırdığı, demiryollarının malı olan ve yeni inşaatla ayrılmış bulunan arsaları bile satın alabilmelidir.

Komünistlere göre ise, Belediye Meclisi İşçi Hükümetini bu arsaları satın almaya zorlamalıdır. Belediye Meclisinin bu toplantıları açık yapıldığı için, işçiler, komünist üyelerin emekçilerin menfaatlerini nasıl savunduğunu görebildiler.

İşçi hükümetinin izlediği politikanın etkisiyle, belediye hizmetlerinin fiyatları, ve neticede halkın masrafı, her yıl artmaktadır. İki dünya savaşı arasındaki buhran döneminde, hükümet sanayi binalarından alınan vergilerde büyük indirimler yapmıştı. Eskiden vergiye tâbi tutulan bina değerinin dörtte birinden ancak vergi alındı. Ama işçi sınıfının yürüttüğü hareketin etkisiyle, işverenlere tanılan bu imtiyaza son verildi. Yine de İşçi hükümeti bütün sanayi tesislerinden eskiden kalmış vergi borçlarını şimdilik erteledi, vergi tutarını sadece % 50 yükseltti. Böylelikle, belediye meclisleri, günden güne artan masrafları karşılamak, belediye hizmetlerini geliştirmek sorunda oldukları halde, sanayicilerden alınan belediye vergilerinin % 25'ini ancak tahsil edebiliyorlar. Kalan % 25'i Belediye Meclisine açılan kredilere karşılık olarak, hükümete ödenmektedir. Vergi tutarının % 50'i ise işverenlerin cebinde kalıyor.

Bugünkü sınıflı toplumumuzda uygulanan ücret sistemi çerçevesi içinde, işçilerimiz para biriktirerek modern bir ev satın alamaz. Kredi ile ev satın alma usulüne başvuran işçi, borçlanmak ve 30 yıl müddetçe borcunu ödemek zorunda kalıyor. Borcunu tamamiyle ödemediği zaman da, ana sermayeye ilâve edilen faizlerle, evin azıl değerinden 5 kat fazla para ödemiş oluyor.

Bu durum karşısında Birinci Dünya Savaşından sonra hükümet, emekçiler için kirası ucuz konutlar yaptırmak üzere belediyelere ödenekler sağlamak zorunda kalmıştı. 1919'dan beri bu ödeneklerin hacmi meselesi, Belediye meclisleri ile hükümet arasında devamlı bir mücadeleye yol açmıştır. Konutlarla ilgili 1930 kanunu uygulandığı dönem müstesna, hükümetin sağladığı yardım, konutların yapım ve bakım masraflarını karşılamadığı için, kiracılara düşen kira ve vergi yükü gitgide artmıştır.

Diğer masraf bölümlerine gelince – örneğin eğitim alanında – hükümet, 1957 yılına kadar belediyelere bu masrafların % 50'sini karşılayan krediler açıyordu. Ama 1957'de bu usul değiştirildi. Çeşitli bütçelere açılan krediler, Maliye Bakanlığının her yıl belediye meclislerine açtığı genel kredilere dahil edildi; bu yüzden de bütçelerin her birine açılan kredi hacmi artık belli değildir.

İşçi partili Belediye meclisi üyeleri, hükümetin sağladığı bu karışık yardım sisteminden memnundur. Ama komünist üyeler, belediyelere gereken paranın bir kısmını sağlayabilmek için belediyelere de bir gelir vergisi alma hakkının verilmesini istiyorlar. Bugün vergi, kirada bulunan gayrimenkulün değerine göre hesap edilmektedir. Bu usul birçok işçi için büyük bir haksızlık teşkil ediyor. Dört odalı bir apartman tutmak zorunda kalan

kalabalık bir aile, iki odalı bir apartmanda oturan az çocuklu veya çocuk-suz kiracıla nispetle çok daha yüksek kira vergisi ödemektedir.

Komünist partili belediye meclisi üyeleri, daha iyi sağlık hizmetlerinin kurulması için de savaşıyorlar. Örneğin 50.000 nüfuslu Clydebank'ta bir belediye hastanesi yoktur. Tedavi için hastalar Glasgow'a, hattâ daha uzak şehirlere gitmeğe mecburdur. Son zamanlarda Batı İskoçya Hastaneleri Genel Müdürlüğünce kabul edilen gelişme programında, Clydebank şehrinin ihtiyaçlarına yine yer verilmemiştir. Komünist Partisi bir üyenin ısrarı üzerine, Belediye meclisi, Clydebank'ta bir hastane kurulması için teşebbüse geçmeye oy birliği ile karar vermiştir. Belediye meclisinin hükümete yaptığı müracaat sonuçsuz kalmıştır. Hastaneler Müdürlüğünün plânlarında yine hiç bir değişiklik yapılmamıştır. Bununla beraber, Belediye meclisinin harcadığı çabalar sayesinde, bir kliniğin açılması ihtimali belirmiştir. Hastalar, tedavi için hastaneye sevk edilmeden önce bu klinikte muayene edilecektir. Belediye meclisi bu kadar uğraşmasaydı, bu tedbir hiç kabul edilmezdi.

Clydebank Belediye Meclisinde bulunan komünist üyeler, ihtiyarlarla da daima ilgileniyorlar, ihtiyarlık sigortalarının verilmesini, hastanelerde ihtiyarlıktan ileri gelen hastalıklara daha fazla yatak ayrılmasını, yaşlıların evlerine yiyecek gönderilmesini, kimsesiz ihtiyarlar için yurtların kurulmasını ısrarla istiyorlar. Sakat çocuklar, eli ayağı tutmaya yaşlılar sorunu bu meseleye yakından bağlıdır. Bir dönemde, Belediye Meclisinde bulunan tek komünist üyenin yardımı ile, bu sorunlarla meşgul olan bir yoldaşımız Belediye Meclisini ikna edebildi. Clydebank'ta kurulan sakat çocukları Eğitim Merkezi bugünkü İskoçya'daki merkezlerin en mükemmelidir.

Komünist üyeler, çocuklar ve ihtiyarlar için yapılacak yurtlara gereken büyük yatırımları sağlayacak tedbirleri boyuna geciktiren İşçi hükümetinin bu iki-yüzlülüğünü meydana vurdular. Bu satırları yazdığımız anda, hükümet, Belediye meclisine Başbakan Wilson'un 20 Temmuz 1966 da söylediği nutkun bir parçasını aktaran bir mektup gönderdi. Hükümet, belediye Meclislerinden yardım dilemekte; prensip olarak ödenekleri ayrılmış, ama henüz gerçekleştirilmemiş, gereken kredilerin alınmasına müsaade edilmiş, hükümetçe resmen kabul edilmiş, ama henüz bir kontrata bağlanmamış bütün tedbirlerin tekrar gözden geçirilmesini istemektedir. Çocuk evlerine, düşkünler yurtlarına ayrılacak bütün krediler yeniden kısıldı, klüp, tiyatro, park, açık veya kapalı spor yerleri gibi, kültür, sağlık, boş zamanları değerlendirme alanlarında yapılacak bütün yapılar için ayrılan kredilerde de önemli indirimler yapılacaktır her halde.

Hükümetin bu istekleri, Belediye Meclisinde yeni ve şiddetli siyasi tartışmalara yol açmaktadır. Wilson hükümetini, kapitalist iktisadi kurtarmaya çalışan kısıcı tedbirler alacağı yerde, seçimlerden önce yaptığı vaatleri yerine getirmeye zorlayabilmek için, komünist üyeler, ücretlerin dondurulmasından zarar gören sanayi işçilerini ve bütün şehir halkını muhalefete çağırmaktadır.

Belediyenin malı olan binalardaki dairelerin dağıtım sorunu, Meclis üyelerine yüklenen ödevlerin belki en çetinidir. Bu ödevin hiç de tatmin edici bir şekilde yerine getirilmediğini söyleyebiliriz. Bu dağıtım işi, Belediye Meclisine karşı sorumlu bulunan bir komisyona verilir. Zamanla kabul edilmiş bir takım kaideler, belediye evlerinde kimlerin kiracı olabileceğini tâyin eder. Bu kaideler ev tiplerine göre değişmektedir. Clydebank'ta yaklaşık olarak 15.000 ev vardır. Yarısından çoğu Belediyenin malıdır. Geçen yüzyılın sonlarında yapılmış evler artık çok eskimiştir, tamire muhtaçtır. İnşaat temposu ise şehrin ihtiyaçlarına nispeten çok yetersizdir. Neticede ev arayan veya değiştirmek isteyenler pek çoktur. Oturulabilecek evsafa ev arayanların sayısı 3.500'dür. Oysa 1966 yılında 400 daire ancak kiraya verilebilmiştir. 1967 yılında ise, hiç bir daire kiraya verilmeyecektir. Bu sayılar sorunun ne keskin bir hal aldığını gösteriyor. Komünist üyelerin siyaseti, bu sorunun çözülmesine şehir halkının katılmasını sağlamaktır. Halk, hükümete ve belediye meclisine baskı yapmalıdır, daha fazla kiralık konut yapılmasını, «Süveyş Doğusunda» politikası uğruna sarfedilen paraların daha faydalı işlere yatırılmasını istemelidir.

Belediyeye ait konutlar, sanayi merkezlerine yakın kalabalık mahallelerden uzak yerlerde kuruldukça, yeni yolların yapılması, ulaştırma ve temizlik hizmetlerinin kurulması meselelerinin önemi artıyor. Bundan elli yıl önce, atlı arabalar kullanıldığı bir dönemde, motorlu taşıtlar için gereken yol meselesi diye bir şey yoktu. Ama otobüs, tramvayın yerine geçince, yol yapımı ve bakımı, eski ölçülerle mukayese bile edilmeyecek kadar büyük masraflara yol açtı. Konut ve öğretim sorunlarından sonra, belediye meclislerinin karşısına çıkan en çetin sorun, yollar ve sokaklar açılması ve bakılması sorunudur. Clydebank Belediye Meclisi, her biri bir ilçeye bakmakla görevli 7 kısma ayrılmıştır. Sokakları ve yolları iyi bakılmayan ilçelerde, ilçeye bakan üye grubu şiddetle tenkit edilir. Bu sorunlardan başka günümüze özgü park ve garaj meselesine de çözüm yolları bulmak zorunludur. Geçen yıldan beri ancak, bazı şehirlerde, belediye meclisleri yapılan her yeni evin yanında bir garaj yeri ayırtma zorunluluğunu kabul etmiştir. Ama bu tedbir daha eskiden inşa edilmiş blokların garaj meselesini çözümleyemiyor. Bu bloklarda oturanlar arabalarını avluya veya daracık sokaklarda bırakmaya mecburdur. Bu şartlar içinde yeraltı veya birkaç katlı garajlar inşa etmek şarttır. Bu tip garajlar ise, çok pahalıya mal oluyor.

Gittikçe daha çok para isteyen bütün bu sorunların çözümü vatandaşların karşısına siyasi sorunlar çıkartıyor, hükümet politikasını değiştirme zorunluluğunu belirtiyor. İşçi partili belediye üyeleri halkın bazı kesimlerinde – konut şartları kötü olanlar, araba sahipleri, çocukları için daha iyi öğretim olanaklarının sağlanmasını isteyen aileler vb. – gittikçe artan hoşnutsuzluğu yatıştırmaya çalışıyor. Aksine, komünist üyeler, günün ihtiyaçlarından doğan istekleri destekliyor, millî servetlerin çoğunluğun yara-

rına kullanılması için toplumumuzun yapısında gereken değişiklik zorunluluğunu belirtiyorlar. Öte yandan vatandaşları belediyelere mektup veya heyetler, Parlâmento üyelerine şikayetlerini bildiren dilekçeler göndermek suretiyle, teşebbüse geçmelerine yardım ediyorlar. Böylece halkı, isteklerini eylem şeklinde belirtmeye teşvik ediyorlar, siyasi bilincini yükseltiyorlar.

Birbuçuk milyonluk Glasgow şehrinin yanıbaşında bulunan Clydebank hiç bir zaman önemli bir ticaret merkezi, bağımsız bir kültür merkezi olamamıştır. Tiyatro, opera, bale, herşey Clascow'dadır. Clydebank'ta her mahalle, hiç değilse bir klübün kurulmasını istiyor. Ama bugüne kadar ticaret ve sanayi merkezlerinden uzak mahallelerde bulunan iki ufak klüp, ve çeşitli kliselere bağlı örgütlerin dışında, kültür faaliyetleri çok sınırlı kalmıştır. Komünist üyeleri bu sorunun Belediye Meclisinde ele alınması için çok çaba harcadılar. Belediye Meclise nihayet bu sorunu tartışmayı kabul etti, ama bu amaçlara herhangi bir kredi ayrılmadığı için bu alanda hiçbir teşebbüse geçilemedi.

Parasızlık, gençliğimizin kültür seviyesine çok olumsuz etkiler yapıyor. Serserilik ve tahrip olayları artıyor; otomatik telefonlar sökülüyor, kurulan yeni mahallelerde genç ağaçlar kopartılıyor, otobüs istasyonlarında camlar indiriliyor, ve genellikle kamu mülkiyetine herhangi bir saygı gösterilmiyor. İşçi partili belediye meclisi üyeleri, bu durumun sorumluluğunu gençliğe yükselemeye çalışıyor, gençlikte ahlâk kalmadığını iddia ediyor, daha sıkı polis tedbirlerini alınmasını, daha ağır cezalar verilmesini istiyorlar. Komünist üyelere göre ise, bu durum, çok daha geniş bir toplumsal sorunun bir yönünü ancak teşkil ediyor. Kapitalist dünyada, çağımız bugün bir şiddet ve tahrip çağıdır. Amerikalıların Viyetnamda işlediği cinayetler bu gidişin bir örneğidir. İnsanları öldürmek için sarfedilen paranın bir kısmı tiyatro, spor bina ve alanlarına ayrılabilse, tahrip olayları her halde çok azalır. Komünist üyeler, faaliyet gördükleri bölgelerde, gençlerle serserilik sorununu tartışmak, bu eğilime karşı ne gibi çareler düşündüklerini öğrenmek üzere, çoğu çeşitli kliselere bağlı gençlik teşkilâtları ile temas kurmaya karar verdiler. Okul öğrencilerine, ailelerinin belediye vergisi şeklinde ödediği mal ve servetleri korumayı öğretmek üzere, yeni teşebbüslere geçilecek. Öte yandan komünist üyeler daha çok spor ve oyun alanlarının kurulmasını istiyceklerdir.

Bütün bunları yapabilmek için Belediye Meclislerinde bulunan komünist üyeler, kendilerine halkın çeşitli ihtiyaçlarını bildirecek, halka ise komünist üyelerin harcadığı çabaları, göttükleri amaçları bildirecek dinamik bir parti teşkilâtına mühtaçtır. Komünist üyeler temsil ettikleri şehrin hayatına katılıyor; halkın gözünde, emekçilerin yaşama şartlarını düzeltmeye çalışan namuslu vatandaşlar haline geliyor. Komünist üyelerden bir tanesi, fevkalâde golf oynar. Böylelikle golf meraklılarının takdirini kazanmıştır. İkincisi, madeni toplanan bir oyuna meraklıdır, boş zaman-

larını klüpte geçirir. Komünist üyelerinin üçüncüsü, kıymetli bir çiçek meraklısıdır. Dört yıldan beri yapılan bütün çiçek müsabakalarında birinciliği alır. Üçü de sendikalarda faaliyet görür; aynı zamanda Komünist Partisi Komitesinde üyedir. Böylelikle, Clydebank işçileri sağcı basının ve sağcı sosyal-demokratların propagandasının etkisi ile komünistler hakkında besledikleri peşin-fikirlerden kurtulmaya başlamıştır. Halk komünistlerin herkesin menfaatını savunmak için nasıl çaba harcadıklarını; toplumsal sorunları iyi bilen namuslu, dürüst insanlar olduklarını görüyor, onları günden güne daha çok takdir ediyor. Yürüttükleri çalışmalarla, komünist belediye üyeleri İngiliz halkının son derece muhtaç olduğu komünist milletvekillerinin seçilmesi için gereken şartları hazırlıyorlar.

Bütün sorunlarda komünist üyeler, İşçi Partisi meslektaşları ile birlik kurmaya çalışıyor. Belediye Meclisinin idare işleriyle ilgili çalışmalarında olduğu gibi, bütün temel siyasi, iktisadi ve toplumsal meselelerde de bu birliği gerçekleştirmeye çabalıyorlar. Yirmi yıl sürece Arnold Henderson Clydebank Belediye Meclisinde tek komünist partili üye idi. Bununla beraber Henderson, hükümet politikasına cephe aldirtmayı bildi. Bilindiği gibi Clydebank Belediye Meclisi Batı Almanyanın silâhlanmasına ve şehrin yakınların da Holy Loch'da Polaris füzeleri taşıyan Amerikan denizaltıları için bir üssün kurulmasına muhalefet etmektedir. Clydebank Belediye Meclisi nükleer silâhlanmaya da cephe almıştır; nükleer silâhların yasaklanması için kurulan Komitenin düzenlediği gösterilere temsilci göndermiştir. Belediye Meclisi askeri masrafların azaltılmasını da istemiştir. Sanayi işletmelerinin kapanmasına engel olmak üzere kurulan komiteleri daima desteklemiş, emeklilerin hayat şartlarını düzeltmek üzere düzenlenen kampanyalara daima katılmıştır. 10 Ocak 1966 tarihli toplantıda, Arnold Henderson, Viyetnamla ilgili bir karar tasarısı teklif etti: Bu kararda Belediye Meclisi, Amerikan hava kuvvetlerinin Viyetnam halkına karşı giriştiği saldırılar karşısında duyduğu büyük üzüntüyü belirtiyor, İngiliz hükümeti, Amerikan Birleşik Devletlerinin izlediği politikadan kesinlikle ayrılmaya; Amerikan hükümetine, bombardımanlara son vermesi, Cenevre Anlaşmaları hükümlerine uygun olarak bütün silâhlı kuvvetlerini Viyetnam topraklarından çekmesi için, müracaatta bulunmaya davet ediliyor. Karar, İşçi partili üyelerin teklif ettiği bazı değişikliklere uğrayarak, çok faydalı tartışmalar yürütüldükten sonra ve Belediye Meclisinin bu gibi konularla ilgilenemeyeceğini iddia edenlerin itirazlarına rağmen kabul edildi. Clydebank Belediye Meclisinin «herhangi bir yabancı devletin karışmasına meydan bırakılmadan, Viyetnamın demokratik bir hükümete ve serbest seçimlere kavuşabilmesi, birliğini ve bağımsızlığın gerçekleştirebilmesi için, Viyetnam halkının menfaatlerine hizmet edecek ve Cenevre Anlaşmalarına uygun düşecek adil ve barışçı bir anlaşma sağlamak üzere, İngiltere İşçi hükümetinin ve Birleşmiş Milletlerin girişeceği her teşebbüsü destekliyeceğini bildiren karar, Belediye Meclisinin izlediği politikada önemli bir temel haline geldi.

Herhangi bir kanun tasarısı, Belediye Meclisinin temsil ettiği halkın menfaatlerine zarar verdiği takdirde, Belediye Meclisi bu tasarının Parlâmentodan geçirilmesinden önce bu konuyu tartışabilir. Komünist belediye meclisi üyeleri, tasarılar hakkındaki düşüncelerini milletvekillerine, yetkili hükümet dairelerine ve bakanlara bildirme yetkilerini daima kullanırlar. Clydebank'ta bu sorunları incelemekle görevli Belediye Meclisi Komisyonu, aynı zamanda mali sorunlarla da meşgul olduğu için Teşrii ve Mali İşler Komisyonu adını taşımaktadır. 1966 da çıkan belediye vergileri kanunu Parlâmentoda onaylanmadan önce, Clydebank komünist üyeleri bu kanunun bazı hükümlerine itiraz etmiş, meslekdaşlarına ve genellikle kamu oyuna kanunun gerçek niteliğini belirtmesini bilmiştir. Az ücret alan işçilerin ve emeklilerin yaşama şartlarını düzeltmek istediğini iddia eden bugünkü İşçi hükümeti, gerçekte vergi yükünün büyük kesimini belediyelere yüklemektedir. Hükümet gereken masrafların % 75'ini ancak ödeneklerle kapatacaktır. Bütün şehir masraflarını sağlamaktan sorumlu belediye meclisleri, kalan % 25'i temin etmek zorunda kalacaktır.

Küçük şehirlerde, büyük şehir ilçelerinde, belediye meclisleri akşamları toplantı. Oysa en büyük dört şehrin belediye meclisleri ile bütün eyalet meclisleri gündüz toplanır. Üyelerinin hepsi ayrı ayrı komisyonlarda (konut, plânlama, sağlık, çocuk sorunları, teşrii ve mali işleri komisyonları) çalışan belediye meclisleri, işlerin çoğunu görür. Diğer komisyonlar gayrimenkul, kira, belediye salonları, hammaları, parkları, itfaye, tenvirat, sokak, yollar, köprüler, idare binaları sorunları ile meşgul olur. Bu komisyonlarda, üyelerin yarısı ancak belediye meclisi üyeleridir. Zaman zaman da belirli bir sorunu çözümlemekle görevli özel komisyonlar kurulur. Her komisyon, belli bir sorunun ayrıntıları ile meşgul olacak devamlı bir alt-komisyon tayin eder. Gündüzleri özel işleriyle meşgul olan üyeler, görevlerini yerine getirmek için gereken vakte göre tazminat alır. Akşam toplantıları için para verilmez. Komünist üyeler, örnek olacak kadar büyük bir intizamla çalışırlar. İşlerini en önemsiz teferruata varıncaya kadar o kadar büyük bir dikkatle görürler ki, vatandaşların yaşama şartlarını ve kamu işlerini düzeltme isteklerinde o kadar samimidirler ki, Belediyede çalışan bütün memurların takdirini kazanmışlardır.

Belediye Meclilerinde üyeler üç yıllık bir süre için seçilir. İki yıldan beri, her seçimde Clydebank Belediye Meclisine yeni bir komünist üye seçilmektedir. Bu başarı da, eskiden seçimlerin sonuçlarına çok olumsuz etkiler yapan soğuk harp havasının yavaş yavaş kaybolduğunu gösterir. Katolik işçilerin bugüne kadar komünizme gösterdikleri muhalefetten eser kalmamıştır. Sendikalar içinde, eskiden İşçi Partisini büyük bir bağlılıkla destekleyen birçok militan, ülkemizde sosyalizmin ancak komünist prensipler temelinde zafere ulaşabileceğini anlamaya başladılar.

Belediye Meclisinde çalışan komünist üye bütün gününü belediye işlerine ayırmak zorundadır. Şehir emekçileri daima onlara danışmaya gelirler. Milli eğitim işlerine bakan eyalet Meclisinde üye olmadıkları halde,

komünist üyeler yine de bu sorunlarla yakından ilgileniyorlar. Komşu köylerden Renton belediye meclisinde üye bulunan ve Dumbarton eyalet Meclisine seçilen iki yoldaşla sıkı temaslar kurmuşlardır.

Sendikalarda, Parti yönetiminde aktif faaliyetler yürüten yoldaşların aynı zamanda belediye meclisinde üye olabilmeleri için, işçi sınıfına candan bağlı olmaları, marksist-leninist nazariyeyi ve pratiği derinlemesine bilmeleri şarttır. Clydebank Belediye Meclisinde üye bulunan üç yoldaşımız bu şartları yerine getirmeye çalışıyorlar.

Finley Hart

İşletmelerde Parti hücreleri

Bütün işçi sınıfına bilimsel bir nazariye sosyalist bir bilinç kazandırması, kapitalizmi dize getirebilmesi, siyasi iktidarı ele geçirebilmesi için, günümüzün sorunları karşısında yürüttüğü savaşı doğru yöneltmesi ve yönetebilmesi için, İngiliz işçi sınıfı devrimci bir örgüte – Komünist Partisine – muhtaçtır.

Tecrübelerin gösterdiği gibi, bu devrimci parti bütün ülke çapında örgütlerini kurmalı, bu örgütleri bütün merkezlerde bulunmalı, çeşitli emekçi tabakalarını etkileyebilmelidir. Ama her şeyden önce komünist Partisi bütün işletmelerde teşkilât kurmalıdır.

Politik alanda etkili bir rol oynayan emekçi grupları, ülkemizin büyük işletmelerinde toplanmıştır. Bu işletmelerde yürütülen siyasi savaşlar, siyasi tartışmalar, emekçilerin bütün kitle örgütlerine derin etkiler yapıyor. Milli ekonomimiz gibi, fevkalâde gelişmiş bir kapitalist ekonomide, fabrikalar artsız arasız yürütülen sınıf savaşının en önemli stratejik noktalarını teşkil eder. İşverenler, işçilerin zararına kazançlarını arttırmaya çalışıyorlar. İşçiler de ücretlerini ve çalışma şartlarını korumak veya lükseltmek için mücadele ediyorlar. Binlerce işçisi bulunan büyük işletmeler, komünistler için fevkalâde verimli faaliyet alanlarıdır. Günlük hayatta kapitalist gerçeklerle daha yakından karşılaşan işçiler, başka yerlere nispetle fabrikalarda komünistlerin insan olarak değerlerini daha kolay görebiliyor, Partinin izlediği ziyasetin doğruluğunu daha çabuk kavrayabiliyor.

Bir işletmede kurulan komünist teşkilâtı, yürüttüğü günlük siyasi çalışmalarında, fabrikayı, çalıştıkları endüstri kolunu, hatta bütün ülkeyi ilgilendiren iktisadi sorunları aşan faaliyetler yürütüyor. Hiç şüphesiz, işletmedeki parti teşkilâtının faaliyetinde, çalışma temposunun hızlandırılması, işçilerin işine son verilmesi, verilecek primler, çalışma şartları, sendika teşkilâtı vb. gibi doğrudan doğruya işletme ile ilgili sorunlar birinci plânda gelir. Ama komünistler, işletmenin iç hayatının dışardaki siyasi olaylardan

ayrı tutulamıyacağını unutmazlar. Özellikle, Amerikanın Vyetnama saldırısı, Rodezyadaki ırkçıların teşvik görmesi, İngilterenin Ortak Pazara girmesiyle ortaya çıkacak zorluklar gibi sorunlarda ve genellikle İngiliz siyasal ve toplumsal hayatını ilgilendiren bütün konularda, işçilerin siyasi bilgisini ve bilincini daima yükseltmeye çalışırlar.

İşletmelerde bu çalışmaları yürüten komünistler her yerde ve her zaman işçilerin takdirini kazanırlar. Parti yayınlarını kullanarak, Parti içinde yürüttükleri faaliyetlerden, gördükleri siyasi eğitimden yararlanarak, bütün işçilere yardım ederler, onlara öğütlerde bulunurlar, günlük savaşlarda, tartışmalarda onlara yol gösterirler. Ama çok tabii olarak, özel kişilerin imkânları sınırlıdır. Diğer komünistlerle sağlanacak devamlı temaslar, tartışmalar, kişisel eylemi çok daha etkili, çok daha sonuçlu yapar. Bu sonuca sağlayabilmemiz için de, şu karara varmamız lâzım: komünistler işletmelerdeki mücadelelerini tek başlarına, fert olarak yürütmemelidir. Aksine, belirli bir yapısı bulunan, koordine, kolektif şekilde çalışan bir örgüt içinde faaliyet yürütmelidirler.

Komünist partisinin 1961 yılında toplanan XXVII. Kongresinden sonra, İngiliz komünistleri, bütün seçimlere, yani gerek belediye, gerekse parlamento seçimlerine, aday göstermek için kararlı ve devamlı çabalar yürüttüler. Sayıları 1.000'e yükselen bütün teşkilâtlarımızın bölgesel seçimlere aday göstermesini amaç edindik ve bu yolda oldukça önemli adımlar attık. Son genel seçimlerde 57 aday gösterdik (1964 seçimlerinde 36 adayımız vardı) Yoldaşlarımızdan bazıları Partinin seçim konusunda yürüttüğü fevkalâde sıkı faaliyeti yanlış anladılar, işletme hücrelerinin önemini belirten Parti tezimizden artık vazgeçildiğini sandılar. Ama Partinin XXIX. Kongresinde (1965) genel sekreterimiz John Gollan, Kongreye verdiği siyasi raporda, bu yanlış düşünceleri reddetti.

Yoldaş Gollan'ın ısrarla belirttiği gibi: «İşletme hücrelerinden vaz geçmemiz gerektiğini ileri süren bütün iddiaları şiddetle reddederiz. Aksine, nispeten az fabrikada hücre bulundurmaya razı olmadığımız gibi, yüzlerce yeni işletme hücreleri kurmayı şart kabul ediyoruz.»

Kongre kararlarına uygun olarak, fabrikalarda çalışan Parti üyelerimiz, Haziran 1966 da milli bir konferans halinde toplanarak ülkenin en önemli işletmelerinde 50 yeni hücre kurmaya karar verdiler. Bu konferansta, mevcut bütün hücrelerin (3—4 üyelik küçük gruplardan yüz kadar üyesi bulunan büyük şubelere kadar) bütün örgütlerin faaliyeti incelendi ve tartışıldı ve şu sonuca varıldı:

Hücrenin çapı ne olursa olsun, faaliyetinde, hayatında, nitelik bakımından diğer hücrelerden çok farkı yoktur. Sonuçlar daha çok iki etkene bağlıdır: 1. Teşkilâtın etkili, sonuçlu faaliyet yürütmesi; 2. üye sayısı.

Fabrikalarında faaliyet yürüten teşkilâtlarımız için *Morning Star* gazetesi temel bir savaş aracıdır. İşçi hareketinin basınında örnek bir gazete sayılan *Morning Star* hergün İngilterede ve bütün dünyada meydana

gelen bütün siyasi olayları bildiriyor, inceliyor ve yorumluyor. Konferansta söz alan bir delegenin belirttiğine göre, Iskoçyanın büyük bir fabrikasında faaliyet yürüten bölge hücresi hergün 240 *Morning Star* dağıtmaktadır. Birçok delegenin belirttiği gibi, *Daily Worker*'in yerine geçtiği günden beri, *Morning Star* gazetesinin satışı çok artmıştır. Başka bir delege, sadece 3 komünist partili işçinin bulunduğu bir işletmede, *Morning Star*'a 30 yeni okuyucunun sağlandığını anlattı. Bu delegenin konuşması çok önemli bir gerçeği belirtti: işletmelerde *Morning Star*'ı daha çok komünist olmayan işçiler okuyor. Bu da bu gazetenin ülkemizdeki bütün ilerici sol hareketine sağladığı fevkalâde önemli hizmetleri gösterir.

Saniyede çalışan binlerce komünist partili, sendikalarda sorumlu görevler görmekte, işletmelerin hayatında çok önemli bir rol oynamaktadır. Atelyede sendikayı temsil eden veya sendikalar komitesine başkanlık eden komünistler, işçi arkadaşlarına çok büyük faydalar sağlıyor. Çalışma şartlarının korunması veya iyileştirilmesi için hiç durmadan mücadele eden bu yoldaşlarımız, işverenlerin saldırılarını püskürten bir güç, temsil ettikleri erkek ve kadın işçiler için bir ilham kaynağı teşkil etmektedir.

On milyon üyesi bulunan İngiltere sendika hareketinin gücünü ağır sanayide, büyük işletmelerde çalışan emekçiler sağlar. Oysa komünistler, işçi sınıfının yürüttüğü savaşa en çok bu alanlarda katılıyorlar.

Bu kadar geniş, bu kadar çeşitli faaliyetlerin yürütülmesi için komünistlerde olduğu gibi siyasi bilince varmış diğer işçilerde de büyük bir teşkilatlanma yeteneği, çok derin siyasi bir uyanıklık şarttır. Bu bakımdan, işçileri ilgilendiren bütün siyasi, iktisadi ve toplumsal sorunların incelenebileceği, tartışılabileceği toplantılar zorunludur. Bu toplantılar çok çeşitli şekiller almaktadır. Bazı komünist hücreler öğle yemeği paydosunda açık havada, fabrikanın kapısında ama işletmenin sınırları dışında muntazam toplantılar düzenlerler. O işletmede (veya başka yerde) çalışan sorumlu bir yoldaş onbeş, yirmi dakika kadar aktüel bir siyasi sorunu ele alır, arkasından da on, on beş dakika kadar, işçilerin Parti ve Parti politikası hakkında sormak istediği soruları cevaplandırır. Bazan bu toplantılar fabrikadan uzak bir salonda tertiplenir. Bu toplantılarda fabrikada çalışan komünist ve komünist olmayan emekçiler görüşlerini açıklıyor, siyasi sorunları tartışıyorlar.

Ama komünistlerin bir de hücre toplantıları vardır. Bu toplantılarda üyeler siyasi sorunları tartışıyor, Partinin siyasetini benimseyecek, ileride Parti üyesi olabilecek işçi sayısını arttırmak için alınması gereken tedbirlerle ilgili kararlar alıyorlar. Bu gibi toplantıların düzenlenmesi kolay iş değildir. Yoldaşlardan bazıları fabrikadan uzak yerlerde oturur; ayrı ayrı vardiyalarda çalışanlar vardır. Çoğu zaman işletmeye yakın elverişli bir lokal bulunamaz. Ama bütün bu güçlüklerle rağmen komünistler toplanmak zorundadır. Hücre üyeleri haftada veya onbeş günde bir, bazan ayda bir toplanır, yakın vadeli bir çalışma plânı tartışırlar ve kabul ederler.

Komünist hücrenin başlıca ödevi, Partinin işletmedeki etkilerini arttırmak, yeni üyeler toplamak, böylelikle sendika hareketini kuvvetlendirmek, işçilerin sosyalist bilincini yükseltmektir. Ama bütün sorunlar fabrikada çözümlenemez. İşçileri ilgilendiren en önemli siyasi kararlar, işletme dışında, belediye meclislerinde ve Parlâmentoda alınmaktadır. Bunu bildikleri için işletme hücreleri Partinin seçim faaliyetine etkili bir şekilde katılır, işletmeye en yakın mahalle veya şehirde seçim kampanyasını yürütecek adayları ve militanları tayin eder.

Görüldüğü gibi, fabrikalarda kurulan hücrelerimiz çok, yönlü bir faaliyet yürüten; gerek Parti içinde gerekse bütün İngiliz işçi hareketinde önemli bir rol oynayan savaştı siyasi örgütlerdir. İşletme hücreleri Milli Konferansında alınan, ve fabrikalarda yeni hücreler kurulması ile ilgili karar, Parti çalışmalarının gelişmesi bakımından fevkalâde büyük bir siyasi önem taşımaktadır. Komünist Partisi İcra Komitesi bu kararın yerine getirilmesi için vargücü ile mücadele edecektir.

Gordon McLENNAN

Mitingler

Komünist Partisinin propaganda çalışmalarının en önemli şekillerinden biri mitinglerdir. Bu toplantılar, yerine göre siyasi duruma göre, ele alınan başlıca siyasi sorunlara göre, ve çok tabii olarak, hava şartlarına göre, çok çeşitli şekiller alır.

İlkbahar-sonbahar arasındaki dönemde mitinglerin çoğu açık havada yapılır. Bu açık hava mitinglerinin çapı ve önemli çok değişir: Londrada bir ikinci yoldaş, ve Komünist Gençlik Birliğinin bir lideri söz aldılar. bülük veya ufak şehirlerde, köylerde, meydanlarda yapılan mitingler vardır.

Örneğin geçen yıl, Haziran sonu-Temmuz başlarında, cumartesi günleri tertiplenen mitinglerde ortaya atılan başlıca parola: «Wilson! Viyetnamdaki Amerikan saldırısını artık desteklemeyin!» şeklini almaktaydı. Londrada, Parti Komitesi Trafalgar-Square Meydanında çok büyük bir gösteri hazırladı. Bu gösteride genel sekreterimiz John Gollan, Londranın bir seçim bölgesinde adaylığını koyan bir yoldaşımız, sendika yöneticisi Trafalgar-Square Meydanında düzenlenen kalabalık toplantılar vardır, Mitington önce, Londra Parti Komitesi şehrin bütün mahallelerinde kamyonlarla, flamalarla, yaftalarla çeşitli gösteriler düzenlemişti. Bütün bu gösterilerin başında veya sonunda mitingler yapıldı. Başka mahallelerde de çeşitli komiteler, yine otomobilli, kamyonlu, flamalı, mitingler, gösteriler tertiplede.

Parti, gösterilerde motorlu araçları çok kullanıyor, bu gösteri şeklini mitinglerle bir arada düzenliyor. Komünist Partisinin parolalarını, çeşitli yazılı levhalar taşıyan arabalar, şehirlerin çarşılarını, ticaret merkezlerini, ikametgâhlara ayrılan mahallerlerini dolaşıyor. Baştaki arabada genellikle bir hoparlör bulunuyor, yapılacak toplantıyı haber veriyor. Bu geçit töreninin başlıca faydası, çok kısa bir süre içinde, yüzlerce insana parti parolalarını göstermesi, yapılacak toplantıyı bildirmesidir. Halk böylelikle Komünist Partisini hareket halinde görebiliyor. Bu da insanları mitinglerimize çekmekte, tartışılan konularda harekete geçirmektedir.

Trafalgar-Square Meydanında yapılacak bir mitingin hazırlanışı, büyük çalışmalar gerektirir. Resmi makamlardan evvelâ bu meydanı kullanma müsaadesi alınmalıdır. Vaktinde müracaat edildiği takdirde, bu müsaade kolayca alınır. Genellikle, komünist taban teşkilâtları, Londranın her tarafına, işletmelere, hatta kapı kapı dolaşarak, evlere mitingi haber veren el ilânları dağıtırlar. Parti üyeleri bu ilânları dostlarına, akrabalarına, iş arkadaşlarına verirler. Bazen bölge Komitesi mitingi *Morning Star* gazetesinde veya İşçi Partisinin sol kanadının çıkarttığı haftalık dergisinde, *Tribune*'de ilân eder.

Açık havada yapılacak mitingler için ülkenin diğer şehirlerinde (Manchester, Liverpool, Gardiff, Glasgow vb.) aynı hazırlıklar gerekir. Bütün bu mitinglerde söz alanlardan biri, dinleyicileri Partiye para yardımıyla bulunmaya çağırır, bir başkası da – bazan Başkan – onları Partiye üye olmalarını öğütler. Çoğu zaman, en büyük mitinglerden önce işletmelerde, dostlar, komşular, işçiler arasında para toplanır. Miting esnasında da toplanan paralar Parti temsilcisine teslim edilir.

Açık havada tertiplenen mitingler arasında, en önemlisi, hiç şüphesiz, 1 Mayıs gösterileridir. Bu gösteriler İngilterenin başlıca şehirlerinde düzenlenir.

Yıllardan beri Newcastle şehrindeki Big Market meydanı, siyasi ortam, hatta kava şartları ne olursa olsun, Partimizin geleneksel toplantı yeridir. Her hafta partililer meydana gelip halka siyasetimizi açıklar ve yorumlar, soruları cevaplandırır, propaganda neşriyatımızı dağıtır, Partiye ve Komünist Gençlik Teşkilâtına yeni üyeler sağlar. Bölgesel teşkilâttan veya Merkezden gelmiş tecrübeleri partililerden başka, gençler de burada Parti adına ve halk arasında söz alır.

Nottingham'daki Old Market Square meydanı (şehir halkı bu meydana Slab Square adını verir)nda Partimizin yıllardanberi pazar akşamları açık hava mitingleri tertipler. Bütün açık hava toplantılarında olduğu gibi, buruda da halk pek çok soru sorar. Komünist hatibin kuvvetli bir nefesi, tükenmez bir sabrı, sonsuz bir neşesi bulunması şarttır. Öte yandan parti politikasını mükemmel bilmeli, bütün sorunları büyük bir dürüstlikle halka anlatabilmelidir.

Komünistlerin ve diğer partilerin tertiplelediği mitinglerde, hatip soru yağmuruna tutulur. Bir gün dinleyicilerden biri, Komünist Gençlik Teşkilâtı adına konuşan bir gence durmadan soru sormuş, Berlik duvarı, Macaristan, Finlandya gibi konularla onu güç duruma düşürmek istemişti. Ama komünist genç, o kadar ikna edici cevaplar vermişti ki, onu tuzığa düşürmek isteyen dinleyici nihayet «Henüz oyunu kullanma yaşına gelmemiş ama komünist tezleri bu kadar güzel anlatmasını bilen bu delikanlılara» 5 şiling hibe etmişti!

Slab Square Meydanında Parti ve Gençlik Teşkilâtı her zaman yeni üyeler bulur. Bugün Bölgenin Parti ve Gençlik Teşkilâtlarını yönetenler arasında, Slab Square'de Parti kartırı almış olanlar çoktur.

Bu mitinglerden başka, bir dörtyol ağzına veya – mesela Durham kömür havzasında yapıldığı gibi pazar sabanları, açılışından yarım saat önce İşçiler Klübünün kapısında, ufak toplantılar da yapılmaktadır. Partiye yardım etmek isteyen bir ev kadınından alınmış bir iskemle, bir dükâncının, bir meyhanecinin sağladığı sandık, kürsü yerine geçer.

Sonbahar ve kış gelince toplantılarımızı kapalı salonlarda düzenleriz. Bu gösteriler de çok çeşitli ölçüler, çok çeşitli şekiller alır. Manchester'in tarihi Free Trade Hall binasında, Glascow'un St-Andrews Hall'unda tertiplenen gösteriler olduğu gibi, en yakın okulun bir sınıfında da düzenlenenler vardır.

Bu yıl İngilterenin her tarafına yeni mitingler tertipliyerek Komünist Partisinin teklif ettiği siyasi alternatifi anlatmak, ülkemizi ileriye götürecektir. Bu yolu göstermek istiyoruz.

Gladys Brooks

Kadınlar arasında yürütülen çalışmalar

İngilterede 28 milyon kadın vardır. Kadın sayısı erkek sayısını 1.500.000 kadar aşmaktadır.

Kadınlar seçmen kütlesinin çoğunluğunu, emek gücümüzün üçte birini, İşçi partisi üyelerinin % 46'ını, toplamı 10 milyonu bulan sendika üyelerinin 2 milyon 250.000'ini, kooperatif harekette yer alan 14 milyon üyenin oldukça büyük bir kesimini teşkil etmektedir. Parti üyelerimizin üçte biri kadındır.

Nükleer silâhlara karşı, Batı Almanyanın silâhlanmasına karşı, Viyetnamdaki Amerikan saldırısının durdurulması için yürütülen kitle hareketine katılan kadın sayısının gittikçe artması, bu son on yıl içinde beliren başlıca özelliklerden birini teşkil eder.

Siyaset, kooperatif, sendika, barışla ilgili hareketlerde üye bulunan kadınlardan başka, milyonlarca kadın dinsel, toplumsal, yardım spor teşkilâtlarında, kadın haklarını savunan örgütlerde de faaliyet yürütmektedir. Üstelik bu son yıllarda kadınlar ilgilendiren belirli ve konke sorular konusunda kampanya yürütmek üzere kadın teşkilâtları kurulmuştur.

Komünist Partisinin kadınlar arasında yürüttüğü faaliyetlerin temeli, barış için, ücretlerde erkek-kadın eşitliği için; bir meslek sahibi olmak, mesleki bir eğitim görme imkânlarını, daha iyi sosyal sigortalar sağlamak üzere yürüttüğümüz savaş politikasıdır. Yaşama düzeyini korumak için ücretleri donduran ama besin maddelerinin, bütün tüketim mallarının ve hizmetlerin fiyatlarının arttırılmasına göz yuman hükümetin fiyatlar ve gelirler politikasına karşı yürüttüğümüz savaşa çok büyük önem vermekteyiz.

Bu yazıda bu son sorunu ele alarak, kadınlar arasında faaliyet yürütürken başvurduğumuz çalışma metotlarından bazılarını belirtmeye çalışacağım.

Partimizin kadın üyelerini temsil edenlerin Milli Konferansı, geçen yıl 1-2 Ekim tarihinde Londrada toplandı. Ülkenin her tarafından gelmiş delegeler bu sorunu tartışılar. Partimizin ileri sürdüğü, «ücretlerin serbest bırakılması, fiyatlarını dondurulması» isteğini büyük kütleler arasında yaymak üzere ev kadınları ve emekçi kadınlar arasında geniş bir propaganda ve açıklama hareketine karar verildi.

Kadınlara hitap eden bir çağrı hazırladık. Bu çağrıda fiyatların yükselmesine yol açan: hükümetin izlediği yanlış politika, ülkemizde tüketim mallarının üretimini ellerinde tutan tekellerin para kazanma hırsı vb. gibi nedenleri açıkladık.

Milli konferanstan bu yana, küçük ve büyük şehirlerde kadın ekiplerimiz faaliyete geçti bu çağrımızdan 100.000 nüsha dağıttılar, şehirlerin ticaret merkezlerinde mitingler düzenliyorlar, fiyatların dondurulmadığını isteyen bir dilekçeye imza topluyorlar.

Liverpoolda, hatta Başvekil Wilson'un seçim bölgesi olan Huytu ilçesinde, kadınlar hükümet politikasına karşı muhalefeti düzenliyorlar. Bu bölgede fiyatların dondurulmasını isteyen dilekçeyi şimdiden 400 kadar kadın imzalamıştır.

Newcastle'da 2.000'e yakın kadın, aynı isteği dile getiren dilekçeyi imzaladı. Kadın yoldaşlarımızdan aldığımız haberlere göre, bu kampanyayı tertipledikleri bütün şehirlerde, ev kadınları, yaşama şartlarını savunmak üzere Partimizin giriştiği bütün teşebbüsleri destekliyorlar.

Bu kampanyanın ikinci aşamasında, millet vekillerine bir heyet gönderilecektir. Bu heyet, Parlâmento üyelerinden, ücretlerin dondurulmasına son verecek, fiyatları donduracak kanuni tedbirleri sağlamalarını isteyecektir.

Kiralarda görülen hızlı artış hayat pahalılığının önemli bir yönünü teşkil ediyor. Southampton Belediye Meclisi kiralari arttırma meselesini

konusmak üzere toplandığı gün, dinleyicilere ayrılan balkonda oturan kadınlar, kendilerine söz hakkı verilmesini istediler, ve Belediye Meclisinden, Batı Almanyadaki İşgiliz askeri kuvvetlerinin bakımına sarfedilen paranın, ödenek şeklinde belediyelere verilmesini istemek üzere hükümete müracaat etmesini istediler. Kadınlar balkondan salona levhalar indirdiler, ve salondan çıkartılıncaya kadar şiddetli protestolarda bulundurlar. Belediye Meclisi de toplantısını ertelemek zorunda kaldı. Eyalet gazeteslerinde yayımlanan bu haber, kira sorunu ile karşı karşıya kalan binlerce kadın için cesaret verici bir örnek teşkil etti.

Sussex eyaletinde yeni gelişen bir şehirde, Crawley'de, birkaç kadın işçi üç ile beş yaşlarındaki çocuklarına bir yuvanın kurulması için aynı yola başvurdu. Belediye Meclisinin isteklerine, dilekçelerine, müracaatlarına aldırmadığını gören kadınlar, küçük çocuklarını da yanlarına alarak, Belediye Meclisi binasına gittiler, dinleyiciler locasını işgal ettiler. Çocukların yaptığı gürültü Meclisin çalışmalarına engel oldu. Belediye başkanı kadınlara çıkmalarını söyledi, toplantıdan sonra onları kabul edeceğini vaadetti. Ama bütün vatandaşlara tanılan toplantıyı izlemek hakkını ileri süren kadınlar, başkanın ricasına kulak asmadılar. Kadınların belirttiği gibi: Belediye Meclisi küçük çocuklara bir yuva sağlamış olsaydı kadınlar onları yanlarına almak zorunda kalmazdı, gürültü de olmazdı. En sonunda, kadınlar bir çocuk yuvasına kavuştular. Ufak, ama kendilerince önemli bir zafer elde etmişlerdi.

Bugün İngilterede ufak çocukların % 1'i ancak yuvalarda yer bulabiliyor. Oysa sayıları 8 milyona yükselen kadın işçilerinin % 50'si çocuk sahibidir.

Erkeklerle eşit ücret almak üzere yürütölen savaş İngiliz işçi kadınları için çok önemli bir sorun teşkil eder.

İmalât sanayiinde bur kadın işçinin aldığı haftalık ücret – ortalama olarak – bir erkek işçinin aldığı ücretin ancak yarısıdır.

Çalışan kadınların % 12'si ancak erkeklerin aldığı ücreti almaktadır (özellikle öğretmenlikte, hekimlikte, devlet memurluğunda ve nispeten sınırlı meslek gruplarında).

Yapılan incelemelere göre, kadınların emeği işverenlerin kazançlarına 600 milyonluk bir fazlalık sağlamaktadır. Çok tabii olarak, işverenler ucuz bir emekle sağlanan bu kadar büyük kazançlardan vazgeçmek istemez. Bütün ilerici kadınlarla beraber, komünist kadınlar da bu durumu değıştirmek üzere sendikalar içinde savaşıyorlar.

Sendikaların doğru bir politikaya yönelmesi için yürütölen savaş zaferle sonuçlandı. Sendikalar Kongresi ile bütün büyük sendikalar istek programlarına kadınlar için eşit ücret isteğine yer vermiştir. 1962 Sendikalar Kongresinde kabul edilen 6 noktalık Kadın Emekçileri Beyannamesi, bu uzun savaşta önemli bir zafer teşkil etmiştir. Bu Beyanname aşağıdaki istekleri ileri sürmüştür:

- Cinsiyete göre değil, sağlanan emeğe göre verilecek eşit ücretler
- Kadınlar için terfi imkânları
- Genç kadınlara kalifiye iş için yetiştirme olanakları
- Çeşitli sanayilerde kızlar için mesleki eğitim görme imkânı
- Tekrar sanayide çalışmaya başlayan daha yaşlı kadınlar için çeşitli iş alanlarına geçme olanakları
- Emekçi kadınların sağlığına ve çalışma şartlarına özel bir önem verilmesi

Sendikalar Kongresinde çok alkışlanan ve ileri bir adım teşkil eden bu Beyanname, kadın ve erkek işçiler arasında ücret farklarını kaldırmak üzere yürütülen savaşı isteklendirdi, çok geniş kütlelerin bu tartışmaya katılmasını sağladı.

1964 yılında toplanan İşçi Partisinin yıllık Konferansında kabul edilen bir karar, İşçi Partisi 1964 genel seçimlerinde zaferi elde ettiği takdirde, eşit ücret prensibinin kabul edileceğini vaadediyordu. Oysa İşçi hükümeti şimdiye kadar 1964 deki vaatlerini tutmadı, sorunu ele bile almadı.

1966 da toplanan Sendikalı Kadınlar Konferansı, Büyük Britanya Sendikalar Kongresini vargücü ile harekete geçmeyi çağırdı. Sendikalı Kadınlar Konferansı, bir milli konferansın tertiplenmesini, ücretler eşitliği sorununda Parlâmentoya etki yapmak üzere geniş bir kampanyanın açılmasını istedi. Ama Sendikalar Kongresi, bu istekleri yerine getirmeye taraftar değildir. Tutumu, işçi kadınların karşısına çıkan sorunların ne kadar çetin olduğunu gösteriyor. İşverenler uzlaşmaya yanaşmadığı gibi, ne hükümet, ne de sağcı sendika liderleri bu alanda herhangi bir yardımda bulunmak istiyor. Siyasi eşitlik 1928 de kadınlara oy hakkını tanıyan kanunla sağlanmıştı. Ama ücret alanında, mesleki eğitim görme imkânlarında, kadınlara uygulanan ayrıcalıklar bu siyasi eşitliğin anlamını yok ediyor.

Bu haklar elde edilmedikçe, İngiliz kadınlarının büyük çoğunluğu sanayide, hizmetlerde, dağıtımda, kalifiye olmayan işler gören, diğer bütün toplumsal gruplardan daha az ücret alan ikinci sınıf vatandaş muamelesi görecektir.

Tekellerin ezgisi altında bunalan, toplumumuzun niteliğinden doğan binlerce sorunla karşı karşıya kalan kadınlar arasında yürüttükleri günlük çalışmalarında yoldaşlarımız, asalet dolu de olsa, sosyalist parolalar tekrarlamakla yetinmiyor, siyasetlerini, eylemlerini, gündelik hayatın belirli sorunlarına göre ayarlıyorlar.

Öte yandan sosyalist propagandamız ve ideolojik çalışmalarımızdan faydalanarak, kadınlara sosyalist ülküleri tanıtmaya, partimize girenlere devrimci sosyalizmin temel öğelerini benimsetmeye çalışıyoruz. Bu işi de Partinin kadınlar arasında çalışmakla görevli Servisin hazırladığı özel yayınlarla, özel makalelerle, *Morning Star*'ın yayımladığı çeşitli belgelerle, yapıyoruz. Partiye yeni giren kadınlar için kapitalist bir toplumda

yaşayan emekçiler ve anneler olarak elde ettikleri tecrübelerle dayanarak, marksist-Leninist bilgileri ve partimizin «İngilterede sosyalizme giden yol» adlı programımızı inceliyen kurslar da düzenliyoruz.

Margaret Hunter

Propaganda yayınlarımız

Üye sayısı bakımından Partimiz oldukça güçsüz kaldığı halde, büyük miktarda yayınladığımız propaganda yayınlarımızın niteliğine ve çeşitliliğine çok önem veriyoruz. Amacımız, özel bir siyasi lehçeye kaçmadan açık, basit, çağdaş bir dil kullanmak, kitaplarımıza, duvar ilânlarımıza, prospektüslerimize çekici bir şekil, zengin bir öz vermektir. Postacının posta kutularına bıraktığı itinalı reklamlarla, kitapçı dükkanlarında görülen bol renkli dergilerle, kitapçı dükkanlarında görülen bol renkli dergilerle, kitaplarla rekabet edebilmeliyiz. Yayınlarımızın – en iyi anlamda – göze hoş görünmesini istiyoruz. Mümkün olduğu kadar renk unsurunu kullanıyoruz.

Çeşitli sorunlarla ilgili görüşlerimizi açıklayan broşürler, fikirlerimizi daha kolay anlaşılır bir şekilde dile getiren makaleler, prospektüsler yayınlıyoruz.

Son günlerde «1960 yılları: sosyalizm lehine deliller» adlı, ufak bir kitap neşrettik. Bu eser son yıllarda yayımladığımız en önemli eserlerden biridir. Yazarı John Gollan'dır, bu 98 sayfalık kitabı, aynı evsftaki kitaplardan çok daha ucuza satıyoruz. Kapağında güzel bir soyut resim var.

John Gollan bu eserinde, basit ve açık bir dille şu önemli görüşü inceliyor ve yorumluyor: bilimsel devrimlerin hızlı gelişmesinden doğan zorunluluklar karşısında, İngiltere yeni bir toplumsal düzene muhtaçtır. Gollan, ülkenin karşısına çıkan çetin sorunlara çözümyolları bulamayan bugünkü işçi hükümetini şiddetle yeriyor, otomasyonun milli iktisade, ülkenin toplumsal hayatına ileride yapacağı etkileri inceliyor. Kitabın son bölümü sosyalizme götürecek yol konusundaki görüşlerimizi özetliyor, tek parti sistemi, özgürlük ve demokrasi, merkezleştirilmiş plânlama vb. gibi İngilizleri endişelendiren ve Partimizi desteklemelerine engel olan bazı önemli sorunları inceliyor.

Bu kitabı mümkün olduğu kadar geniş kütlelere yaymaya çalışıyoruz. Öte yandan Gollan'ın incelediği önemli sorunlar etrafında geniş bir tartışmaya yol açacağını umuyoruz. Bu amaçla, kitabı geniş kütlelere tanıtmaya çalışan hücrelerimiz, eserin tartışılması için toplantılar ve konferanslar plânlamaya başladı.

Genellikle 12–16 sayfalık (yani ortalama 6.000 kelimelik) broşürler yayımlıyoruz. Bu broşürlerde siyasi veya toplumsal aktüalitenin konke bir

korunu karşısında, Partimizin benimsediği tutum, oldukça teferruatlı bir şekilde açıklanmaktadır.

Bu seride çıkarttığımız son broşür Bert Ramelson'un yazdığı «Dondurulan fiyatlar muazzam bir yutturmaca» adlı makaledir. Broşür, İşçi hükümetinin izlediği iktisadi siyasetin gerçek niteliğini açığa vuruyor, bu siyasetin «gelirler politikası»na dayandığını gösteriyor. Birkaç aydan beri sendika hareketi içinde tartışılan bu sorun, basında da çok önemli, hatta başlıca haline geldi. Bu konuda, hükümet, halkı aldatmak, bu politikayı devam ettirmek için en temelsiz delilleri ileri sürmektedir.

Broşürün yazarı, hükümetin ileri sürdüğü iddiaların temelsizliğini açığa vuruyor, aldatıcı niteliğini ispatlıyor; gelirler politikasının nazarı, esaslı bir şekilde inceliyor. Yazar bu siyasete alternatif olarak komünistlerin teklif ettiği çözüm yollarını da büyük bir açıklıkla anlatıyor.

Bu broşür çok büyük yankılar uyandırdı. Partimizle herhangi bir ilgisi olmayan çeşitli teşkilâtlar yazarı konferanslara ve açık oturumlara davet etti. *Guardian* gazetesinin, Westminster Sarayının bir salonunda gelirler politikasını tartışmak üzere tertiplendiği muazzam açık oturumda, hükümetin ve muhalefetin sözcülerinden sonra, yazar da söz aldı. Hıncanınç dolan solanda 2.000 den fazla dinleyici vardı. Çoğunluğu gençlik teşkil ediyordu. Söz alanlar arasında en çok alkış toplayan hatip, Ramelson olmuştur.

1966 yılının önemli olaylarından biri, gemi adamlarının yürüttüğü grev olmuştur. Yapılan çeşitli provokasyonlara rağmen, emekçiler bu grevi büyük bir dayanışma halinde desteklediler ve yürüttüler. Başvekil Wilson bu grevi bahane ederek Komünist Partisine karşı Maccarthy'vari iftiralarda bulundu. Grevden sonra, en tanınmış komünist denizcilerinden biri, Jack Couard, bu grevden çıkarılacak dersleri ve gemi adamlarının karşısına çıkan sorunları inceleyen bir broşür yazdı. Broşür her yerde peynir ekmek gibi satıldı. Yalnız Liverpool'da 1.000'den fazla nüsha satıldı. Komünist gemi adamları limanlara uğradıkça bu broşürle yüzlerce nüsha satıyorlar. Tekrar denize çıkınca da yanlarına yine birkaç nüsha alıyorlar.

Bu son zamanlarda yayımladığımız diğer broşürler Viyetnam harbi, ırkçılık, Parti siyaseti vb. gibi sorunları ile alıyor. Pek yakında İngilterenin Ortak Pazara girmesine karşı ileri sürdüğümüz iddia ve delilleri inceleyen yeni bir broşür basılacaktır.

Televizyon programlarında Partimizin hakkı olan konuşma süreci sorununu ele alan bir broşür neşrettik. Taraf tutmayan gözlemciler, bu alanda bize açıkca ayrıcalık gösterildiğini, televizyonda görüşlerimizi savunmaya hakkımız olduğunu kabul ediyorlar. Yıllardan beri resmi makamlarla bu meseleyi tartışıyoruz, mektuplarla, dilekçelerle, çeşitli belgelerle tezimizi destekleyen delilleri ileri sürüyoruz. Geçen yıl, bütün bu iddialarımızı özel bir broşürde topladık.

Eyalet Meclislerinin yıllık seçimlerinden başka, bu son iki yıl içinde iki defa Parlâmento seçimleri de yapıldı. Her seferinde çok büyük miktarda

belge, broşür, duvar ilânları yayımladık. 1966 genel seçimleri münasebetiyle tespit ettiğimiz seçim programını, kalın ciltli bir broşür halinde neşrettik. Bu broşür en etkili ve en özlü yayınlarımızdan biridir. Kapağı birkaç renkle basılan bu broşür ülkenin her tarafında, en büyük kitapevlerinden birinin şubelerinde satıldı.

Bu seçim programının özetini 4 sayfalık bir ufak broşür halinde de yayımladık. Bu yıl, eyalet meclisleri seçimlerinde, 4 sayfalık bir broşür neşrettik. İkinci ve üçüncü sayfaları metine ayrılmıştı. Birinci ve dördüncü sayfaları ise adayımızın seçim çağrısına ve daha başka bilgilere ayrılmıştı. Böylelikle hücrelerimizin seçim masraflarında büyük bir tasarruf sağlayabildik.

Belli aralıklarla, belli bir sorunu ele alan broşürler de neşrediyoruz. Geçen yıl çıkarttığımız «Maden işçilerinin geleceği» adlı broşür, maden endüstrisindeki buhranı inceliyordu. Ondan önce daha kalın (16 sayfalık) bir broşür neşretmiştik. «İngilterede buhran» başlığını taşıyan bu broşürde çeşitli resimler, çeşitli diyagramlar bulunuyordu. Oldukça teferruatlı, herkesin anlayabileceği bir dille yazılmış bu broşür, buhranın nedenlerini, buhrana bulunacak çözüm yollarını inceliyordu. Ellişer bin basılan bu broşürler de çok iyi satılmaktadır.

Halkımızın hergün karşılaştığı en ivedili sorunlarla ilgili ufak el ilânları yayımlıyoruz. Kanımızca bu tip ufak broşürlerin metni açık, basit, eşkili, inandırıcı olmalı, belirli birkaç görüş ve delili kısaca verebilmelidir. Viyetnam harbi, ücretler meselesi, İşçi hükümetinin politikası, Batı Almanyanın nükleer silâh istemesi sorunu, fiatlar vb. gibi meseleler, bu tip broşürde incelenmiştir.

Son kısa broşürlerden biri, «Bütün ev kadınlarına» başlığı altında, fiatları indirmek üzere başvurulacak yolları anlatıyor. Bu broşürü dağıtan kadın grupları, bazan bir miting de tertipliyor, arkasından hükümetten fiatların indirilmesini isteyen bir dilekçeye imza topluyor. Bugün bu konuda yürütülen kampanyaya kadınların da katılmasını sağlayan mükemmel bir yoldur. Şehirlerin ticaret merkezlerinde yüzlerce imza toplanmıştır.

İki ay içinde (Eylül ve Ekim) Partimiz bir milyon nüshadan fazla kısa broşür ve prospektüs dağıtmıştır.

İleri sürdüğümüz delil ve görüşleri, el ilânından daha geniş bir çerçevede içinde belirtmek için, en elverişli yol açılırkapanır prospektüslerdir. Parti İcra Komitesinin son toplantısından sonra, hükümet politikasına karşı ileri sürdüğümüz tenkitleri ve bu politikanın yerine teklif ettiğimiz çözüm yollarını kütlelere birdirmek için, 4 sayfalık bir prospektüs neşrettik. Bu prospektüs «Ücretlerin dondurulması yerine geçecek bir çözüm yolu» başladığını taşıyordu. Bu prospektüsü işletmelerde, fabrika kapılarında, ticaret ve iş merkezlerinde, özel evlerde, halka dağıttık. Bütün yayınlarımızda Partimize adaylığını koymak isyiyenlerin dolduracağı boş bir yer bırakıyoruz. Bu son prospektüse Partimiz hakkında daha çok bilgi veren, daha

ayrıntılı bir formüler koyduk. Bu formüleri doldurup Parti merkezine gönderenler çok oldu.

Hücrelerimiz bütün prospektüslerde kendi bölgelerini ilgilendiren haberleri ilâve edecek boş bir yer barıkmamızı istedi. Biz de, bundan böyle prospektüsünün aşağı yukarı üçte birini boş bırakıyoruz. Bu boş yer bölge toplantılarının ilânı için kullanılıyor.

Daha konkre bir sorunu ele alan bir prospektüs fabrika işçileri arasında büyük tartışmalara yol açtı. «Uçak endüstrimizin geleceği var mı?» başlığını taşıyan bu prospektüs uçak endüstrisindeki sorunlara ayrılmıştır. Bu gibi konkre materyeller, ortak bir programın tartışılmasına, hatta kurulacak hareket birliğine temel olabilir.

Çok büyük sayıda afiş basıyoruz. Bazıları çok büyüktür, bunlar ev ve bahçe duvarlarına yapıştırılıyor. Bazıları daha ufaktır. Bunlar da duvara yapıştırılıyor, ama daha çok otomobilli gösterilerde kullanılıyor. Bu gösteriler çok kullandığımız bir hareket şeklidir.

Afişlerimiz çeşitli konuları dile getiriyor. Viyetnam savaşı ve ücretlerin dondurulması sorunu, bugün en çok kullanılan konulardır.

İngilterede çok metinli duvar «manifest-afiş»leri diyebileceğimiz afiş geleneği yoktur. Biz de afişlerimizde yazı kısmını asgariye indirmeye çalışıyoruz. Küçük afişler için 7 kelime, daha büyükleri için 10–11 kelime.

Komünist belgelerinin neşri çok çalışma ve ustalık isteyen bir iştir. Yaymak istediğimiz görüşler İngilizlerin çoğu için yep-yeni fikirlerdir. **Ölkemizde** bugün hüküm süren buhran ortamı içinde, bu görüşlerin samimi, doğru ve tesir edici niteliği büsbütün belli oluyor. Bu şartlar içinde, bu düşüncelerimizi en iyi şekilde, insanların anlayabileceği, doğrudan doğruya duygularına hitap eden bir dille, açıklamamız, daha da büyük bir zorunluluk haline geliyor. Büyük bilimsel devrim çağında yaşadığımıza, komünizmin de bu devrimi sonuna kadar geliştirecek tek toplumsal rejim olduğuna göre, komünist partisi bütün neşriyatında, halkın dilini, bugünkü dili konuşan, çağımıza uygun düşen görüşler savunan çağdaş bir parti olduğunu ispat etmelidir. Neşriyatımız her şeyden önce sosyalizmin doğru bir tablosunu çizmelidir. Yıllardan beri bu amaca varmak üzere sarfettiğimiz çabalar, başarıya ulaşmaktadır.

Nora Jeffery

«Morning Star» gazetesinin satışını arttırma sorunu

25 Nisan 1966 günü, Morning Star gazetesinin ilk sayısı çıktı. Gazetenin sahibi bulunan kooperatif şirketin hissedarları ile okuyucular, *Daily Worker* gazetesinde uzun süren bir tartışma yürüttükten sonra, gazetenin adını

Morning Star'a çevirmeye, sayfa sayısını de dörtten altıya çıkartmaya karar verdiler.

Bu geniş tartışma çerçevesi içinde, İngiltere Komünist Partisi İcra Komitesi de, partimizin taban teşkilâtlarının fikrini sordu.

Bu değişikliklerden maksat, İngilteredeki İşçi hareketine, barışı sağlama uğruna, yaşama düzeyini yükseltme uğruna, sosyalizm uğruna yürüttüğü günlük savaşta, daha etkili bir silâh sağlamaktır. Bütün ilerici işçi hareketinin kanaatine göre, *Morning Star* gazetesi bu ödevini mükemmel bir şekilde yerine getirmektedir.

Buna rağmen gazeteyi çıkaran kadro, elde edilen sonuçlardan memnun değildir. Bu kadro, gazeteyi daha da mükemmelleştirmek, siyasi mücadelesini daha etkili yapmak, etki alanını genişletmek istiyor.

Bugün sayıları gitgide azalan büyük gündelik gazeteleri ellerinde tutan çeşitli tekelci çevreler, aralarında çok pahalıya mal olan amansız bir savaş yürütürken, biz *Morning Star*'ı daha çok yaymak ve okutmak üzere savaşıyoruz.

Bugünkü şartlar içinde, *Morning Star*'ın her sayısı, işçi sınıfı için büyük bir zafer teşkil ediyor. Okuyucularımız, ilerici güçlerin yürüttüğü savaşta paha biçilmez bir rol oynayan bu gazetenin değerini takdir ediyor, bir günlük gazetenin basılması, finansmanı, satılması ile ilgili çetin sorunların önemini anlıyorlar.

Morning Star gazetesinin oynadığı rol, 25 nisan 1966 tarihli başyazıda şöyle tanımlanmıştır:

«Başyazılarda, komünistlerin görüşlerini dile getiriyoruz. Ama bir yandan da, gerçekten sol bütün görüşlere bir açık kürsü de sağlıyoruz. Ortak amaçlar uğruna yürütülen savaşta, İngilteredeki çeşitli sol veya ilerici akımları birliğine hizmet edecek bütün tartışmalara, bütün polemiklere sütunlarımız açıktır.»

O tarihten bu yana düzenlenen gemi adamlarının büyük grevi ile Viyetnam harbinin durdurulması için günden güne genişleyerek yürütülen protesto kampanyası, *Morning Star* gazetesinin oynadığı önemli rolü daha da belirtmiştir.

Gazetemiz, otomobil endüstrisinde greve giren ve toptan işten çıkarılmalara karşı gösteriler düzenleyen işçilerin savaşını hergün destekliyor.

Gazetemizin tirajını yükseltmek üzere, uzun sürecek çok çetin bir kampanyaya giriştik. Bu amacımızı gerçekleştirmek için, en çeşitli yollara başvuruyoruz; sayısı günden güne artan okuyucuların, komünist Partisi taban teşkilâtlarının yardımından faydalanıyoruz. Bugüne kadar elde edilen sonuçlar çok cesaret vericidir: eylül 1966 da, gazetenin satışı 1966 yılının başlarına nispetle % 5 artmıştı.

İkinci bir amacımız da gazetemizi işletmelerde ve sendikalarda çalışan sendikacı militanlara, İşçi partisinin sol kanadına mensup üyelere, koope-

ratiflere, ilerici gençlere, barış savaşçılarına, çeşitli ilerici örgütlere, ve çok büyük sayıda işçi ailelerine okutmaktır.

Şimdiye kadar bu çevrelerde, nispeten az insan arasına gazetemizi yayabildik. Bununla beraber, okuyucularımızı da bu yürüttüğümüz kampanyaya sokmak şartıyla, gazetemizi yayma imkânını bulabileceğimizi gösteren bazı başarılar elde edilmiştir.

Morning Star'ı, diğer İngiliz gazetelerini dağıtan büyük şirketler dağıtıyor. Çok geniş ve karmaşık bir dağıtma şebekesi, gazeteleri çoğu zaman okuyucuya sabahleyin, kahvaltı saatinde yetiştiriyor. Ama dağıtım işi, gazetenin satış sürecinin ancak başlangıcıdır. Büyük gazete sahipleri, gazetelerin reklamını ve dağıtımını sağlayan çeşitli aracılar kullanırlar. Böylece gazetelerinin, gazete satan yerlerde başköşeye konulmasını sağlamış oluyorlar.

Morning Star bu işi yapacak halde değildir. Televizyonda reklam yapmamıza imkân yoktur. Diğer gazetelerin başvurduğu reklamcılık ve satış şebekesinin masrafını karşılayacak paramız da yoktur.

Gazetemize yardım etmek için başvurulacak en basit ama en etkili yol, *Morning Star* okuyucularının yardımını sağlamaktır: okuyucularımız, tekel-lerin elinde bulunan gazetelerin imkânlarından doğan bu eşitsizliğe son verebilir. Örneğin, gazete satıcılarına müracaat edip gazetemizden daha çok nüsha ısmarlamalarını ve satmalarını ısrarla istemelidirler.

Komünist partisinin birçok teşkilâtında üyeler cumartesi günleri fazla *Morning Star* ısmarlıyor, şehrin ticari mahallelerinde, kapı kapı dolaşarak, gazetemizi satıyorlar. Bu iş, daha çok komünist adayların seçim bölgelerinde yapılmaktadır. Böylelikle cumartesi günleri *Morning Star*'ı okumuş olanlar, daha sonra gazetemizin devamlı okuyucusu haline, geliyor, Partiyi destekliyor, çoğu zaman, bölge teşkilâtı ile bağlar kuruyor, ve nihayet Parti üyesi oluyorlar.

Morning Star'ın cumartesi ve pazarları çok satılması, halka gazetemizi ve izlediği politikayı tanıtmak için çok faydalı bir yoldur.

Gazetemizi tanıtmak için, müracaat edecek olanlara, 1966 güzüne mahsus olmak üzere, parasız onbeş günlük abonmanlar teklif ettik. Bu tedbiri, gazetemizde, siyasi prospektüslerimizde, işçi partisinin gazetesinde ve genellikle sol basında ilân ettik.

Gazeteleri toptan satan bâyilerle, klübelerde satış yapan bâyi teşkilât-ları ile anlaştık, *Morning Star*'ın parasız abonmanından faydalanmak isteyenlere gazetemizde ilân edilen formüleri vermelerini sağladık. Parasız abonmalara giden gazeteler için gazete bayilerine, bu nüshaları kendileri satmış gibi, yine normal parayı ödüyoruz.

Reklam için parasız gazete dağıtmamız işe yaradı: yeni okuyucular elde ettik; *Morning Star*'ın gerçekten sosyalist bir politikaya sağladığı desteği gören işçi partisinin sol kanadına mensup birçok işçiyi gazetemize alıştır-

dık. Talebelerin ve genellikle gençlerin de bizi desteklediğini, yeni alanlarda olumlar adımlar attığımızı, *Morning Star*'ı, komünist olsun olmasın, bütün sol güçleri destekleyen tek gazete diye destekleyenler arasında gitgide daha sağlam bir okuyucu kütlesi sağladığımızı gösteren belirtiler pek çoktur.

Morning Star'ı büyük mitinglerde, sendikaların, işçi hareketinin tertiplediği bütün konferanslarda satıyoruz. Partiye yardım etmek isteyenler, hava şartlarına bakmadan, gazetemizi satıyor ve dağıtıyorlar. Bu yadım-cıların sayısı gittikçe artıyor, özellikle sanayi işletmelerinde. Bu işletmelerde *Morning Star*'ın oynadığı rolün önemi daha bilinçle anlaşılıyor. Gazeteye yardım için en çok para, işletmelerde toplanıyor. Bütün güçlüklerle rağmen, en çeşitli yollara başvurarak, gazetemizin satışını yükseltmek üzere yılmadan savaşan, gazetemize en büyük desteği sağlayan unsurlar bu işletmelerdedir.

Bill BROOKS

Siyasi eğitim sorunu

Parti üyelerimiz, parti içinde marksist-leninist eğitimi azami şekilde geliştirme zorunluluğunu ve bu eğitimin önemini çok iyi biliyorlar. Bu eğitim zorunluluğunu kabul eden partinin yönetici çevreleri, gereken siyasi tedbirleri almış; elimizdeki imkânların, karşımıza çıkan bütün ödevlere nispeten, çok yetersiz olmasına rağmen, eğitime gereken parayı daima ayırmıştır. 1965 yılında, İcra Komitesi, özel bir kararla, Eylül 1965 den Eylül 1966'ders yılı için öngörülen eğitim planını gerçekleştirme zorunluluğuna bütün Partinin dikkatini çekti.

Taban örgütlerinin ve bölge komitelerinin Partimizin XXIX-ncu Kongresine sunduğu çeşitli karar tasarıları ve Kongrenin kabul ettiği özel bir karar, bütün partinin siyasi eğitim sorununa karşı gösterdiği büyük ilgili dile getirmiştir.

Ama başlıca zorluk, bu ilgiyi, bu heyecanı taban örgütlerde düzenlenecek pratik bir eğitim sistemi; parti üyelerinin – bütün düzeylerde – eğitim ihtiyacını cevaplandıracak bir faaliyet programı haline getirebilmektedir. Çünkü şu gerçeği kabul etmeliyiz: eğitim alanında yürüttüğümüz faaliyetten faydalanabilen taban teşkilâtları ve üyeler çok azdır.

Bu durumun nedenleri çeşitlidir. Başlıca neden şudur: Taban teşkilâtlarımız çok ivedili ve çok çeşitli siyasi ödevler yerine getirmek zorunda olduğu için, militanlarımız, kütle hareketinde yürüttükleri çalışmalardan kurslara devam edecek vakit bulamıyorlar. Ama Siyasi Komitenin yukarıda

sözü geçen kararında belirtildiği gibi, sistemli bir eğitimi pratik siyasi eyleme feda etmek demek, kaçınılmaz bir başarısızlığa gitmek demektir.

Taban teşkilâtlarında sağlanan parti eğitiminin aldığı başlıca şekil, programlarımızdan birine ayrılan seminerlerdir. Bu programlarda, «Komünist Partisinin oynadığı rol», «Komünist Partisi ve işçi hareketi», «Bugünkü İngiliz kapitalizmi», «Sosyalizme gien yolda karşımıza çıkan sorunlar» gibi konular inceleniyor. Bu programlar dört veya beş kısma bölünüyor, her bölüm özel bir konuşma konusu oluyor, ve programın tümü böylelikle belli bir tema inceliyen bir seminer haline geliyor. Programlarda gereken eğitim malzemesi gösteriliyor. Tavsiye edilen marksizm-leninizmin klasik eserlerin kısa bir listesi de bulunuyor. Her programda seminer başkanlarının kullanacağı bir yardımcı kılavuz neşrediliyor.

Partinin taban teşkilâtlarının siyasi eğitiminde kullanılacak yeni bir el kitabı hazırlamış bulunuyoruz.

«Komünist Partisi, İşçi hükümeti ve ilerleme» adını taşıyan bu kitapta, Partimizin XXIX-ncu Kongresinde alınan kararlar izah ediliyor, İşçi hükümetinin izlediği politikanın temelleri inceleniyor, bu politikaya karşı teklif ettiğimiz program açıklanıyor, sol güçler arasındaki birliğin kurulması ile ilgili çetin sorunlar ele alınıyor, programımızın yakın bir gelecekte uygulanması için yürütülecek savaşla, «İngilterede sosyalizme giden yol» adını verdiğimiz bu programımızın daha ileride gerçekleşmesini sağlayacak şartların yaratılması sorunu arasındaki sıkı bağlar belirtiliyor.

Taban teşkilâtlarına eğitim imkânları sağlamaya çalışırken, çok çetin teşkilât ve metot sorunları ile karşılaşyoruz. Kurslar, çoğu zaman onbeş-günde bir yapılıyor, ve bir buçuk – iki saat sürüyor. Yoldaşlar bütün gün çalıştıktan sonra ancak bu kurslara geliyor. Not tutanlar, kurstan önce tavsiye edilen eserleri okumuş olanlar azdır. Bu kurslarda, okullarda, üniversitelerde yapılan normal eğitimin, profesörle devamlı temaslar, yazılı ödevlerin tashihi, özel dersler vb. gibi en önemli metotlarını uygulamak imkânsız görülmektedir.

Bütün bu eksiklerimizi telâfi etmek için, kişisel okumaları isteklendirmeye çalışıyoruz. Kanaatımıza göre, bu amaca, konferanslarla değil, herkesin katılabileceği düzenli konuşmalarla daha iyi varılabilir. Böylelikle, siyasi eğitim, önceden yöneticiler tarafından büyük bir dikkatle hazırlanmış, belirli sorunları ele alan bir konuşma serisi haline geliyor. Kanaatımıza göre, bu metot, öğrencilerin ilgisini daha çok çekiyor, onlarda bilgilerini ilerletme isteğini arttırıyor.

Eğitim sistemimizdeki ikinci unsur, çalışmalarımızın belirli alanlarına ayrılacak kadroların yetiştirilmesine bağlıdır (örneğin, taban teşkilâtlarında devamlı çalışanları, sanayide ve işçi hareketinde militanlık edenleri, seçim kampanyasında çalışanları vb. yetiştirmek sorunu). Üç yıl önce Parti yöneticilerinin teşebbüsü ile, bu yoldaşlar için cumartesi ve pazar günleri, çoğunlukla evlerine yakın yerlerde kurulan özel okullarda kurslar

tertiplendi. Bugüne kadar 2.051 komünist, bu okulları bitirdi. Bu ders yılı için tespit edilen planımızda, taban teşkilâtlarında çalışacak 500 sorumlu için olgunlaşma kursları, bölge seçimlerinde faaliyet yürütecek 400 yoldaş, ve sanayide çalışan 250 yoldaş için cumartesi-pazar kurslarının düzenlenmesi öngörülmüştür.

Bu derslerden başka, bu kursları bitirmiş veya Partide oldukça uzun bir staj geçirmiş olanlar için daha yüksek düzeyde, daha sistemli bir eğitim sağlamaya çalışıyoruz. Bu amaca varmak üzere, gece okulları kurmaya çalışıyoruz. Bu okulların programında haftada 6 ile 8 kurs öngörülmektedir. Bu kurslarda «Marksizm-leninizmin temel bilgileri», «Marksist-leninist felsefe ve iktisadi siyaset» gibi temalar incelenecektir. Bu dersleri sistemli şekilde devam ettirmeye çalışacağız. Bu kurslarda öğrencilerin dersten önce hazırlanmasına, kitap okumalarına, not almalarına vb. büyük önem verilecektir. Ama pratikte bugüne kadar bu okulları birkaç yerde ancak kurabildik: Glascow şehrinde, Yorkshire eyaletinde, ve birkaç merkezde. Eğitim sistemimizdeki en yüksek düzeyi, ülke çapında tertiplenen bir haftalık kurslarla, ve o süre için görevlerinden affedilen sorumlu yoldaşlar için düzenlenen kurslarla sağlıyoruz.

Her ders yılı içinde, çeşitli merkezlerde ortalama 6 okul kuruyoruz. Kurslar bir hafta sürüyor. Partimizin XXVIII-nci Kongresi ile XXIX-ncü Kongresi arasındaki süre içinde (yani 1963 ilkbaharı ile 1965 kasımı tarihleri arasında) bu tipte 17 okul tertitledik. 294 yoldaş bu kurslara devam etti. Bu kurslar, bölge teşkilâtlarının teklif ettiği militanlara ayrılıyor. Günün sorunlarını ilkelerimiz ışığında inceleyen bu kurslar taban teşkilâtları sekreterlerine, fabrika hücre yöneticilerine, kadınlara, komünist Gençlik Birliğinin yöneticilerine, ve Partinin idare sisteminde çalışanlara ayrılmaktadır.

Marksizm-leninizmin klasiklerini, marksist, hatta marksist-olmayan çağdaş yazarları, sorumlu arkadaşlara okutmak, bu eserlere yaşamalarında, çalışmalarında devamlı bir yer sağlamak üzere savaşıyoruz. Birçok bölge teşkilâtında, Partide çalışan yoldaşlar için özel seminerler düzenleniyor. Bu yoldaşların daha önce okuyacağı ve inceliyeceği belirli bir eser sonradan seminerde tartışılıyor.

Eğitim faaliyetimizi Parti çerçevesi dışında da yürütmek; bu faaliyetimizi, bütün sol güçler arasındaki birliğin geliştirilmesi sorununun tartışılmasına bağlamak istiyoruz.

Marksist eğitim alanında, Marx House ve Marx Kütüphanesi, çok büyük çabalar sarfediyor. Marx House, marksizmin incelemesine ayrılmış bir kurumdur. Kütüphanesi, iktisadi, toplumsal ve siyasal sorunları ele alan eserler yönünden İngilterenin en zengin kütüphanelerinden biridir. Kütüphanede tertiplenen kurslar, konferanslar, sayısı gittikçe artan dinleyici çekmektedir.

İngilterede bir Marksist-Araştırmalar Enstitüsü kurmak üzere faaliyete geçilmiştir. Bu enstitü, marksist eğitimi sağlayacak, marksist teori ve pratiği inceleyecek, bu teori ve pratiğin çağımız için taşıdığı önemi belirtecek konferanslar, seminerler tertipleyecektir. Birçok yazar, birçok aydın, İşçi partisinin sol kanadı, sendikalar, bu tasarımı destekliyor. Enstitünün üzerine alacağı ilk büyük ödev, «Kapital» birinci cildinin yüzünü yıldönümü münasebetiyle gösteri ve törenler düzenlemek olacaktır.

Jack COHEN

**Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi Birinci Sekreteri
Yakub Demir yoldaşın Alman Sosyalist Birlik Partisinin
VII. Kongresinde yaptığı selâmlama konuşması**

Değerli Yoldaşlar,

TKP Merkez Komitesi ve bütün Türk komünistleri adına Alman Sosyalist Birlik Partisinin VII. Kongresini içten ve kardeşçe selâmlarım.

Alman Demokratik Cumhuriyeti halkının, işçi sınıfı öncülüğü ve Alman Sosyalist Birlik Partisinin önderliği altında, sosyalizmin kuruluşunda elde ettiği başarılar yeryüzünde barışın ve sosyalizmin zaferi için savaşanları sevindiriyor.

Alman halkının emelleri, yetiştirdiği büyük dimağların, büyük savaşçıların idealleri bugün Alman Demokratik Cumhuriyetinde gerçekleşmiş bulunuyor.

Alman Sosyalist Birlik Partisi, Alman Demokratik Cumhuriyeti hükümeti, Alman Demokratik Cumhuriyeti işçileri ve bütün Alman Demokratik Cumhuriyeti halkı, Batının bütün baskılarına, provokasyonlarına rağmen, ekonomik, politik ve kültürel hayatın her alanında elde ettikleri büyük başarıların kıvancını duymakta haklıdırlar. Bu kıvancı onlarla paylaşmakta bizim de hakkımız var. Çünkü sosyalizm kuruluşunda elde edilen bu mutlu sonuçlarda somutlaşan kendi ideallerimizin ve ortak kılavuzumuz, mücadele silâhımız olan Marksizmin-Leninizmin zaferini görüyoruz.

Alman Demokratik Cumhuriyeti dış politika alanında da önemli başarılar elde etti. Ayrı ayrı sosyal düzenlerdeki devletlerin yanyana yaşaması prensibine dayanan Leninci dış politika Alman Demokratik Cumhuriyeti hükümetinin elinde emperyalizme ve harp kundakçılarına karşı ustaca kullanılan keskin bir silâh olmuştur.

Alman Demokratik Cumhuriyeti milli kurtuluşları uğrunda emperyalizme karşı savaşan halkları aktif olarak destekliyor, ekonomik kalkınmaları için mücadele eden halklara, siyasi ve soyguncu şartlar ileri sür-

meden yardımlarda bulunuyor. Barışsever, hürriyetsever halklar arasında Alman Demokratik Cumhuriyetine karşı uyanan saygı ve sempati duyguları genişliyor. Sosyalist Almanyanın milletlerarası politik otoritesi artıyor ve bütün bunlar Batı Alman emperyalistlerini kaygılandırıyor. Çünkü sosyalist Almanyanın bu barışçı dış politikası Batı Almanya Federal Cumhuriyetinin dış münasebetlerde güttüğü gerçek hedeflerin gizlenmesi, gerçekleştirilmesi imkânını daraltıyor. Alman Demokratik Cumhuriyetinin dış politikada izlediği yolun yalnız Alman Demokratik Cumhuriyeti halkının değil, aynı zamanda bütün Alman halkının menfaatlerine en uygun yol olduğunu Batı Alman halkı da gittikçe daha iyi anlıyor.

Batı Alman Federal Cumhuriyeti saldırgan Nato Paktının Avrupada en aktif üyesi ve Amerikan emperyalizminin Batı Avrupada en güvendiği iş ortağıdır. Bir taraftan Amerikan emperyalistlerinin dünyanın çeşitli bölgelerinde giriştikleri silâhlı saldırılar, özellikle Viyetnama karşı açtıkları ve durmadan genişlettikleri canice harp, diğer taraftan Batı Alman militaristlerinin yayılma amaçlarını açıkça ilân etmeleri, atom silâhını ele geçirmek için her yola başvurmaları, barışsever halkları endişeye düşürmekte, milletlerarası gerginliği artırmaktadır. Natonun bir savunma paktı olduğu yalanıyla aldatılarak bu teşkilâta çekilmiş devletleri ve halkları uyarmaktadır. Hiroşima ve Nagazaki cinayetlerinin «kahramanlarıyla» Batı Alman ordusu Hitlerci generallerinin birlikte ateşliyecekleri bir atom harbinin dünyamıza getireceği felâketin dehşetini halklar şimdiden kestirmeye başlamışlardır.

Türkiye Natonun pençesine düşmüş memleketlerden biridir. Batı Almanyanın ve Natonun atom yığınakları ile örülmüş memleketler arasında Türkiyenin göze batar bir yeri var. Bir atom harbinde memleketimizin uğrayacağı felâketin Alman halkının uğrayacağı felâketen daha az korkunç olabileceği düşünülemez. Bu bakımdan Alman ve Türk halklarının kaderleri birleşiyor.

Batı Alman emperyalistleri Batı Almanyanın ve Natonun açtığı gediklerden faydalanarak, özellikle son yıllarda Türkiyede ekonomik, politik ve askeri nüfuzlarını artırmaya çalışmaktadırlar. Fakat belirtmek gerek ki, Türkiye, emperyalist devletlerin nüfuzu ve bağımlılığı altında bulunmasına rağmen, artık emperyalistlerin kendilerini güvende hissedebilecekleri bir memleket değildir. Türk haklı emperyalist devletlerin, özellikle Alman emperyalistlerinin politikasına alet edilmenin acısını çok çekmiş, ve bunu çok pahalıya ödemiştir. 1914 yılı sonlarına doğru memleketimiz, Türkiye hükümetinin haberi olmadan Kayzerin emriyle Birinci Dünya Harbine sürüklendi. Bu harbin Türkiyeye ve Türk halkına nelere malolduğu malumdur.

İkinci Dünya Harbi sırasında Hitler Almanyası, politik ve ideolojik yollardan Türkiyeye nüfuzunu genişletmek için faaliyetini artırdı. Türkiyenin gerici çevrelerinde, hattâ devletin birçok idari ve askeri kilit noktalarında,

özellikle Birinci Dünya Harbinin mağlup generalleri arasında kuvvetli destekler buldu. Hitler, Türkiye'ye, eline düşmeye hazır olgun bir meyva gibi bakıyordu. Fakat o, Türkiye'ye karşı niyetlerini gerçekleştirmek için askeri stratejisine daha uygun bir anı bekliyordu. Türkiye'yi ancak bir mucize kurtarabilirdi. Bu mucizeyi Sovyet ordusu Stalingradda yarattı ve yalnız bütün Avrupayı değil, Türkiye'yi de korkunç bir tehlikenin eşiğinden kurtardı.

Bugün Türkiye daha korkunç bir felâketle yüzyüze getirilmiştir. Saldırgan emperyalist devletlerle askeri işbirliği memleketimizi emperyalistlerin, politik, ekonomik tahakkümü altına sürükledi. Amerikan ve Batı Alman emperyalistleri şimdi durmadan körükledikleri bir nükleer harpte halkımızı topyekün mahvolmaya mahkûm bir durumda tutmaya çalışmaktadırlar.

Türk halkı, bu durumdan, Türkiye'yi her an bir harp felâketine sürükleyebilecek olan Amerikanın ve Natonun askeri üslerinden, atom yığınaklarından, radar ve casusluk merkezlerinden kurtulmak istiyor. Ve bunun için mücadele ediyor. Bu mücadele aynı zamanda yabancı emperyalist tekellerin, onlarla işbirliği eden büyük yerli sermayedarların ve büyük toprak ağalarının soygununa karşıdır.

Amerikan emperyalistlerinin destekledikleri yerli gerici çevreler bu anti-emperyalist harekete karşı anti-komünizm kampanyalarını şiddetlendirmekle cevap veriyorlar.

Gericiler «komünizmle mücadele» bayrağı altında halkın bütün demokratik hak ve hürriyetlerini ortadan kaldırmak, ilerici, demokratik güçleri tamamiyle ezmek için hazırlıklara giriştiler. Gericici iktidarın, sözde «Batı demokrasisini» kurmak amacıyla hazırladığı faşistçe kanun tasarısı, Batı Alman hükümetinin aynı amaçla parlâmentodan geçirmek istediği «Olağanüstü hal künunu» tasarısının ve faşist İspanyada hazırlanan yeni kanunların yazarlarına parmak ısırtacak niteliktedir. Zaten çok sınırlı olan demokratik hak ve hürriyetleri genişletmek için mücadele eden Türk emekçileri, yurtsever Türk aydınları, ileri Türk gençliği halkın kazanılmış demokratik haklarını kolay kolay geri vermiyeceklerdir. Bunu, kanun tasarısına karşı gösterdikleri kuvvetli tepkiyle iktidara göstermişlerdir. Fakat Amerikan emperyalizmi ve açıktan açığa desteklenen faşist baskı gruplarının kuvvetine güvenen gerici iktidar çevreleri niyetlerinden vazgeçmiş görünmüyorlar. Mücadele çetin bir safhaya yaklaşmaktadır.

Son zamanlarda Türkiye'nin dış münasebetleriyle ilgili bazı olumlu adımlar atılmıştır. Sovyetler Birliğinin ve diğer sosyalist devletlerin ısrarla izledikleri barış içinde yanyana yaşama politikasının olumlu etkileri Türkiye'de de görüldü.

Türkiye'nin Sovyetler Birliğiyle ve diğer sosyalist ülkelerle politik ve ekonomik münasebetlerindeki gelişmenin, herşeyden önce, barışın yararına olacağına inanıyoruz. Şuna da inanıyoruz ki, hiçbir siyasi şart koş-

mayan, soyguncu, köleleştirici hedefler gütmeyen Sovyet yardımlarıyla Türkiyede kurulmasında anlaşmaya varılan büyük ekonomik tesisler memleketimizin ekonomik kalkınması ve milli bağımsızlığının kuvvetlenmesi davalarında önemli bir katkı olacaktır.

Türkiye Natocu dış politikasından ayrılmış değildir. Bugünkü hükümet buna yetenekli de değildir. Buna rağmen, Amerikan emperyalist çevreleri Türkiyenin Sovyetler Birliğiyle ve komşularıyla iyi münasebetler kurmasından kuşkulananmaya başlamışlar, Türkiye üzerinde baskıların artırmışlardır. Son zamanlarda Türkiyenin Sovyet sınırları boyunca atom mayınları yerleştirdiği açığa vuruldu, Viyetnama Türk askeri istiyorlar.

Barış düşmanları boş durmuyor. Amerikan emperyalistleri Viyetnama saldırılarını durmadan genişletiyorlar. Dünya barışı büyük bir tehlike geçiriyor. Viyetnam halkının kutsal savaşında gördüğü milletlerarası destek, Amerikan saldırısının barışsever insanlıkta uyandırdığı kin ve nefret genişlemektedir. Viyetnam halkına karşı enternasyonal vazifesini yerine getiren sosyalist ülkeler arasında Alman Demokratik Cumhuriyetinin önemli ve şerefli bir yeri vardır.

Çinin bugünkü idarecilerinin Viyetnama yardımları koordine etmek meselesindeki tutumlarını sosyalist enternasyonalizmle bağdaştırmak ve izah etmek imkânsızdır. Çinli idarecilerin davranışları, saldırılarını gittikçe genişleten ve sertleştiren Amerikan emperyalistlerinden başka kimsenin işine yaramıyor. Komünist ve işçi hareketi içindeki parçalayıcı tutum ve davranışlarının dünya gericiliğinden başka kimsenin işine yaramadığı gibi.

Dünya Komünist ve işçi hareketinde birlik ve dayanışmanın kuvvetlendirilmesi Çin Komünist Partisi içinde Marksizm-Leninizm temeli üzerinde birliğin sağlanmasıyla sıkıca bağlıdır. Bugün Çinde geçen olaylar Mao grubunun komünist partisinden ve işçi sınıfından, köylülükten ve aydınlardan büyük bir mukavemet gördüğünü göstermektedir. Çin Komünist Partisinin sürüklendiği bu durumdan ergeç kurtulacağına, dünya komünist hareketi içinde lâyık olduğu yeri alacağına inanıyoruz.

Marksizm-Leninizme ve enternasyonalizme titizlikle bağlı Alman Sosyalist Birlik Partisinin milletlerarası komünist ve işçi hareketinde birlik ve dayanışmanın korunması, sağlamlaştırılması yolunda sarfettiği gayretleri burada şükranla anmak isteriz.

TKP milletlerarası komünist ve işçi hareketinde birliğin korunması, sağlamlaştırılması uğrundaki mücadelesine bundan böyle de devam edecektir. Partimiz, komünist ve işçi partileri temsilcilerinin son danışma toplantısından sonra milletlerarası durumda meydana gelen önemli değişimleri ve gelişmeleri gözönünde tutarak, yeni bir genel danışma toplantısının zaruri olduğu ve bunun zamanının geldiği inancındadır.

Alman Sosyalist Birlik Partisinin Yedinci Kongresi Büyük Oktobr Sosyalist Devriminin yaklaşmakta olan 50. yıldönümü ile aynı yıla raslıyor.

Alman Demokratik Cumhuriyetinde sosyalizm kuruluşunda ve komünizme doğru yeni hamleleri hedef tutan bu Kongre, aynı zamanda Alman Sosyalist Birlik Partisinin ve Alman Demokratik Cumhuriyet emekçilerinin büyük Ekim Devriminin 50. yıldönümüne en değerli bayram hediyesi olacaktır.

Kongrenize büyük başarılar dileriz.

Yaşasın Alman Sosyalist Birlik Partisi.

Yaşasın milletlerarası komünist ve işçi hareketinin birliği.

Yaşasın barış ve sosyalizm!

TKP Merkez Komitesinin Parti aktifleriyle Birlikte yaptığı toplantısında alınan Karar

Türkiye Komünist Partisinin ve bütün Türk komünistlerinin Sovyetler Birliği halkıyla ve dünya emekçileriyle birlikte evrensel tarihi bir gün olan Büyük Oktobr Sosyalist Devriminin ellinci yıldönümünü kutlama ve bu devrimin milletlerarası önemini belirten iki broşür yayınlama yolundaki kararını memnunlukla karşılarız.

Sovyet halkı yarım yüzyıldır Marksın, Engelsin, Leninin ülküsünü gerçekleştiriyor. Elde ettiği büyük başarılar Sovyetler Birliğinde sosyalizmin tam zaferini sağladı, komünizme geçiş devrini açtı.

Büyük Leninin kurduğu Sovyetler Birliği Komünist Partisi Marksizm-Leninizmle titizlikle bağlı kalarak ve Marksın, Engelsin, Leninin bayrağını daima yüksekte tutarak Sovyet halkına komünizm yolunda kılavuzluk etmekte, teşkilâtçı ve politik önderlik rolünü başarı ile yerine getirmektedir.

Sovyetler Birliği emekçi yığınların hürriyet, barış ve sosyalizm uğrundaki mücadelelerinde, ezilen milletlerin milli kurtuluş ve bağımsızlık için savaşlarında en güçlü desteği ve dayanağıdır. Sovyetler Birliğinde sosyalizm, komünizm kuruluşu dünya devrim seyrinin ayrılmaz bir parçası ve en güçlü itici kuvvetidir.

Türkiye halkı, Büyük Oktobr Devriminin yaktığı meşalenin ışığında ve ondan aldığı kuvvetle emperyalizme karşı ilk ayaklanan ve zafer kazanan halklar arasındadır. Bu mücadelede politik bağımsızlığını elde eden halkımız ekonomik bağımsızlık uğrundaki mücadelesinde de Sovyetler Birliğinin karşılıksız yardımlarını gördü. Ve bu yardımlara her zaman güvendi. Türkiyenin milli kalkınmasında sosyal ilerlemesinde halkımızın emperyalizme, harbe karşı mücadelesinde Sovyetler Birliğinin desteği daima kendini göstermiştir.

Sovyetler Birliği Komünist Partisi, enternasyonal görevini yerine getirerek milletlerarası komünist ve işçi hareketinin Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi temeli üzerinde kuvvetlenmesi uğrunda var gücü ile savaşıyor. Bu mücadelede partimizin büyük Leninin partisiyle aynı safta bulunduğunu memnuniyetle kaydeder ve bu doğru yolda onu tamamiyle desteklediğimizi belirtiriz.

BİR PROTESTO

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi Parti aktivistleriyle birlikte 8–10 Mayıs tarihleri arasında yaptığı toplantıda, Yunanistandaki son olayları ve bu olayların memleketimi gelişmesi üzerinde yaratması muhtemel etkileri de gözden geçirmiş ve görüşmeler sonunda aşağıdaki bildiriye kabul etmiştir:

Komşumuz Yunanistanda 21 Nisanda askeri darbe yaparak iktidarı gaspeden en gerici çevrelerin kurdukları faşist rejim, Yunanistan halkının uzun ve çetin mücadeleler sonucunda elde ettiği hak ve hürriyetleri artık tamamiyle ortadan kaldırmış bulunmaktadır. Yurtsever, demokratik ilerici güçler zindanlara, toplama kamplarına atılmıştır. Halka karşı zulüm ve baskı günden güne şiddetlenmektedir.

Yunanistandaki en gerici kuvvetlerin yaptıkları bu askeri darbenin ardında Amerikan emperyalistlerinin bulunduğunu artık bütün dünya bilmektedir. Bu yüzden, komşumuz Yunanistanda kurulan askeri-faşist rejimin icraatı, Balkanlarda, Yakın Doğuda ve Avrupada barışsever güçler tarafından gittikçe artan bir endişeyle izlenmektedir.

Biz Türk komünistleri, memleketimizin bütün ilerici ve barışsever güçlerinin duygularını da ifade ederek Yunan yurtseverlerine karşı faşist zorbalarının insanlık dışı davranışlarını şiddetle ve nefretle protesto ederiz.

Demokrasi ve hürriyet uğrunda emperyalizme ve gericiliğe karşı mücadelede, Yunan halkının kırılmaz azmini somutlaştıran Yunanlı kardeşlerimizi candan selâmlarız.

Faşizmin Yunanistandaki bu barbarlığı gericiliğin bir cançekişme tepinmesidir.

Bütün Türk komünistleri memleketimizin bütün barışsever, demokratik güçleri bu kutsal savaşınızda Sizinle beraberdir.

OKUYUCULARIMIZA

Aşağıda yayınladığımız, «Yön» dergisi yazarı Doğan Avcıoğluna hitaben yazılan mektup, «Yeni Çağ» redaksiyonuna İranlı bir okuyucumuz tarafından gönderilmiştir. Bir nüshasında «Yön» dergisine gönderdiğini yazan İranlı okuyucumuzun ricası üzerine mektubu okuyucularımıza sunuyoruz.

Sayın Doğan Avcıoğlu,

Bu satırların yazarının İran Halk Partisi (Hizbi Tude)nin üyeleri sırasında bulunmasına rağmen Türkiyede, özellikle, son zamanların siyasal, ekonomik ve sosyal olaylarını dikkatle izlemekte, sizin gibi yurtsever, ilerici Türk aydınlarının Türkiyenin bir an evvel çözülmesi beklenen toplumsal sorunlarını konu edinen ve olayları çoğu zaman Türkiyenin gerçek koşulları açısından reel olarak değerlendiren yazılarını büyük bir ilgiyle okumakta ve bazen bu yazılarda İran toplumunun bugünkü çıbanbaşı sorunları için de faydalı fikir ve teklifler bulmaktadır. Türkiyenin Amerikan köleleğinden kurtulması ve vaktiyle Atatürkün üzerinde büyük bir titizlikle durduğu tam bağımsızlığına yeniden kavuşması gerektiği fikrini, ayrıca Türkiyenin kapitalist gelişme yoluyla kalkınamıyacağını tarihin ispat etmiş olduğunu, köklü ekonomik reformların yalnız sosyalist bir Türkiyede gerçekleştirilebileceği fikrini büyük bir cesaretle savunan Türk aydınları, bu gaye ve hedeflere doğru götüren yolu gösterirken maalesef tarihin hiç bir zaman affedemeyeceği hatalar işliyor, böylece çıkarları Türk halkının geriliğini, Türkiyenin bir Amerikan sömürgesi olarak kalmasını gerektiren, sık sık adını çektiğiniz komprador – ağa ittifakının değirmenine bilerek veya bilmeyerek su akıtıyorlar. Bazı yurtsever Türk aydınlarının seslerini bir avuç gericilerin yıllardan beri körükledikleri komünizm aleyhtarı isterik çığlıklara katmaları ve bu anti-komünist koronun faal şarkıcıları haline gelmeleri bugüne kadar işledikleri hataların başlıca kaynağını teşkil ediyor ve Türk halkının şimdiki savaş aşamasında olağanüstü önemine haklı olarak sık sık işaret ettiğiniz «Tek Milli Cephenin» kurulması yolundaki başlıca engel buradan doğuyor. Bu koroya kendilerini sosyalist sayan – hem de işçi sınıfının çıkarlarına artık çoktanberi ihanet etmiş olan Batı sosyal demokratlarından değil – ilmi sosyalizmden, ilmi sosyalizmin kurucuları Marks ve Engelsten ikide bir söz açan, bu büyük nazariyecilerin eserlerinin türkçeye çevrilmesine ve sosyalizm fikirlerinin Türkiyede geniş ölçüde yayılmasına yardım eden Türk aydınları bu övünmeye

değer ilerici hareketleriyle yan yana Türkiye Komünist Partisine karşı, Türk komünistlerine karşı hücumla geçmekle içinden öyle kolayca çıkılamıyacak bir çelişmeye düştüklerinin acaba farkında değiller mi? Marks ve Engels bugün yüz milyonlarca insanın zihnini kapsayan bilimsel sosyalizm teorilerinin özeti diyebileceğimiz manifestlerine «sosyalist manifesti» değil «Komünist Manifesti» adını verdiler ve böylece komünistlerin bilimsel sosyalizmi gerçekleştirmek yolunda savaşa kalktıklarını dünyaya ilân etmiş oldular. Bugün kendilerini ilmi sosyalizmin taraftarları, komünistleri ise bambaşka gayeler güden kişiler gibi göstermeye çalışanlar, komünistlersiz bir ilmi sosyalizmin temelini atmaya kalkışanlar ve sözümona bu teorilerine dayanarak komünistlere ve komünist partilerine karşı hücumla geçenler mensubu bulundukları millete fevkalâde kötü hizmette bulunmuyorlar mı?

Türkiyenin milli çıkarlarını savunan yazılarında, fikirlerini ilmi ve mantıkî delillerle açıklayan bazı Türk aydınları, Türkiye komünistlerine karşı yazdıkları yazılarda her türlü bilim ve mantıktan uzak, demagojik sözler kullanıyor, milletlerarası irticâın, bu arada Türk gericilerinin özellikle son yarım yüzyıl içinde komünizme karşı faydalandıkları cephaneden, çaldıkları mermileri usulce ateşlemeye çalışıyorlar. Türkiye Komünist Partisinin yurt dışındaki faaliyeti ve bu parti temsilcilerinin kardeş komünist ve işçi partilerinin milli veya uluslararası toplantılarına davet edilişleri, Türkiyede irili ufaklı çiftlik sahiplerinden, toprak ağalarından, kompradorlardan, ortanın solu, solun ortası politikacılarından tutunuz da Türk sosyalistlerinin bir kısmını da içine alan anti-komünist «cephe»nin hemen kurulmasına vardiıyor ve maalesef bu cephede sosyalistlikle övünen bazı Türk aydınları kıraldan fazla kıralcı davranıyor ve oturdukları dalı, irticâın ellerine tutuşturduğu bıçakla kesmekte olduklarını farkedemiyorlar.

Sayın Avcıoğlu! Türkiye Komünist Partisine karşı ileri sürdüğünüz delillerin sizce en tutarlısı uzun yıllardanberi yurtdışında yaşamak zorunda kalan vatandaşlarınızın her hangi bir toplantıda Türk milleti adına konuşmak hakkı olmadığı iddiası olsa gerektir ki, komünistlere ateş püsküren yazılarınız da bu iddianızı ikide bir tekrarlıyorsunuz.

Benim gibi alelâde bir İran komünistini bu satırları yazmaya teşvik eden de işte bu asılsız iddianızdır. Herşeyden önce size ve komünizm düşmanlığıyla ün kazanmaya çalışan bütün diğer «sosyalist» arkadaşlarınıza bir sorum var: Bugün iktidarın çıkarmaya çalıştığı anti-demokratik kanun birgün elle tutulur bir hakikat olurda sizleri anayurdunuzu terketmek ve uzun yıllar gurbette yaşamak zorunda bırakırsa, çıkarlarını savunmağa çalıştığınız ve saadeti yolunda dedirgin olmaya katlandığınız Türk milleti adına ileride herhangi bir söz söylemek hakkından kendi kendinizi mahrum mu edersiniz? Eğer işte o zaman Türkiyede başka bir «Yön» çıkıp ta sizleri millet adına söz söylediğiniz için «bir avuç vatan haini» kabilinden sözlerle suçlarsa «Yön» ve yazarları hakkında ne düşünürsünüz?

Şunu açıkça söyleyeyim ki, Türkiyedeki anti-komünist koro saflarında söylenileniz şarkıları başta İran şahı Muhammet Rıza Pehlevi gelmek üzere bütün İran irticacı uzun yıllardanberi biz İran komünistlerine karşı ve üyeleri sırasında bulunmakla büyük bir kıvanç duyduğumuz İran Halk Partisine karşı çok daha gür bir sesle söylemektedirler.

Fakat İran Halk Partisinin daha dün Yakın ve Orta Doğunun en güçlü partisi olduğunu, Iranda milyonlarca halk yığını siyasi ve iktisadi haklariyle tanıştırdığını, onları bu hakları uğrunda savaşa kaldırdığını, Iranda emperyalizme karşı savaş tarihinin en güçlü muazzam yığın hareketlerini başarıyla yönettiğini, İran irticacının. Şah hanedanının ihanetlerini millet önünde çürütüle miyecek delillerle açığa vurduğunu, isimleri dünya proletaryasının savaş tarihinde saygıyla anılan milli kahramanlar yetiştirdiğini bugün her hangi namuslu bir insan inkâr edemez. Derginizde arasıra rastladığım yazılar bu gerçeği sizin de inkâr etmediğinizi gösteriyor. Fakat açıkça itiraf edeyim ki, bugün İran Halk Partisi de muhaceret devresini yaşamakta ve faaliyetinin bir kısmını ülke dışında yürütmektedir. Yani demek istediğim, bu bakımdan İran Halk Partisiyle Türkiye Komünist Partisi arasında tam bir benzeyiş vardır. Tabii yurt dışında faaliyette bulunan Türk komünistlerinin katıldıkları komünist ve işçi partilerinin milli veya uluslararası toplantılarına bizim parti temsilcileri de katılmakta ve İran milleti adına konuşmaktadırlar. Sizce buna hakkımız yok mudur? İran Halk Partisinin bu görevini şahinşah «hazretlerine» devretmesi lâzım geliyorsa lütfen bu hususta faydalı tavsiyelerinizi esirgememenizi rica ederim. Bugün İran Halk Partisi memleketinde açık faaliyet imkânlarından mahrum edilmişse, yalnız üyeleri değil, sempatizanları bile şah irticacının vahşice işkencelerine uğratılıyor ve hakkını isteyenlerin boğazına kurşun sıkılıyorsa ve bu şartlarda parti, faaliyetine yurt dışında da devam etmek zorunda kalıyorsa bunun kabahati kimdedir. İran Halk Partisinde mi, yoksa kara İran irticacında mı? Partinin anayurdundan ayrılmak ve örgütlerinin bir kısmını yurtdışında kurmak zorunda kalması zihinlerde yarattığı paha biçilemiyecek büyük devrimi gölgelemeye yetecek bir delil mi sayılır? Bu devrimden korkuya düşen Şah irticacı bile bugün kamu oyunu aldatmak, ve İran Halk Partisinin etkisini kısıtlamak amacıyla sık sık «milletin çıkarları»ndan, «toprak reformün»nden, gerçek milli bağımsızlık»tan, «Iranda sosyalizm kuruculuğu»ndan bahsetmek ve demagojik yollarla halkın hiddet ateşini ne yapıp yapıp söndürmek çabası içindedir. Unutmayınız ki, yüzlerce, binlerce parti arkadaşımızı bu sözleri kullandıkları için ceza evlerinde çürüten, menfaalara süren, vahşice işkencelere uğratan, aralarından bir çoğunu kurşuna diken yine bu şah irticacıdır. Aşağı yukarı aynı sözleri Türkiye Komünist Partisi hakkında söylersem her hangi bir hata işlemiş olmayacağım kanısındayım. Türkiye Komünist Partisinin bazı temsilcilerinin yıllarca gurbette yaşaması ve faaliyette bulunmasının suçu, ne bu partinin kurucularında, yöneticilerinde ne de bu partinin üyeleri ve sempatizanlarındadır. Bunun suçu, daha kuruluşunun

ilk günlerinde Türkiye hâkim çevrelerini endişeye düşüren Türkiye proleter-yasının avangardını yönetenleri Trabzon açıklarında kahpece boğduran Karabekir Kâzım paşalarda, Türkiye işçi sınıfı ileri gelenlerini kurşuna dizdirmek, hapisane ve menfalarda çürütmek için istiklâl mahkemelerini alet edinenlerdedir. Bütün bu ihanetlerine rağmen şimdi bile küstahça vatanperverlikten, demokrasiden insan haklarından sözeden, aynizamanda demokrasiyi baltalayan kanunların yazarları ve yordakçılarındadır.

Iddia ettiğiniz gibi Türkiye Komünist Partisi mevcut değilse ve yurt dışındaki örgütünün veya «Bizim Radyo»nun Türk halkıyla her hangi bir ilgisi yoksa Türk irticacı neden bu kadar telâş içinde bulunuyor, ve bir kaç Türk komünistinin son zamanlarda bir kardeş partinin kongresi çalışmalarına katılması Türkiye gericilerini, ayrıca bu meselede gericilerle sıkı işbirliği yapanları bu kadar korkutuyor? Neden memleketinizde 15 yaşındaki bir çocuk veya alelâde bir saz aşığı komünistlikte suçlandırılarak ceza evine gönderiliyor? Neden Türkiye irticacı ülke içinde demokrasiye karşı hücumla geçerken, siz Türk sosyalistlerinin sesini boğmak isterken bile derhal komünizmi, komünizm tehlikesini ipucu ediyor?

Sayısı kat kat çoğaltılabilecek bütün bu nedenler Türkiye Komünist Partisinin milletin derinliklerinde, onun gündelik hayatında kök saldiğını, yaşadığını göstermiyor mu? Bugün Türkiye iktidar çevreleri Türkiye Komünist Partisine sizlere tanıdıkları derecede bir faaliyet serbestisi tanıyacak olurlarsa o zaman bu partinin Türkiyeyi örgütleriyle nasıl kaplıyacağını, en hücre köşeleri bile etkisi altında bırakacağını çok geçmeden göreceğinizden emin olabilirsiniz.

Türkiyenin sosyalist aydınları, komünistlerin ilmi sosyalizmle ilişkilerini baltalamaya çalışa dursunlar, ilmi sosyalizmin komünistlerin başlıca gayesini teşkil ettiğini pekâla bilen gericiler tehlike çanını hemen çalmaya ve muhaliflerini susturmak için yeni yeni çabalara girişmiş bulunuyorlar. Türk irticaından şikâyetle asla haklı değilsiniz. Beklenilmedik bir darbeye uğrar ve susmak zorunda kalırsanız bunun suçunu kimsede değil kendinizde aramalısınız. Çünkü, siz gericilere karşı komünistlersiz bir «milli cephe» kurmak çabası içindesiniz. Emperyalizme ve ülke içindeki yordakçılara karşı en devamlı savaşçılar olduklarını yalnız Türkiyede değil dünyanın dört köşesinde ispat etmiş olan komünistleri bu cephe dışında bırakmaya yelteniyorsunuz.

Hiç olmazsa son yılların tecrübelerinden ders almanız gerekirdi.

Komşunuz Irakta Kasım ve taraftarlarının anti-emperyalist savaşı komünistlersiz devam etmek yeltenişlerinin ne ile sonuçlandığını bilmez değilsiniz. Mısırdaki Nasırın komünistleri emperyalizme ve ülkedeki irticaya karşı savaştan uzaklaştırma çabalarının memleketi ne büyük bir tehlikeye soktuğunu, bereket versin hatasını vaktinde düzelterek komünistlerle geniş ölçüde işbirliği temelinde ilerici güçleri başarıyla sağlamlaştırdığını, tabii

inkâr edemezsiniz. Suriyenin son yıllarda ÷lke içi ve dışında sağladığı başarıların komünistlerle işbirliği temeline dayandığını da farketmeniz gerekirdi. Bir sözle sömürgeci sınıf ve tabakaların değil de, asıl halkın, emekçi yığınlarının çıkarlarını savunmayı hedef edinen bir iktidar, komünistlerle işbirliği yapmaktan korkarsa, eninde sonunda ya sömürücülerin isteklerine uymak yada sandalyasını doğrudan doğruya sömürücü bayların temsilcilerine terketmek zorunda kalır.

Saygılarımla:

Ali Behzadi

I

DÂVA VE MÜDAFAA

1951-de Türkiyede gizli Komünist Partisinin yöneticisi olarak yargılanan ZEKI BAŞTIMAR yoldaşın 1954-de Askeri Mahkeme önünde yaptığı savunma.

II

Bildiri

Komünist ve İşçi partileri temsilcilerinin 1960'da Moskovada toplanan ve önemli milletlerarası dünya komünist ve İşçi hareketi meselelerini görüşen konferansı üstüne

Komünike

III

Türkiye Komünist Partisi

Doğuşu, Kuruluş, Gelişme yolları
Türkiye Komünist partisi tarihinden sayfalar.

Değerli okuyucularımız,
yayınlarımızı isteyiniz.

İÇİNDEKİLER

Michael Harmel

Emperyalist «yardım»ın gerçek niteliği 249

Omer Mustafa

Afrikada demokrasi sorunları 255

Ruchard Andriama Jato

Afrikada devrimci güçleri birliği 262

J. B. Marks

Güney Afrikanın kurtuluşu sorunu 265

AFRIKADA KURTULUŞ HAREKETİ

Afrikada devrimi dünya devrimci sürecinin ayrılmaz bir parçasıdır . 271

Silâhlı savaş devresi çalışmaları 279

KOMÜNİST VE İŞÇİ PARTİLERİNDE

Robert Garai

Proletarya enternasyonalizmi 282

İngiliz komünistlerinin elde ettiği sonuçlar 288

ÖZEL SAYFALARIMIZ

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi Birinci Sekreteri

Yakub Demir yoldaşın Alman Sosyalist Birlik Partisinin VII. Kongre-
sinde yaptığı selâmlama konuşması 316

TKP Merkez Komitesinin Parti aktifleriyle Birlikte yaptığı toplan-
tısında alınan KARAR 321

TKP Merkez Komitesinin Yunanistan olaylarını protestosu 322

Doğan Avcıoğluna açık mektup 323

İngilizcesi:

Central Books Ltd., 37 Grays Inn Road, London, W. C. 1.

İtalyancası:

Libreria Rinascita, Via delle Botteghe, Oscure 2. Roma

Almançası:

«GLOBUS»-Vertrieb ausländischer Zeitschriften, Wien XX,
Höchstädtplatz 3

Yunancası (Kıbrıs'ta):

Laikon Praktorion, Tricoupi Street, 53 r., Nicosia

Rusçası:

Stredisko pro rozširovani tisku, Praha 6, Thákurova 3

Fransızcası:

Societe d'Edition et d'Enformation 9, Boulevard des Italiens Paris (2e)

İspanyolcası:

Ediciones Pueblos Unidos Casilla Correo 589, Montevideo

Japoncası:

Nauka Ltd., 2, Kanad-Zinbocho 2-chome, Chiyoda-ku, Tokyo

İsveç dilinde:

Arbetarkultur, Söderarmsvagen 36, Johanneshov 6, Stockholm

Bulgarcası:

Raznoiznos, I. Rue Tzar Assen, Sofia

Türkçesi:

«YENİ ÇAĞ» – Stredisko pro rozširovani tisku, Praha 6,
Thákurova 3